

عید است و دلم خانه ویرانه بیا/ این خانه تکاندیم زیگانه بیا/ یک ماه تمام میهمانت بودیم/ یک روز به مهمانی این خانه بیا... و چون گوشه ای از جمال شوال روشن می شود دست ها به آسمان بلند می شود که: بارالها! به حق این روزی که آن را برای مسلمانان عید و برای محمد (ص) ذخیره و شرافت و کرامت و فضیلت قرار دادی از تو می خواهم که بر محمد (ص) و آل محمد درود بفرستی و مرا در هر خیری وارد کنی که محمد (ص) و آل محمد را در آن وارد کردی و از هر سوء و بدی خارج سازی که محمد (ص) و آل محمد را از آن ایمن داشتی، درود و صلوات تو بر او و آنها، خداوند، از تو می طلبم آنچه بندگان شایسته ات از تو درخواستند و به تو پناه می برم از آنچه بندگان خالصت از آن به تو پناه بردند.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد تشریح کرد

تدارک نمایشگاه بیست و یکم کتاب

ع

دکتر حسن انوری از ضرورت بازنگاری فرهنگ ها و فرهنگنامه ها می گوید

گردش سیاره واژه ها

۱۱

کتابخانه

شنبه ۲۱ مهر ۱۳۸۶
۱ شوال ۱۳۸۶، ۱۳ اکتبر ۲۰۰۷
شماره ۱۰۲، پیاپی ۷۵۳
۳۲ صفحه، ۱۰۰ تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۵-۶۶۹۶۱۵۱
سازمان آگهی ها: ۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

مسابقه های کتابخوانی؛ چرا و چگونه

رقابت در میان سطرها

«جایزه ... جایزه! در مسابقه کتابخوانی شرکت کنید تا از جوایز نفیسی برخوردار شوید...»

این جمله برای همه آشناست. شاید شما نیز در این مسابقه ها شرکت کرده اید. به نظر ساده می رسد، کتابی را می گیرید و پس از مطالعه آن، خانه های پرستنامه سوالات را پر می کنید و می فرستید. همین سادگی مسابقه های کتابخوانی را به یکی از پرطرفدارترین برنامه های فرهنگی در سراسر کشور تبدیل کرده است.

وزارتخانه های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری بیشترین ارتباط را با دانش آموزان و دانشجویانی دارند که بیش از ۲۰ میلیون نفر از جمعیت کشور را شامل می شوند. به همین سبب فعالیت فرهنگی زیرمجموعه های این وزارتخانه ها اهمیت خاصی می یابد. به طوری که مدارس و دانشگاه ها در مناسبت ها و ایام مختلف مسابقه های کتابخوانی را برگزار می کنند.

ادامه در صفحه ۷

رئیس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی خبر داد

نظارت بر نشر قرآن در هفت کارگروه تخصصی

پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در حالی پایان یافت که جامعه قرآنی کشور استقبالی بی نظیر از آن به عمل آورده بود. در نمایشگاه امسال که هر روزه شاهد بازدید مسئولان تراز اول نظام جمهوری اسلامی بودیم رئیس جمهوری اسلامی ایران گفت: «تمامی فعالیت های قرآن از تفسیر گرفته تا کتابت، چاپ و هنرهای گوناگون دیگر نظیر آموزش قرآنی و آموزش فهم قرآن که در این نمایشگاه عرضه می شود این محل را به محیطی ارزشمند تبدیل کرده است که سبب استحکام کارهای قرآنی در کشور خواهد شد.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز خبر از ۱۰ برابر شدن فعالیت های قرآنی طی دو سال اخیر داده و با اشاره به ارائه طرح ایجاد معاونت قرآنی از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بر پیگیری این موضوع تاکید کرد.

پرویز داوودی، معاون اول رئیس جمهوری نیز خواستار گسترش مفاهیم قرآنی در بین خانواده ها با انواع و ایزادهای تبلیغاتی و پژوهشی شد تا از این مسیر آینده ای بسیار درخشان در صحنه داخلی ایجاد شود.

داوودی پس از بازدید از نمایشگاه بزرگ قرآن کریم، از افزایش بودجه فعالیت های قرآنی از ۶۰۰ میلیون تومان به بیش از ۶ میلیارد تومان خبر داد و افزود: «تلاش برای ایجاد معاونت قرآنی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و فراهم آوردن تمهیداتی برای خرید محصولات قرآنی با هدف ایجاد تقاضای بیشتر، از جمله برنامه های

رئیس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی

حوزه قرآن و عترت به نمایش گذاشت. رئیس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی از برگزاری جشنواره های متعدد دینی در سطح ملی و بین المللی مانند جشنواره نمایشنامه های حوزه دین، داستان نویسی، شعر و فعالیت های پژوهشی در سطح بین المللی خبر داد و درباره نمایشگاه های استانی قرآن کریم افزود: معمولاً فقط نمایشگاه هایی که بعد از ماه مبارک رمضان برگزار می شوند می توانند از آثار ارائه شده در نمایشگاه بزرگ قرآن کریم بهره مند شوند.

ادامه در صفحه ۳

سیاست های نشر

کتاب های دفاع مقدس

مراسم رونمایی ۲۲ عنوان کتاب دفاع مقدس در بخش های شعر، داستان، خاطره و پژوهش، هفته گذشته در بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس برگزار شد.

سردار میر فیصل باقرزاده که در مراسم رونمایی از ۲۲ عنوان کتاب تازه منتشر شده بنیاد سخن می گفت با اعلام این خبر افزود: بر اساس سیاست های جدید بنیاد، تجهیز کتابخانه ها و مراکز دانشگاهی خارج از کشور و به ویژه آمریکا را در دستور کار قرار داده ایم. ما برای تئور افکار عمومی دانشجویان خارجی حاضر به برگزاری کنفرانس های علمی درباره دفاع مقدس با حضور کارشناسان و صاحب نظران مربوطه و ارائه اسناد و مدارک هستیم.

ع

واقعاً انقلاب جزو آن حوادثی است که جز با زبان هنری، اصلاً قابل بیان کردن نیست. مثلاً آدم چطور می‌تواند در یک تاریخ، وضع زندان‌های رژیم پهلوی را تصویر کند؟ اصلاً در تاریخ نمی‌شود. کسی حوصله ندارد که اینها را در تاریخ بخواند، جز در داستان و در شعر؛ عمده در داستان می‌شود اینها را بیان کرد. بقیه ماجراهایی هم که در انقلاب گذشته، فقط در قصه و کار هنری قابل ارائه است و لاغیر؛ لذا است که داستان انقلاب باید نوشته می‌شود.

شمالان می‌توانند داستان انقلاب را بنویسند؛ اصلاً آن را نباید حالا بنویسند. داستان انقلاب را آن زمان‌ها نمی‌شد نوشت؛ الان باید نوشت؛ کما این که من می‌گویم قصه جنگ را هم الان باید نوشت. زمان جنگ، خاطرات جنگ را می‌شد نوشت. همین کاری که شماها کردید. اما قصه جنگ یک چیز دیگر است. هنرمندی که می‌خواهد از این ماجرا یک قصه در بیاورد، بایستی بر فضا مسلط باشد، تا بتواند از همه عناصر استفاده کند؛ اصلاً خاصیت کار هنری این است. باید اثر پایی از همه قضایای انقلاب در این قصه بیاید. در یک کوچه اتفاقی می‌افتد، در یک خانه اتفاقی می‌افتد؛ اما این کوچک شده آن حادثه بزرگی است که در همه جای کشور اتفاق افتاده است.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار نویسندگان و هنرمندان حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی ۱۳۷۷/۳/۲

سید مهدی جهرمی:

خانه کتاب، خاطرات ورزشکاران را منتشر می‌کند

سید مهدی جهرمی، مدیرعامل خانه کتاب در نامه‌ای به مدیر شبکه سه سیما، آمادگی این موسسه را برای زمینه‌سازی چاپ کتاب خاطرات و زندگی‌نامه ورزشکاران مدال آور و صاحب‌نام ایران اعلام کرد.

در نامه مدیرعامل خانه کتاب ایران به علی اصغر پورمحمدی، مدیر شبکه سه سیما آمده است: «در همه کشورهای صاحب ورزش مرسوم است که قهرمانان مدال آور پس از بازنشستگی از فعالیت‌های ورزشی اقدام به چاپ خاطرات خود می‌کنند که این کار علاوه بر ثبت خاطرات شفاهی و تاریخی فعالیت‌های ورزشی، امر کتابخوانی را در میان علاقه‌مندان رشته‌های ورزشی گسترش داده و درآمدی نیز برای پدیدآورنده اثر ایجاد می‌کند.»

جهرمی در این نامه تصریح کرده است: «چنانچه صدا و سیما به ویژه شبکه سوم علاقه مند به ترویج چنین فرهنگی باشد، موسسه خانه کتاب آمادگی دارد تا برای چاپ آثار ورزشکاران مدال آور و صاحب‌نام ایران اسلامی بستر مناسب را فراهم کند.»

این نامه به دنبال اکران برنامه ورزشی ۹۰ در نوزدهم شهریور و ارائه گزارشی از زندگی یکی از ملی پوشان سابق کشور، نوشته شد.

اواخر مهرماه

و با معرفی آثار برگزیده

سه داستان کودک و نوجوان هفت دیار نیشابور نوشته فروغ علی شاهرودی، یک کتاب قشنگ نوشته مرجان ریاحی و شهرهای بدون نردبان نوشته ته‌مین همدانی به مرحله نهایی جایزه گام اول راه یافتند. نخستین دوره جایزه ادبی گام اول با هدف تمرکز زدایی فعالیت‌ها از پایتخت و توسعه کتابخوانی، نیمه دوم مهرماه توسط خانه کتاب در اردیبهیل برگزار می‌شود. پیش از این در بخش شعر از میان ۶۰ اثر رسیده، هفت مجموعه شعر گاهی مرا به نام کوچکم بخوان سروده علی صالحی بافقی، آوازه‌های خیس سروده مجتبی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

کارت الکترونیک، دسترسی به کتاب را آسان می‌کند

چقدر است، گفت: «اگر از عالم احتمالات حرف بزنید انکار نمی‌کنم، اما برحسب آنچه که دوستان ما پیش بینی کرده‌اند، حتی المقدور این قضیه از آفات ورود به عرصه بازار آزاد ان شاءالله در امان خواهد بود.»

وی درباره تعداد کتابفروشی‌های مجهز به کارتخوان نیز گفت: «آن طور که دوستان ما گفته‌اند فعلاً حدود ۴۰۰ کتابفروشی تجهیز شده‌اند و در هفته‌های آینده این تعداد به ۳ هزار خواهد رسید.» وزیر ارشاد درباره این مسئله که این کارت به قشرهای خاصی از کتابخوان‌ها داده شده در حالی که مشکل کتابخوانی ایران یک مشکل عمومی است و تمام جامعه را در برمی‌گیرد گفت: «مگر قشر دانشجو و دانش آموز، طلبه و معلم، استاد و سایر چهره‌های این گونه را جزو عموم مردم نمی‌دانید؟»

وی افزود: «اصل مصرف بن در گذشته هم توسط این قشر بوده و درست هم این است که دولت به جدی‌ترین سوژه‌های خودش در امر کتابخوانی مساعدت خاصی کند.»

فراهم شود.

وی درباره این که احتمال ورود کارت الکترونیک خرید کتاب مثل بن کتاب به بازار سیاه

دکتر ولایتی رئیس هیأت مدیره انجمن قلم شد

هفته گذشته اولین جلسه پنجمین هیئت مدیره منتخب انجمن قلم ایران در محل این انجمن تشکیل شد. در این جلسه دکتر علی اکبر ولایتی به عنوان رئیس، محمدرضا سرشار به عنوان نایب رئیس، راضیه تجار به عنوان دبیر و فیروز زنوزی جلالی به عنوان خزانه دار پنجمین دوره هیئت مدیره انجمن قلم ایران انتخاب شدند.

بنا بر این گزارش علاوه بر اعضای اصلی، محمدرضا اصلانی و مریم صباغ‌زاده ایرانی به عنوان بازرس و سمیرا اصلانپور به عنوان عضو علی‌البدل هیئت مدیره شرکت داشتند. هیئت مدیره جدید انجمن قلم، کلیه بازرسان و اعضای علی‌البدل هیئت مدیره را برای حضور در این جلسه دعوت کرده بود.

دکتر ولایتی رئیس جدید انجمن قلم ایران، پیش از این در چهار دوره از هشت دوره، بازرس این انجمن بوده است. این عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی و مشاور مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل، دارای تالیفات متعددی در حوزه تاریخ تمدن اسلام و تاریخ معاصر ایران است.

محمدرضا سرشار نایب رئیس انجمن قلم ایران نیز در هر چهار دوره پیشین رئیس هیئت مدیره این انجمن بوده است. سرشار دارای نشان درجه یک هنری (معادل دکترا) است و تا به حال بیش از ۳۰ جایزه ملی را در حوزه ادبیات داستانی به خود اختصاص داده است.

راضیه تجار دبیر انجمن قلم ایران، پیش از این در هر چهار دوره، دبیر این انجمن بوده است. تجار دارای بیش از سی عنوان کتاب در حوزه ادبیات داستانی است. وی علاوه بر سال‌ها تدریس در این حوزه، سال گذشته به عنوان بانوی فرهنگ انتخاب شد.

فیروز زنوزی جلالی خزانه دار جدید انجمن قلم ایران نیز برای نخستین بار در این انجمن داوطلب عهده‌داری مسئولیت شده است. زنوزی جلالی نویسنده دهها عنوان کتاب داستانی است و پیش از این به عنوان یکی از بیست نویسنده برتر بیست سال پس از انقلاب اسلامی انتخاب شده است.

برنامه‌های سرای اهل قلم

برنامه‌های سرای اهل قلم در هفته جاری از فردا (یکشنبه) آغاز می‌شود و تا چهارشنبه ادامه دارد. فردا از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۷:۳۰ «پیامدهای الحاق به سازمان جهانی تجارت برای بخش کشاورزی ایران» (WTO) با حضور دکتر مهدی کاظم پور، دکتر امید گیلان پور و احسان عباسلو بررسی خواهد شد. دوشنبه ۲۳ مهر نیز از ساعت ۱۸ الی ۲۰ کارگاه نقد شعر با حضور گروس عبدالملکیان، شاعر جوان، برپا خواهد بود. سه شنبه نیز آریا کسایی و ابراهیم حقیقی از ساعت ۱۶ الی ۱۸ در کافه نقد به نقد آثار کوروش پارسا نژاد خواهند پرداخت. مروری بر آثار مهدی میرمحمدی همراه با نمایشنامه خوانی از دیگر برنامه‌های این هفته سرای اهل قلم است که از ساعت ۱۵ الی ۱۸ سه شنبه در سالن کنفرانس برگزار خواهد شد. در آخرین روز کاری سرای اهل قلم دکتر امیرعلی نجمیان، مهدی کاموس و احسان عباسلو به نقد و بررسی کتاب «عطر سنبل، عطر کاج» نوشته فیروزه جزایری دو ما خواهند پرداخت. این مراسم روز چهارشنبه از ساعت ۱۶:۳۰ الی ۱۷:۳۰ برگزار خواهد شد.

گام اول به آخر می‌رسد

کیانی، شاتوت‌های پیراهنت سروده مهدی قاسمیان امیری، خاطرات مشترک سروده سارا جلوداریان، واپسین دلواپسی سروده کاظم عابدینی مطلق، آنان همه از تبار باران بودند سروده هادی فردوسی و آزشرم برادرم سروده میلاد عرفان پور در بخش‌های شعر کلاسیک و شعر نو، به مرحله نهایی راه یافته بودند. جایزه گام اول از سوی خانه کتاب به اولین آثار نویسندگان و مترجمان در حوزه ادبیات داستانی و شعر و در دو بخش کودک و نوجوان و بزرگسال اهدا می‌شود.

با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

سالاری، مدیر کل

دفتر برنامه ریزی

و توسعه کتابخوانی شد

طی حکمی از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمود سالاری به عنوان مدیر کل دفتر برنامه ریزی و توسعه کتاب و کتابخوانی منصوب شد.

در حکم محمدرضا سرشار صفا رهبرندی خطاب به سالاری آمده است: «نظر به شایستگی و سوابق فرهنگی جنابعالی و بنا بر پیشنهاد معاون امور فرهنگی، به عنوان مدیر کل دفتر برنامه ریزی و توسعه کتاب و کتابخوانی منصوب می‌شوید.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه حکم می‌افزاید: «امید است با همکاری کارشناسان و صاحب‌نظران، تحولی در جامعه فرهنگی پدید آید و زمینه‌های ترویج کتاب و کتابخوانی را گسترش بخشد.»

محمود سالاری پیش از این معاون دانشجویی دانشکده صداوسیما و مشاور معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اشاره کرد. پیش از وی علی شجاعی صائین مسئولیت این اداره کل را به عهده داشت.

شنیده می‌شود شجاعی صائین به زودی به سمت قائم مقام معاونت فرهنگی وزارت ارشاد منصوب خواهد شد.

توسط وزارت ارشاد صورت می‌گیرد

خرید

کتاب‌های مولوی پژوهی

کتاب‌هایی که با موضوع مولانا منتشر شده‌اند، از سوی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خریداری می‌شوند.

دبیر ستاد بزرگداشت هشتصدمین سال تولد مولانا با اعلام این خبر گفت: «معاونت فرهنگی با هدف حمایت از ناشرانی که در زمینه ترویج افکار و اندیشه‌های جلال‌الدین محمد بلخی فعالیت می‌کنند، کتاب‌هایی با این موضوع را خریداری می‌کند.»

محمدرضا حسن فکری افزود: «ناشران تا پایان سال ۲۰۰۷ میلادی می‌توانند یک نسخه از کتاب‌هایی را که در سال ۸۴ و پس از آن منتشر کرده‌اند به ستاد بزرگداشت هشتصدمین سال تولد مولانا ارائه دهند تا برای انتخاب و خرید آنها تصمیم‌گیری شود.»

نظارت بر نشر قرآن در هفت کارگروه تخصصی

بقیه از صفحه اول

بنابراین در نظر داریم سال آینده چند نسخه از آثار را آماده کنیم و به استان‌هایی که همزمان با تهران نمایشگاه قرآن دارند بفرستیم.»

کمبود بودجه برای اجرای برنامه‌های مختلف، محدودیت در محل برگزاری نمایشگاه از لحاظ وسعت فضا و تداخل فعالیت‌های جاری در بخش‌های مختلف، از جمله مواردی بود که خواجه پیری به عنوان موانع موجود در راه برگزاری پانزدهمین دوره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم عنوان کرد و ادامه داد: «دبیرخانه دائمی برای ادامه فعالیت خود بعد از پایان نمایشگاه نیاز به بودجه دارد که ارائه آن متأسفانه به خرداد سال آینده موکول شده است، اما تا آن زمان می‌توان بسیاری از کارها را انجام داد.»

خواجه پیری با تأکید بر تطابق نداشتن سال مالی نمایشگاه قرآن با سال مالی دولت، پیشنهاد داد حداقل ۳۰ درصد از اعتبار سال آینده پس از پایان نمایشگاه به هر دوره اختصاص یابد تا دبیرخانه فعال تر شده و به کیفیت برنامه‌ها بیش از پیش بیفزاید.

وظیفه جدید مرکز هماهنگی فعالیت‌های قرآنی چندی پیش محمد خواجه پیری رئیس سازمان دارالقرآن کریم پیشنهاد تشکیل نهادی برای بررسی ترجمه‌های قرآنی را داده بود. رئیس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت‌های فرهنگی با اشاره به وظیفه ذاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نظارت بر چاپ و انتشار تمام آثار مکتوب اظهار داشت: «موقتاً در مسئله نظارت بر چاپ متون قرآن کریم مجوزی به دارالقرآن کریم سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز طبع و نشر و موسسه الهادی داده شده بود تا در کنار وزارت ارشاد به بررسی متون دینی بپردازند و نظر خود را اعلام

کنند تا ارشاد مجوز چاپ را صادر کند.»

خواجه پیری با اشاره به مستقل شدن حوزه قرآن و عترت گفت: «به پیشنهاد مرکز هماهنگی توسعه و ترویج فعالیت‌های فرهنگ و معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی موافقت کردند که کار نظارت بر متن قرآن به این مرکز محول شود و پس از تایید ترجمه، معاونت فرهنگی مجوز نشر را بدهد.»

تشکیل هفت کارگروه تخصصی در حوزه‌های ادبیات فارسی، ادبیات عرب، تفسیر علوم قرآنی، راه‌اندازی دبیرخانه و تعیین رئیس آن از جمله اقداماتی است که تاکنون انجام شده است و به گفته خواجه پیری ظرف یک ماه آینده احکام اعضای اصلی کارگروه‌ها

که شامل استادان حوزه و دانشگاه هستند صادر می‌شود. به این ترتیب این مرکز رسماً نظارت بر چاپ متون دینی را به عهده می‌گیرد.

همچنین ترجمه قرآن به زبان‌های دیگر که تاکنون توسط مرکزی در قم و با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شد از این پس در مرکز هماهنگی توسعه و ترویج فعالیت‌های قرآنی نیز پیگیری می‌شود. به گفته خواجه پیری قرآن‌های ترجمه شده به‌طور

کامل در هر یک از هفت گروه تخصصی بررسی می‌شوند. البته در مرحله اول برای ترجمه‌های شناخته شده مشهور که پیش از این چاپ شده‌اند سختگیری نمی‌شود. به علاوه کتاب‌های این حوزه برای هر بار تجدید چاپ می‌بایست دوباره مجوز دریافت کنند.

قرآن کریم با ترجمه حداد عادل

دفتر نشر فرهنگ اسلامی به زودی ترجمه‌ای از قرآن کریم به قلم دکتر غلامعلی حداد عادل را منتشر خواهد کرد.

در این ترجمه، مترجم با استفاده از واژه‌های سلیس و روان، ترجمه‌ای قابل فهم را برای خوانندگان پارسی زبان ارائه نموده است.

به گزارش اینستاگرام رئیس مجلس شورای اسلامی در این ترجمه با وفاداری به مفهوم آیات مقدس قرآن کوشیده است برگردانی فراهم آورد که خوانندگان، پیام و معانی آیات را به روشنی دریابند.

معرفی رساله‌های برگزیده درباره مولانا

دکتر غلامرضا اعوانی رئیس کمیته علمی نخستین کنگره بزرگداشت هشتصدمین سال تولد مولانا گفت: تاکنون حدود ۴۰۰ مقاله علمی از طریق فراخوان برای این کمیته ارسال شده که از این میان ۲۰۰ مقاله سفارشی و بیش از ۷۰ مقاله به قلم پژوهشگران خارجی نگاشته شده است. اعوانی با بیان این مطلب افزود: ارزشیابی و ارزیابی این مقالات تا آخر هفته جاری به پایان خواهد رسید و امید می‌رود که شماری از آنها تا ششم آبان منتشر شوند.

وی تصریح کرد: همچنین چند رساله دکتری نیز درباره اهمیت مولانا در جهان امروز در حال بررسی است و هیئتی مشغول پژوهش و تامل در این رساله‌هاست.

به گفته اعوانی تعدادی از مقالات ارسالی به ستاد بزرگداشت تا روزهای آینده در سایت ویژه کنگره به نشانی www.molavi.ir منتشر خواهد شد.

فراخوان ناشران کشور

هم زمان با پانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان وزارت آموزش و پرورش با همکاری معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اولین ((جشنواره کتاب خانواده)) را برگزار می‌نماید.

ناشران کشور می‌توانند از ساعت ۹ صبح تا ۱۶ بعد از ظهر روزهای ۱۳۸۶/۷/۱۸ تا ۱۳۸۶/۷/۳۰، (به استثنای روزهای تعطیل)، یک جلد از کتابهای خود که در رابطه با مسائل مختلف مربوط به ((خانواده)) و ((اولیا و مربیان)) منتشر شده است را به دبیرخانه ((اولین جشنواره کتاب خانواده))، واقع در تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین چهارراه ولیعصر و خیابان فلسطین، خیابان شهید برادران مظفر (صبای شمالی)، ساختمان شماره ۵ وزارت آموزش و پرورش، ورودی اول، طبقه اول، اداره چاپ و توزیع ارسال نمایند.

تلفن: ۶۶۴۹۱۶۶۲   **نمبر: ۶۶۴۰۷۱۱۶**

- ۱- کتاب‌ها چاپ سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ (چاپ اول یا تجدید چاپ) و در ارتباط با مسائل مختلف خانواده و اولیا و مربیان باشد.
- ۲- در این جشنواره از هر موضوع مربوط به خانواده و اولیا و مربیان (تالیف و ترجمه) کتاب‌های برگزیده انتخاب و معرفی می‌شود.
- ۳- از مؤلف، مترجم و ناشر کتاب‌های برگزیده تقدیر خواهد شد.
- ۴- تعدادی از کتاب‌های برگزیده توسط معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خریداری می‌شود.
- ۵- پس از برگزاری جشنواره، نمونه کتاب‌ها به کتابخانه مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده در مناطق محروم کشور اهدا خواهد شد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت امور فرهنگی

طی حکمی از سوی معاون ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، سرگروه های دوازده گانه داوری در یازدهمین دوره از جایزه انتخاب کتاب سال دفاع مقدس معرفی شدند.

در این دوره و در بخش 'داستان و رمان'، ابراهیم حسن بیگی به عنوان سرگروه فعالیت دارد و صابر امامی در بخش 'شعر' به عنوان سرگروه تعیین شده است. براساس این گزارش در بخش 'خاطره'، رحیم مخدومی به عنوان سرگروه انتخاب شده و ابراهیم زاهدی مطلق نیز کتاب های رسیده به بخش 'جنگ و زندگینامه نویسی' را به عنوان سرگروه داوری خواهد کرد.

همچنین در این دوره، با تخصصی تر شدن این جایزه و تفکیک بخش 'داستان و رمان' از 'شعر' دفاع مقدس در گروه سنی کودک و نوجوان، جعفر ابراهیمی (شاهد) سرگروهی بخش 'شعر' و امیرحسین فردی نیز سرگروهی بخش 'داستان و رمان' را در این گروه سنی برعهده خواهند داشت. براین اساس و با تفکیک 'تحقیق نظامی' از 'تحقیق حقوقی' دفاع مقدس در این دوره، علی شجاعی صائین به عنوان سرگروه بخش 'تحقیق و پژوهش حقوقی، اجتماعی و سیاسی' فعالیت خواهد داشت و ابراهیم مختاری به عنوان سرگروه بخش 'تحقیق و پژوهش نظامی' معرفی شده است. همچنین در یازدهمین دوره از جایزه انتخاب بهترین کتاب سال دفاع مقدس، منوچهر اکبری سرگروهی بخش 'تحقیق و پژوهش ادبی و مهدی حامد سقائیان نیز سرگروهی بخش 'هنر' را عهده دار هستند.

یازدهمین دوره از جایزه کتاب سال دفاع مقدس، ۲۴ آبان ماه و همزمان با روز کتاب و کتابخوانی برگزار می شود.

سرفلی کتابفروشی
بر گریختگان زند
بین نشر چشمه و نشر نی

۲۴ متر کف - ۲۴ متر بالکن
مقطوع ۶۰۰ میلیون تومان

۰۹۱۲۴۵۹۵۷۷۳

انتشارات نیما

با جعبه ۷۰۰۰ تومان
بدون جعبه ۵۵۰۰ تومان

۶۶۴۰۰۵۴۴
۶۶۴۸۶۵۸۳

خیابان ۱۲ فروردین - کوچه بهشت آئین - پلاک ۲۵

تدارک نمایشگاه بیست و یکم کتاب

مجموعه نمایشگاهی نیستیم و درباره این مجموعه (شهر آفتاب) باید از مجری ساخت آن سوال شود. به گزارش مهر، در دومین جلسه شورای سیاستگذاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در سال ۱۳۸۷ که دو هفته پیش برگزار شد، مقرر شد که بیست و یکمین نمایشگاه کتاب تهران هم همچون سال ۱۳۸۶ در مصلی برگزار شود.

استفاده خواهیم کرد. وی درباره احتمال انتقال دائمی نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از سال ۸۸ به مجموعه شهر آفتاب نیز گفت: 'مکانی که برای نمایشگاه انتخاب می شود باید به یک آمادگی نسبی رسیده باشد و در اختیار ما قرار گیرد تا بتوانیم از آن برای چنین نمایشگاهی استفاده کنیم. ما مجری ساخت یک

سردار میرفصل باقرزاده اعلام کرد

سیاست های نشر کتاب های دفاع مقدس

شرط تأیید در شورای کارشناسی بنیاد، خرید کتاب متناسب با کیفیت آثار تولید کنندگان کتاب در عرصه دفاع مقدس برای تجهیز کتابخانه های کشور، حمایت از ادبیات اقلیمی در استان ها و تولیدات برجسته و فاخر برای ترجمه و عرضه به مخاطبان خارجی، بررسی وضعیت کتاب های دفاع مقدس در قالب برگزاری جشنواره انتخاب کتاب سال و نقد کتاب اعلام کرد.

سردار باقرزاده سیاست های بنیاد حفظ آثار را الگودهی و ارائه طریق عنوان کرد و گفت: 'بنیاد از مشارکت با سایر سازمان ها و ناشران در عرصه تولید کتاب های ادبی استقبال می کند.' وی در ادامه به عنوان یکی از برنامه های بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، از برگزاری جایزه کتاب ربع قرن دفاع مقدس با مشارکت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، بنیاد شهید و امور ایثارگران و نیروهای مسلح خبر داد و اضافه کرد: 'برگزاری دوره یازدهم انتخاب کتاب سال همزمان با هفته کتاب، نشست های قوت شناسی و آسیب شناسی ادبیات دفاع مقدس، جشنواره شعر استانی در ۳۰ استان تا پایان سال ۸۶، کنگره سراسری شعر دفاع مقدس و کارگاه های آموزشی غیرحضور برای نوقلمان از دیگر برنامه های بنیاد است.'

مابرای تنویر افکار عمومی دانشجویان خارجی حاضر به برگزاری کنفرانس های علمی درباره دفاع مقدس با حضور کارشناسان و صاحب نظران مربوطه و ارائه اسناد و مدارک هستیم.

وی مهمترین سیاست های بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس را حمایت از نویسندگان به صورت مستقیم و در قالب سفارش تولید، حمایت از ناشران در قالب پیش خرید یک سوم شمارگان تولید شده، حمایت ویژه از آثار منتشره نیروهای مسلح به

معاون فرهنگی وزیر ارشاد با اعلام قطعی بودن مصلی به عنوان مکان برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، از شروع رایزنی ها با اتحادیه ناشران و شهرداری تهران تا مدتی دیگر خبر داد.

دکتر محسن پرویز درباره روند تصمیم گیری برای تعیین مکان نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در سال ۱۳۸۷ گفت: 'از مدتی پیش رایزنی ها را با مسئولان مصلی آغاز کرده بودیم و پس از انجام بررسی ها، این مکان به عنوان محل برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه کتاب تعیین شد.'

وی این تصمیم را قطعی دانست و از رایزنی و انجام هماهنگی های لازم با اتحادیه ناشران و مجموعه شهرداری تهران در روزها و ماه های آتی خبر داد و افزود: 'برای اجرا و برگزاری نمایشگاه، ما نه تنها با شهرداری و تشکل های نشر بلکه با بیش از ۲۰ گروه کاری مرتبط با این رویداد، هماهنگی هایی را انجام خواهیم داد. همه ساله شروع این هماهنگی ها از زمستان بود اما امسال آغاز این هماهنگی ها چند ماه زودتر رخ داده است.'

دکتر پرویز افزود: 'به محض این که مجری عملیاتی نمایشگاه مشخص شود، مکاتبات مربوطه همانند دوره های گذشته انجام می شود و ما از نظرات همه کسانی که درگیر کار نمایشگاه کتاب می شوند،

مراسم رونمایی ۲۲ عنوان کتاب دفاع مقدس در بخش های شعر، داستان، خاطره و پژوهش، هفته گذشته در بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس برگزار شد.

سردار میرفصل باقرزاده که در مراسم رونمایی از ۲۲ عنوان کتاب تازه منتشر شده بنیاد سخن می گفت با اعلام این خبر افزود: 'بر اساس سیاست های جدید بنیاد، تجهیز کتابخانه ها و مراکز دانشگاهی خارج از کشور و به ویژه آمریکا را در دستور کار قرار داده ایم.'

۵۰۰ کتاب دانشجویی در برابر داوران

بیش از ۵۰۰ عنوان کتاب به دبیرخانه چهاردهمین جشنواره کتاب سال دانشجویی رسید. معاون اطلاع رسانی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی با اعلام این خبر افزود: 'این کتاب ها در شش حوزه پزشکی، علوم انسانی، فنی مهندسی، هنر و معماری، کشاورزی و علوم پایه تالیف شده اند.'

محمد خیر خواه در ادامه با اشاره به بخش ویژه جشنواره اظهار داشت: 'بخش ویژه کتاب سال دانشجویی امسال در حوزه های اتحاد ملی و انسجام اسلامی و زندگی، آثار و اندیشه های مولانا است و برخی از این کتاب ها در بخش ویژه پذیرفته شده اند.'

وی افزود: 'از میان آثار ارسال شده به طور میانگین در هر رشته دو تا سه کتاب برگزیده خواهد شد و از مولفان دو کتاب نیز تقدیر می شود.' معاون اطلاع رسانی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی خاطر نشان کرد: 'همچنین در این جشنواره دو ناشر برگزیده کتاب های دانشجویی که فعالیت بیشتری در این حوزه داشته اند، برگزیده می شوند.'

شایان ذکر است چهاردهمین جشنواره کتاب سال دانشجویی، ۲۹ آبان ماه در تالار شهید مطهری دانشگاه تربیت مدرس برگزار خواهد شد.

بن های کاغذی دیگر منتشر نمی شود

به بعد از طریق کارت الکترونیکی خرید کتاب هزینه می شود. وی در پاسخ به این سوال که میزان اعتبار و سقف اعتبار یک کارت در هر مرحله از شارژ شدن چقدر است، گفت: 'هر کارت حداکثر تا مبلغ یک میلیون ریال می تواند موجودی داشته باشد که این مبلغ هم برای گروه های آموزشی است.'

قبادی در ادامه درباره سهمیه خبرنگاران و اهالی رسانه ها از کارت الکترونیکی خرید کتاب گفت: 'با معاونت مطبوعاتی مذاکراتی کرده ایم که نتایجش به زودی معلوم می شود.' وی در پایان گفت و گو با فارس افزود: 'به سازمان ها و وزارتخانه ها گفته ایم که اسامی افراد واجد شرایط خود را برای دریافت این کارت به وزارت ارشاد اعلام کنند.'

مشاور معاونت فرهنگی وزارت ارشاد گفت: 'از این پس هیچ اعتباری برای تولید و توزیع بن های کاغذی اختصاص داده نمی شود.'

حمید قبادی درباره برنامه وزارت ارشاد برای بن های کاغذی باقیمانده که در گردش هستند گفت: 'ما دیگر برنامه ای برای توزیع بن کاغذی نداریم و بعد از تاریخی که اعتبار بن های کاغذی فعلی به اتمام برسد دیگر بن کاغذی منتشر نمی شود.'

وی افزود: 'آلان آمار دقیقی از بن های کاغذی در گردش وجود ندارد این هم به این علت است که بن ها در چند مرحله توزیع شده اند.'

قبادی در ادامه با بیان این که از زمانی که طرح کارت الکترونیکی خرید کتاب در دستور کار قرار گرفته بودجه ای برای بن های کاغذی اختصاص داده نشده گفت: 'اعتبار مربوط به حمایت از مخاطبان فرهنگی و کتابخوان ها، از این

برنامه‌های ایران در نمایشگاه فرانکفورت

رئیس مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی برنامه‌های ایران را در نمایشگاه کتاب فرانکفورت تشریح کرد. احسان الله حجتی، درباره پنجاه و هفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت و حضور ناشران ایرانی در این رویداد فرهنگی گفت: امسال مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی برای برگزاری نمایشگاه کتاب فرانکفورت جلسات متعددی داشت و برای اولین بار در نمایشگاه فرانکفورت یک فضای ۴۸ متری را در سالن ۳- علاوه بر سالن ۵- داشتیم که این به خاطر ارتباط دوستانه این مؤسسه با نمایشگاه فرانکفورت است.

وی در ادامه با اشاره به این که از مجموع ۱۰ جلسه‌ای که این موسسه در ماه‌های گذشته برای نمایشگاه‌های کتاب خارج از کشور داشته شش جلسه آن مربوط به نمایشگاه کتاب فرانکفورت بوده گفت: با توجه به این که سال گذشته در فرانکفورت اتحادیه تعاونی ناشران مجری بود امسال غرفه را این اتحادیه برپا می‌کند و ما صرفاً نظارت می‌کنیم.

حجتی سپس به کتاب‌هایی که از ایران در نمایشگاه کتاب فرانکفورت ارائه می‌شود اشاره کرد و افزود: «مجموعه کتاب‌های ایران در چهار کارگروه انتخاب شده که در بروشورهایی خلاصه و ترجمه شده‌اند. وی این چهار گروه را به ترتیب: تاریخ و فرهنگ و ادبیات، دین و فلسفه، ایران‌شناسی و هنر، عمومی و اجتماعی اعلام کرد.

رئیس مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی در ادامه از نامگذاری روزهای نمایشگاه در طول شش روز برپایی این نمایشگاه خبر داد و گفت: امسال در نمایشگاه کتاب فرانکفورت روزها را نامگذاری کرده‌ایم و بر این اساس برنامه‌هایی را تدارک دیده‌ایم. روز اول، اتحاد ملی و انسجام اسلامی، روز دوم، ایران سرزمین فرهنگ و تمدن، روز سوم، فناوری و تولید علمی، روز چهارم؛

اسلام آیین مهر و روز پنجم؛ کتاب و مردم.» وی ادامه داد: «متناسب با نامگذاری این روزها نشست‌هایی را در غرفه‌های ایران داریم و هدایایی را متناسب با این روزها اهدا می‌کنیم. ضمن این که از این برنامه‌ها و نمایشگاه امسال کتاب فرانکفورت به صورت حرفه‌ای تصویر برداری می‌شود تا مستندی از آن ساخته شود.»

حجتی از توزیع دعوت‌نامه و گفت‌وگو با ناشران خارجی برای حضور در بیست و یکمین نمایشگاه کتاب تهران به عنوان دیگر برنامه‌های هیئت ایرانی در طول نمایشگاه پنج روزه فرانکفورت یاد کرد و افزود: برای اجرای برنامه‌های ایران در این نمایشگاه با موضوعات مختلف، از سالن‌های بین‌المللی نمایشگاه

وقت گرفته شده است. ضمن این که امسال هم با نمایندگان نمایشگاه‌های ژاپن، بولونیا، لندن، ایتالیا، فرانسه، یونان و دیگر نمایشگاه‌ها مذاکراتی برای انعقاد تفاهم‌نامه داریم.

وی خاطر نشان کرد: «سال گذشته هم تفاهم‌نامه‌هایی با نمایشگاه‌های بین‌المللی داشتیم و امسال هم برای ما ایمیل فرستاده‌اند و تقاضای ملاقات کرده‌اند.»

به گزارش فارس رئیس مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی بایان این که برای شرکت ایران در نمایشگاه‌های خارج از کشور به طور متوسط دو یا سه دعوت‌نامه می‌رسد گفت: این نمایشگاه‌ها برای مایک‌مزیت دارند و یک اولویت و ما برنامه‌های حضور خودمان را بر اساس اولویت‌ها تنظیم می‌کنیم.

کتاب ماه تاریخ و جغرافیا به ایستگاه ۱۱۱ رسید

صد و یازدهمین شماره کتاب ماه تاریخ و جغرافیا ویژه مردادماه ۸۶ از سوی خانه کتاب منتشر شد.

در این شماره در بخش «یک کتاب، یک گزارش» کتاب «امام خمینی (ره) به روایت اسناد ساواک» توسط عباس توکلی مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش «بازتاب» این شماره هم حبیب‌الله اسماعیلی به نقد کتاب «مقدمه‌ای بر شناخت اسناد آرشیوی» پرداخته است. در سایر مقالات بخش بازتاب نیز نام‌های آشنایی مثل: دکتر رسول جعفریان، معصومه

توفان پور، سینا فروزش و دکتر محمدکریم یوسف جمالی به چشم می‌خورد. در بخش‌های دیگر کتاب ماه تاریخ و جغرافیا مطالب خواندنی دیگری نیز مانند گزارش نشست بررسی تاریخ مطبوعات ایران، بررسی تطبیقی برنامه‌های‌های بلندمدت آرشیوهای دنیا، سفینه تبریز، رسمیت مذهب شیعه در ایران و... را می‌توان یافت.

کتاب ماه تاریخ و جغرافیا به سردبیری حبیب‌الله اسماعیلی منتشر می‌شود.

انتشار کتاب ماه کلیات

کتاب ماه کلیات ویژه خرداد و تیر ۸۶ با نگاهی ویژه به بازارهای جهانی کتاب منتشر شد. در این شماره علاوه بر یادداشت‌های داریوش مطلبی که سردبیری نشریه را برعهده دارد مطالب دیگری هم درباره بازارهای جهانی کتاب به چشم می‌آید: گفت‌وگو با دکتر فریده خلعتبری کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، گزارش نشست یاران‌های دولتی برای نشر و چشم‌اندازهای آتی آن و نشر ایران و بازارهای جهانی کتاب.

کتاب ماه کلیات در کنار این مطالب در بخش‌های دیگر نیز مطالبی خواندنی به مخاطبان خود عرضه کرده است. این مطالب در سرفصل‌هایی ثابت از جمله: گزارش نشست، نقد و بررسی کتاب‌های فارسی، معرفی کتاب‌های فارسی، نقد و بررسی کتاب‌های خارجی، معرفی پایان‌نامه، اینترنت، اخبار و چکیده انگلیسی پیش روی علاقه‌مندان است.

نویسنده

«کتابنامه حج» درگذشت

آیت‌الله محمدحسن بکایی یکی از قرآن‌پژوهان کشورمان پس از مدت‌ها تحمل بیماری دیابت ۱۴ مهر ماه به دیار حق شتافت. کتابنامه بزرگ قرآن یکی از مهم‌ترین آثار وی بود که تا کنون ۲۰ جلد از آن منتشر شده است.

احکام زندان در اسلام، کتابنامه حج، کتابنامه انقلاب اسلامی و کتاب العین در فهرست دیگر آثار مرحوم آیت‌الله بکایی قرار دارد.

وی یکی از استادان دانشگاه امام صادق (ع) و عضو جامعه روحانیت مبارز تهران بود.

پیکر آیت‌الله بکایی هفته گذشته از مقابل حسینیه خویی‌های مقیم تهران به سمت بهشت زهرا تشییع شد. آیت‌الله بکایی هنگام فوت ۷۳ سال داشت. وی پدر حسین بکایی یکی از نویسندگان کودک و نوجوان کشورمان بود.

یازدهمین کنگره سراسری

شعر جوان

محمدرضا عبدالملکیان دبیر کنگره سراسری و مدیر عامل دفتر شعر جوان درباره یازدهمین کنگره این دفتر که از روز چهارشنبه ۲۵ مهر آغاز می‌شود گفت: «در کنگره یادشده حدود ۱۰۰ شاعر جوان شهرستانی و تهرانی در کنار برخی از شاعران نام‌آشنا، نویسندگان و علاقه‌مندان شعر جوان حضور خواهند داشت.» وی افزود: «در این برنامه دو جلسه شعرخوانی عمومی در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه ۲۵ و ۲۶ مهرماه از ساعت ۱۶ تا ۲۰ در محل خانه هنرمندان ایران برگزار خواهد شد و از همه علاقه‌مندان شعر جوان دعوت می‌شود تا در این جلسات با استعدادهای شعر جوان کشور و آثار آنها بیشتر آشنا شوند.»

سمفونی کتاب

با اجرای ارکستر ملی

ارکستر ملی ایران سمفونی کتاب را در صورت ارائه طرح از سوی کتابخانه ملی به وزارت ارشاد و تامین مالی آن، آبان ماه امسال اجرا می‌کند.

در همین خصوص مشاور معاونت فرهنگی وزارت ارشاد هم از اجرای مجدد سمفونی کتاب با اجرای ارکستر ملی ایران در روزهای آینده خبر داد و اظهار امیدواری کرد: در صورت ارائه این طرح از سوی کتابخانه ملی سعی می‌کنیم اعتبار لازم را برای اجرای مجدد آن تامین کنیم.

علی اکبر اشعری رئیس کتابخانه ملی ایران نیز نسبت به ارائه این طرح در صورت تامین اعتبار آن ابراز امیدواری کرد. ارکستر ملی ایران به رهبری فرهاد فخرالدینی دو سال پیش به مناسبت افتتاح ساختمان جدید سازمان اسناد و کتابخانه ملی دو قطعه «سرود کتاب» و «دانش» را اجرا کرده بود و مسئولان از برگزاری مجدد و باشکوه‌تر این ارکستر در آینده نزدیک خبر داده بودند.

مرکز نشر کتابهای کمک آموزشی

دهسرا

آزمون سوره‌ها

چاپ سی و سوم

راهت - خ کتاب - مجتمع کسپود - ۱۳۳۱
تلفن: ۰۲۱-۷۷۰۰۰۰۰۰
فکس: ۰۲۱-۷۷۰۰۰۰۰۰
همراه: ۰۲۱-۷۷۰۰۰۰۰۰
مستدق پستی: ۱۳۳۱-۷۷۰۰۰۰۰۰
www.Dehsara.com

پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به کار خود پایان داد

وداع با چراغانی آیه ها

دینی، ادبیات، هنرهای تجسمی و تئاتر باشیم که فراخوان آن از چند ماه قبل از برپایی نمایشگاه اعلام می شود.»

بخش نشر در نمایشگاه

یکی از بخش های قابل توجه نمایشگاه قرآن که اتفاقاً بسیار هم با استقبال بازدید کنندگان مواجه شد بخش نشر مکتوب نمایشگاه بود.

از این بخش که از وجود چندین هزار عنوان کتاب بهره گرفت روزانه هزاران نفر بازدید کرده و کتاب خریداری کردند.

به گفته سیدعلیرضا فیض اصفهانی مدیر بخش نشر مکتوب نمایشگاه، این بخش در زمینی به مساحت ۴ هزار مترمربع فعالیت داشت که در این محل ۱۸۵ ناشر برگزیده حضور داشتند.

وی افزود: «در این بخش از نمایشگاه بالغ بر ۲۲ هزار عنوان کتاب وجود داشت. برخلاف سال گذشته که ناشران برای شرکت در نمایشگاه، نمونه کتاب ها را عرضه می کردند، امسال به اطلاعات خانه کتاب که مربوط به کتاب های حوزه دین و قرآن بود، مراجعه شد.»

شاید در ادامه اشاره به این که طی سال ۸۵ تعداد ۱۱ هزار و ۸۸۰ عنوان کتاب در حوزه دین منتشر شد نکته جالب توجهی باشد.

چاپ کتاب با موضوع دین و قرآن و مضامین مذهبی و معنوی از سال ۷۶ تا ۸۵ از رقم سه هزار و ۳۹۴ عنوان به ۱۰ هزار و ۹۷ عنوان رسیده است. این رقم به طور تقریبی سه برابر بوده و رشدی ۳۰۰ درصدی را نشان می دهد.

خداحافظی با نمایشگاه پانزدهم

به هر تقدیر پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن پس از یک ماه به کار خود پایان داد.

نمایشگاهی که در آن چند صد برنامه مختلف برگزار شد و بیش از یک میلیون نفر از این محل بازدید کردند.

برپایی ششمین دوره مسابقات پایان نامه های قرآنی، مسابقه روزانه پیامک ادبی، شب شعر و داستان صاحبان، اکران ۳۷ فیلم بلند و کوتاه از سینمای ایران، حضور هنرمندان و میهمانان ۱۲ کشور جهان، برگزاری مراسم بزرگداشت قرآن پژوهانی چون آیت الله معرفت و استاد علی اربابی، اجرای دهها نشست تخصصی، آموزش رایگان در کارگاه های مختلف هنری، نمایش قرآن های کریم به ۱۰۶ زبان جهان، برگزاری مراسم در شب های قدر، تقدیر از دانشجویان برگزیده، اجرای کارگاه های آموزش قرآن، شکل گیری اتاق ایده و فکر، تجلیل و تکریم از خادمان قرآن کریم و... صرفاً بخشی از برنامه های فراوان و پر مخاطب این نمایشگاه بود.

نمایشگاه پانزدهم به پایان کار خود رسید اما اخبار راه اندازی معاونت قرآنی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دایر کردن دبیرخانه دائمی نمایشگاه، برپایی نمایشگاه دائمی قرآن و اجرای جشنواره بین المللی هنر و قرآن در صورت محقق شدن می تواند تاثیر گسترده و قابل توجهی در نمایشگاه شانزدهم داشته باشند.

مشتاقانه منتظر ماه رضانی دیگر و شانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم می مانیم تا از برنامه ریزی های جدید مسئولان و جهت گیری های نوین در زمینه توجه به فعالیت های قرآنی مطلع شویم.

برنامه ها و جهت گیری هایی که هر یک به تنهایی در رشد و اعتلای فرهنگ دینی، اسلامی و قرآنی می توانند موثر باشند.

نیز مجموعاً ۱۸۵ ناشر و ۱۰۰ عرضه کننده محصولات فرهنگی حضور داشتند در حالی که سال قبل ۱۳۴ ناشر و ۳۵ عرضه کننده محصولات قرآنی در نمایشگاه حضور داشتند.»

قائم مقام پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در ادامه صحبت هایش ضمن اشاره به وجود ۱۲ هزار عنوان کتاب در نمایشگاه سال قبل افزود: «امسال با رشد ناشران حاضر در نمایشگاه عناوین کتاب ها نیز رشدی بالغ بر ۱۰ درصد داشته است.»

نگاهی متفاوت به بخش بین الملل

بخش بین الملل پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم نیز مانند برخی دیگر از بخش ها با تفاوت هایی مواجه شد. رویکرد اصلی این بخش که در سال های گذشته توجه به فعالیت های هنری کشورهای مسلمان در زمینه قرآن بود، امسال به موضوع پژوهشگران و محققان کشورهای اسلامی در حوزه قرآن معطوف شده بود به صورتی که تعداد هنرمندان و محققان حاضر در نمایشگاه امسال با هم برابر بودند. اما نکته مهم درباره بخش بین الملل نمایشگاه قرآن کریم، محدود بودن این بخش به یک سری فعالیت های مشخص است.

گلدوزها در پاسخ به این سوال که چرا جنبه بین المللی نمایشگاه آنقدر که باید گسترده نیست و وضعیتی مشابه نمایشگاه بین المللی کتاب را شاهد نیستیم، گفت: «نبود دبیرخانه دائمی نمایشگاه یکی از مهم ترین معضلات است به صورتی که فرصت مناسب برای هماهنگی، اطلاع رسانی و ارتباط فراهم نمی شود.»

وی افزود: «برپایی نمایشگاه در ماه مبارک رمضان موضوع دیگری است که مانع حضور بسیاری از افراد از سایر نقاط کشور می شود.»

در عین حال این برنامه ریزی صورت گرفته که با راه اندازی دبیرخانه دائمی نمایشگاه از سال آینده همزمان با نمایشگاه قرآن شاهد برپایی جشنواره بین المللی فعالیت های هنری و قرآنی در زمینه های

کرد تا به سطح بالاتری از ارتباط با قرآن برسد و نمایشگاه قرآن این ظرفیت را دارد و می تواند چنین تاثیری را بر مخاطبان قرآن داشته باشد.»

قائم مقام پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم در ادامه سخنانش به تکرر و تنوع برنامه های نمایشگاه امسال اشاره می کند و می گوید: «با توجه به این که نمایشگاه امسال عملاً یک جشنواره بزرگ فرهنگی - قرآنی بود تلاش شد تا برنامه ها در مقایسه با سال های قبل رشد کرده و مخاطبان شاهد حرکت های تازه قرآنی باشند.» وی افزود: «امسال بخش پژوهش به عنوان یکی از بخش های اصلی، برنامه های مختلفی اجرا کرد و تلاش شد تا در این بخش برنامه های مختلف و متنوعی برای تمام بازدید کنندگان اجرا شود. بخش پژوهش همان طور که مورد توجه مخاطبان دانشگاهی، پژوهشگران و محققان بود در عین حال استقبال عموم مردم را نیز در پی داشت.»

گلدوزها در ادامه به راه اندازی بخش حوزه اشاره می کند که امسال برای اولین بار به صورت مستقل برپا شد و در ادامه از تغییر جهت برخی برنامه ها برای استفاده بیشتر مراجعان یاد می کند.

او می گوید: «بخش جوان که سال گذشته به طور مجزا برگزار شده بود، در این دوره حذف شد و تمام بخش های مختلف ملزم شدند در برنامه هایشان رویکرد جوان محور داشته باشند و نیازهای این گروه سنی را لحاظ کنند. بخش کودک و نوجوان هم امسال از هم تفکیک شدند و در دو بخش جداگانه برگزار شدند که راه اندازی سایت قرآنی نوجوانان از جمله حرکت های قابل توجه این بخش بود. اقداماتی که می تواند یک نقطه شروع برای رشد نوجوانان در زمینه فعالیت های قرآنی باشد. در همین ایام نوجوانان فراوانی عضو سایت شدند.»

وی در ادامه به بخش ناشران الکترونیک اشاره کرده و می گوید: «امسال شاهد حضور بیش از ۷۰ شرکت فعال بودیم که این شرکت ها بیش از ۶۰۰ نرم افزار عرضه کردند و در مقایسه با سال قبل ۱۰۰ محصول جدید اضافه شده است. در بخش ناشران

چه زود گذشت و هنوز چیزی نگذشته دلنگار شده ایم؛ دلنگار سحرهای پر احساسش، دلنگار اذان دم افطار، دلنگار مناجات های شبانه، دلنگار همه لحظه لحظه های این ماه آسمانی که تاخواستیم سلامی به او بگوییم با ما خداحافظی کرد.

شاید دیر آماده شده بودیم، اما چه حس خوبی داریم، حسی شبیه راه رفتن زیر باران وقتی حسابی خیس شده ایم، باران قطع شده، اما هنوز خیس هستیم و بوی باران می دهیم.

کاش تا سال دیگر بوی باران پر از رحمت این شب ها همراهمان باشد. کاش همراهش باشیم، کاش ...

حالا که ماه رمضان تمام شده است انگار دامنه دلنگاری هایمان تمامی ندارد. دلنگار نمایشگاه قرآن نیز هستیم.

دلنگار رهروی تابلوهای اسماء الحسنی که هر کدام از تابلوها با هنرمندی اهل دلی می تواند زمینه ساز نیایشی برای اهالی معرفت باشد، دلنگار برنامه های ادبی، دلنگار جلسات قرائت قرآن که حال و هوایی خاص داشتند، دلنگار شب های شعر و داستان، که بسیار صمیمی و دوست داشتنی بودند و بالاخره دلنگار همه بخش های مختلف نمایشگاه که هر کدام فرصتی تکرار نشدنی برای دوستداران این کتاب الهی بودند، فرصتی که با پایان یافتن ماه مبارک باید تا سال آینده چشم انتظارش باشیم.

در آخرین روزهای برپایی پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم یک پیشنهاد، عاشقان و دوستداران قرآن کریم و اهل بیت (ع) و همچنین علاقه مندان به نمایشگاه قرآن را غافلگیر کرد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید معاون اول رئیس جمهوری از نمایشگاه قرآن پیشنهاد کرد بخشی از مصالای بزرگ امام خمینی (ره) برای برپایی نمایشگاه دائمی قرآن کریم در نظر گرفته شود.

وی گفت: «دولتی که تنها با نام خدا حماسه و حرکت خود را آغاز کرده و شعار دائمی خود را قرآن محوری و مسجدمحوری قرار داده است می تواند اعتبارات مالی عرصه های قرآنی را ۱۰ برابر کند و در عرض کمتر از دو سال بودجه قرآنی کشور را از ۶۰۰ میلیون به ۶ میلیارد تومان تبدیل کند.»

در عین حال دکتر محمود احمدی نژاد رئیس جمهوری هنگام بازدید از نمایشگاه قرآن به شبکه قرآن سیما گفت: «قول می دهم در اسرع وقت معاونت قرآنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل شود.» شاید لازم به توضیح نباشد که بگوییم هر دو خبر مذکور در صورت به اجرا آمدن می توانند زمینه ساز تحولات قابل توجهی در عرصه فعالیت های قرآنی در سراسر کشور باشند همان طور که برگزاری نمایشگاه قرآن طی پانزده دوره منشأ توجه گسترده به برنامه ها و امور قرآنی بوده است.

رشد مخاطب

ناصر گلدوزها قائم مقام پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم در این باره می گوید: «طی دو دوره گذشته برپایی نمایشگاه قرآن کریم به برنامه هایی که مفاهیم قرآنی را گسترش می دهند توجه بیشتری شده است که نتیجه اش رشد مخاطبان نمایشگاه قرآن و افزایش سطح توقع آنها بوده است.»

گلدوزها ضمن اشاره به بیانات مقام معظم رهبری که فرموده اند در برنامه ریزی ها و سیاست ها باید به گونه ای عمل شود که قرآن وارد زندگی مردم شود می گوید: «بعد از آن که فرد در اولین مرحله ارتباط با قرآن سراغ تلاوت می رود در ادامه باید او را تشویق

مسابقه های کتابخوانی؛ چرا و چگونه

رقابت در میان سطرها

بقیه از صفحه اول

دروازت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر برنامه ریزی و توسعه فعالیت های فرهنگی با سازمان های مختلف و همچنین وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تفاهم نامه هایی برای فعالیت های مختلف امضا کرده است.

تفاهم نامه هایی برای همه فصول

به گفته علی شجاعی صائین، مدیر کل دفتر برنامه ریزی و توسعه فعالیت های فرهنگی اخیرا تفاهم نامه ای با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نوشته شده که بحث مسابقه های کتابخوانی در آن گنجانده شده است.

بر اساس این تفاهم نامه که مراحل نهایی اجرایی شدن را طی می کند کتاب هایی که مورد درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است با توجه به ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه می شوند. شجاعی صائین تاکید می کند: «سعی ما این است که در حد توان، کتاب ها را بر اساس برآورد این سازمان ها آماده کنیم و تحویل دهیم.»

مشارکت در تهیه جوایز، مورد دیگری است که شجاعی صائین به آن اشاره می کند. وی تصریح می کند: «با این که نمی توانیم همه هزینه ها را تقبل کنیم اما برای تهیه جوایز برندگان مسابقات کتابخوانی سیاست های حمایتی داریم.»

وی از مذاکره با یک مرکز فرهنگی خبر می دهد که در صورت به نتیجه رسیدن می توان از این طریق آثاری را به تناسب نیاز برای برگزیدگان دانشجوی دانش آموز در مسابقه های فرهنگی مانند کتابخوانی فرستاد.

مسابقه کتابخوانی و دانشگاه ها

فعالیت های فرهنگی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی به طور مستقیم حدود ۳/۵ میلیون دانشجوی را در برمی گیرد. دایره این تاثیرات فرهنگی با توجه به ارتباط دانشجویان با بیش از ۱۵ میلیون نفر دیگر در سطح خانواده، گروه های اجتماعی، کاری و ... بسیار گسترده است. از سویی دیگر دانشگاه به عنوان مرکز تولید علم و فرهنگ در راهبری جامعه نقش اساسی دارد و به عنوان مرجعی برای شکل دهی به اندیشه اجتماعی به حساب می آید.

به گفته دکتر محسن اسلامی، مدیر کل فرهنگ و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه ها یکی از پایه های فرهنگی جامعه هستند. دکتر اسلامی تصریح می کند: «اگر عناصر سه گانه دانشگاهی شامل دانشجویان، استادان و کارکنان به مطالعه و کتابخوانی ترغیب شوند جامعه عمومی کشور منتفع می شود.» وی بر این باور است که این گونه مسابقه ها خود به خود توجه دانش آموختگان و قشر علمی جامعه را به کتاب جلب می کند و این امر ترویج اندیشه و تعالی آن را در پی خواهد داشت.

وی با اشاره به برگزاری مسابقه های کتابخوانی بر اساس یک موضوع مشخص می افزاید: «این مسابقه ها موضوع محور هستند به عبارت دیگر، موضوع در آنها بیشترین اهمیت را دارد. بنابراین جدای از رسیدن به هدف ترویج کتابخوانی، دانشگاهیان درباره یک موضوع تحقیق و مطالعه می کنند و به آن می اندیشند. ضمنا همزمان با مطالعه به سوال و جواب های مرتبط فکر می کنند و با جوانب دیگر کتاب آشنا می شوند.» وی با اشاره به تفاهم نامه شکل گرفته بین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر لزوم همکاری و هماهنگی ناشران با این دو مجموعه تاکید کرده و می گوید: «مولفان و ناشران علاقه مند می توانند کتاب های خود را که با دانشگاه و

افزایش یابد و در تقویم دانشگاهی جدا از دیگر

مناسبت ها لحاظ شود.

برگزاری مسابقه ها به صورت رشته ای در سطح دانشکده ها مورد دیگری است که از نگاه وی زمینه حرکت به سوی تخصصی شدن را فراهم کرده و کتاب های معتبر علمی و تخصصی را نیز معرفی می کند.

مدیر کل فرهنگ و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری استفاده از کتاب های بومی یا تالیف شده توسط اعضای هیئت علمی هر دانشگاه را عاملی برای ترویج دانش، آموخته ها و مفاهیم بومی ارزیابی می کند. به این ترتیب استادان و اعضای هیئت علمی نیز برای نگارش دانسته های خود تشویق می شوند.

دکتر اسلامی بر لزوم برگزاری مسابقه کتابخوانی در سطح دانشجویان، استادان و کارکنان دانشگاهی تاکید کرده و درباره جوایز برندگان می افزاید: «طی دو سال اخیر اسامی نفرات برتر جشنواره های مختلف را در یک بانک گردآوری کرده ایم تا جایزه آنان به یک مراسم خاص محدود نشود. به عنوان نمونه امسال برگزیدگان مسابقات سراسری قرآن کریم را که سال گذشته برگزار شد برای شرکت در مراسم شبی با قرآن به ترکیه، مالزی و روسیه فرستادیم.»

وی تشکیل این بانک اطلاعاتی را به ناشران نیز پیشنهاد می دهد تا با ارسال کتاب به آنان در تربیت میراث انسانی طی دوران دانشجویی و پس از آن نقش داشته باشند.

مسابقه برای مطالعه

دانش آموزان از مقطع پیش دبستانی تا پیش دانشگاهی جمعیتی نزدیک به ۱۹ میلیون نفر را تشکیل می دهند. وزارت آموزش و پرورش در سه سطح مدرسه، منطقه و استانی مسابقه های کتابخوانی برگزار می کند.

به عقیده جواد محقق، نویسنده و کارشناس مسائل آموزشی، تاثیر گذاری این فعالیت ها به عوامل متعددی وابسته است. در بخش عوامل انسانی، مولفی که اثر او انتخاب شده، کسانی که کتاب را برمی گردانند و طراحان سوالات قرار دارند. عوامل سخت افزاری نیز موضوع و حجم کتاب، تناسب زمانی با وقت بچه ها، همخوانی پرسش ها با اهداف نویسنده و متولیان و نحوه دسترسی بچه ها به کتاب را شامل می شود.

محقق، تنوع سلیقه های بچه ها را در علاقه مندی آنان به مطالعه کتاب های داستانی، علمی، مذهبی و... نکته ای اساسی در انتخاب کتاب برای برگزاری مسابقه

محیط دانش پژوهی پیوند دارند و مورد استقبال دانشجویان نیز هستند به ما ارائه دهند تا بر اساس آن برنامه های فرهنگی مانند مسابقه کتابخوانی یا جلسات نقد را فراهم کنیم.»

به گفته دکتر اسلامی انتخاب کتاب برای برگزاری مسابقه کتابخوانی توسط شورای فرهنگی دانشگاه ها انجام می شود که در آن رئیس و معاونان دانشگاه، مدیر فرهنگی، رئیس دفتر نهاد معظم رهبری در دانشگاه ها عضو هستند. کتاب ها بر اساس مناسبت هایی چون روز معلم، روز دانشجو، هفته دفاع مقدس و... تعیین می شوند. به علاوه در انتخاب کتاب ها موضوع ها و مسائل مختلفی که در جامعه دانشجویی وجود دارند نیز لحاظ می شوند. دفتر نهاد معظم رهبری نیز کتاب های دینی و مذهبی مناسب را پیشنهاد می دهد.

حرکت تخصصی

دکتر اسلامی درباره موضوع کتاب های مناسب برای برگزاری مسابقات کتابخوانی خاطر نشان می کند: «باید به کتاب هایی توجه داشت که بیشتر به کارکرد دانشجوی در دانشگاه می پردازد. دانشجو را باید با ویژگی دانشجویی در نظر گرفت تا مطالب به ارتقای سطح فرهنگ و اخلاق دانشجویی و اجتماعی آنان بینجامد. به علاوه مطالعه کتاب هایی درباره شخصیت ها و مفاخر کشور نیز تاثیر خوبی خواهد داشت.»

از نظر او در کنار مسابقات کتابخوانی برگزاری جلسات نقد همان اثر با حضور مولف، مترجم یا کارشناس آن مبحث یکی از ایده آل های جامعه دانشگاهی است که باید از سوی متولیان امر جدی گرفته شود.

دکتر اسلامی پیشنهاد می دهد تعداد مسابقات کتابخوانی برای نهادینه شدن بحث مطالعه در دانشگاه ها

نباید بچه ها را به سمت

شرطی شدن رهنمون کرد

در غیر این صورت کتاب را

به طور سطحی و تنها برای

دریافت جایزه مطالعه

می کنند

می داند.

وی اعطای جایزه را دلیلی بر شرطی شدن بچه ها می داند و تاکید می کند: «نباید بچه ها را به سمت شرطی شدن رهنمون کرد در غیر این صورت کتاب را به طور سطحی و تنها برای دریافت جایزه مطالعه می کنند.»

از مطالعه تا خلاقیت

از نگاه محقق باید شورایی مرکب از تعدادی نویسندگان ادبیات کودکان و نوجوانان، روان شناس بومی، اولیای آموزشی مدارس و خانواده آنان - به شرط این که اهل مطالعه باشند - تشکیل شود و بعد از نیازسنجی در مدرسه یا منطقه برای انتخاب کتاب تصمیم بگیرند. از نظر وی طرح پرسش ها به صورت چهار گزینه ای و تستی - تشریحی کتاب ها را به کتاب درسی تبدیل کرده و بچه ها را از خود می راند.

محقق تاکید می کند که مسابقه کتابخوانی باید دانش آموز را به سوی تولید و خلاقیت سوق دهد تا موثر باشد.

هزینه کتاب ها؛ بزرگ ترین دغدغه مدارس

ملاحت باسرخا، مدیر کانون نور و از کارشناسان فرهنگی منطقه ۱۰ آموزش و پرورش از برگزاری مسابقه های کتابخوانی به شیوه های مختلف نظیر مطالعه، خلاصه نویسی از کتاب، ارتباط رودروری دانش آموزان با مربیان و مطالعه گروهی کتاب خبر می دهد. وی می گوید: «دانش آموزان پیش دبستانی و دبستان می توانند از موضوعات کتاب ها نقاشی نیز بکشند.»

به گفته وی عنوان کتاب ها از سوی حوزه ستادی که مشتمل بر کارشناسان منطقه است پیشنهاد می شود. باسرخا بزرگ ترین دغدغه دانش آموزان و همکاران آموزشی و فرهنگی را هزینه کتاب ها می داند و بر این باور است که مسئولان باید حمایت های لازم را برای تهیه کتاب داشته باشند.

به عقیده وی کتاب، بهترین جایزه برای برندگان این نوع مسابقات است. او معتقد است دانش آموزان حتی اگر به انگیزه گرفتن جایزه در مسابقه شرکت کنند هیچ ایرادی ندارد، زیرا با این شیوه بچه ها با کتاب آشنا می شوند و اطلاعاتی به دست می آورند.

موضوع مسابقه کتابخوانی برای فرهنگیان و معلمان توسط بخش ضمن خدمت و بخش تشویقی اداره آموزش و پرورش پیگیری می شود. به علاوه بسیج دانش آموزی و بسیج فرهنگیان نیز سالانه مسابقه های کتابخوانی مختلفی را برگزار می کنند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

دبیرستانی ها هم کارت خرید کتاب می گیرند

راز نهادها و سازمان های مربوطه می گیریم و کارت الکترونیکی خرید کتاب را به نام خود آنها صادر می کنیم. قاعدتا این یک کارت شخصی است که در مقاطع مختلف با حضور خود آن افراد شارژ می شود. بنابراین اگر کسی کارت خود را در بازار سیاه بفروشد، از شارژ آن در مراحل بعدی محروم می شود و همین مسئله کارت را از اعتبار ساقط می کند.

وی در ادامه افزود: آنچه ممکن است کارت را به بازار سیاه بکشاند، بدون نام بودن آن است که ما از ابتدای کار به شدت در مقابل آن مقاومت کردیم و سرانجام به نام افراد حقیقی صادر شد تا از سوء استفاده های احتمالی جلوگیری شود.

دکتر پرویز در ادامه افزود: پیش از این که به خرید کتاب فکر کنیم و آن را یک عامل مهم بدانیم، به مطالعه با مراجعه به کتابخانه ها توجه داریم و بر این باوریم که کتابخانه های ما باید گسترش پیدا کنند، کتاب در دسترس افراد باشد و خیلی نیاز به خرید کتاب نباشد. این موضوع شاید مهم تر از این باشد که به کسی کارتی بدهیم که برود و کتاب بخرد. در دسترس بودن کتاب امر مهم تری است و همه این زنجیره ها را باید با هم نگاه کنیم. با توجه به قوانین و قواعد موجود هر جا که فکر می کنیم نیاز به اصلاح هست، باید اصلاحاتی انجام شود که امر کتابخوانی نیز از این قاعده مستثنا نیست.

وی در پاسخ به این سوال که آیا با آغاز به کار کارت الکترونیکی خرید کتاب، بن های کاغذی فاقد اعتبار می شوند، گفت: تا موقعی که برنامه بن الکترونیکی تکمیل شود، بن کاغذی را خواهیم داشت و اعتبار هم دارد و مردم می توانند از آنها استفاده کنند. ضمن این که با بانک رفاه هم مذاکراتی انجام داده ایم که اعتبار پذیرش بن هایی را که اعتبار شهریور ماه جاری را دارند، تمدید کند. البته به مرور زمان از حجم کاغذی ها کم خواهیم کرد.

دکتر پرویز در پاسخ به سوال خبرنگار کتاب هفته درباره اعتبار فعلی بن های الکترونیکی گفت: میزان اعتبار هر کارتی متفاوت است و بسته به کسی که کارت را دریافت می کند و سازمانی که طرف حساب ماست و درخواست می دهد، فرق می کند. مثلاً برای اهل قلم و اشخاص فرهنگی طبیعتاً باید متفاوت باشد. کارت ها بنا به اعلام نیاز خود سازمان ها و نهادها به بانک طرف حساب، شارژ می شود و میزان اعتبار مجدد آنها هم با یکدیگر فرق می کند. پیش از این درباره بن کاغذی موافقت نامه هایی با سازمان های مربوطه امضا می کردیم و تخفیفی در فروش برای آنها در نظر می گرفتیم. الان هم همین روال است. ممکن است کارخانه ای تصمیم بگیرد که به کلیه کارکنانش هدیه فرهنگی بدهد و می تواند کارت صادر کند. ما بسته به سهمی که خود آن کارخانه می گذارد، سهمی می گذاریم و صدور کارت هم طبق موافقت نامه با بانک، به صورت رایگان صورت می گیرد.

هم به نفع ناشر و هم به نفع پدیدآورنده

علی اکبر اشعری رئیس مرکز اسناد و کتابخانه ملی، مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس هیئت امنای خانه کتاب، در گوشه ای از سالن فروشگاه به نشر در گفت و گو با خبرنگار کتاب هفته درباره میزان موفقیت طرح کارت الکترونیکی خرید کتاب گفت: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سال جاری و در یک رویکرد جدید حمایت از ناشران را به حمایت از خوانندگان تبدیل کرد که این، هم به نفع ناشر خواهد بود و هم به نفع نویسندگان و مترجمان.

این طرح بهره مند کنیم، مسلماً با مشکلاتی روبه رو خواهیم شد. بنابراین فعلاً این طرح فقط دبیرستانی ها را در بر می گیرد.

وی در پاسخ به این سوال که آیا می شود از طریق کارت خرید کتاب، به آماری درباره فروش کتاب دست یافت یا خیر، گفت: این طرح تنها بخشی از معاملات صورت گرفته در بازار کتاب را در بر می گیرد، اما فروش کتاب از طریق آزاد ادامه دارد. بنابراین فکر نمی کنم این طرح، روش خوبی برای ارائه آمار کتابخوانی باشد.

وی در پایان گفت: امیدواریم تاثیر اجرایی شدن این طرح کاملاً مستقیم باشد. برآوردها و ارزیابی های اولیه که این طور نشان می دهد و امیدواریم در عمل هم همان طور که برآورد شده، به نتیجه برسیم.

فضای فعالیت، گسترده تر می شود

در مراسم رونمایی کارت الکترونیکی خرید کتاب، دکتر محسن پرویز معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز ضمن پاسخگویی به سوالات خبرنگاران حاضر در مراسم، گفت: به ثمر رسیدن این طرح یک اقدام اجتناب ناپذیر بود. تقریباً از روز اولی که من مسئولیت معاونت فرهنگی را به عهده گرفتم، به دوستان توصیه کرده بودم که روی این موضوع کار کنند. در حال حاضر این کار با همکاری بانک صادرات به عنوان بانک عامل آغاز شده و امیدواریم با مرور زمان مشکلاتش را هم برطرف کنیم و حیطه کار آن را هم گسترش دهیم.

وی در پاسخ به این سوال که آیا زمینه ای برای ورود این کارت ها به بازار سیاه وجود دارد یا خیر، گفت: من توضیحاتی می دهم اما نتیجه گیری طبیعتاً به عهده خود خبرنگاران است. ما مشخصات افراد

جزو عموم مردم نمی دانید؟ اصل مصرف بن در گذشته هم برای همین قشرها بود. اصل بر این است که دولت به جدی ترین قشرهای این حوزه مساعدت کند و الان هم می کند. اما این راه برای قشرهای دیگر هم بسته نیست. ما می توانیم با تمام دستگاه ها و وزارتخانه ها وارد مذاکره شویم، به عنوان مثال می توانیم با وزارت کار برای استفاده کارگران از این طرح صحبت کنیم در این صورت قشر وسیعی تحت پوشش این طرح قرار خواهند گرفت.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره قشرهای آزاد علاقه مند به کتابخوانی گفت: در مراحل بعدی می توان امکان استفاده قشرهای دیگر مردم کشور را از طریق موسسات واسطه، از مزایای کارت الکترونیکی خرید کتاب فراهم کرد.

او با تاکید بر این که فرصت مطالعه برای مردم عادی در کتابخانه های عمومی فراهم است، افزود: به امید خدا از امسال میزان شارژ کتاب در کتابخانه های عمومی چند برابر گذشته می شود و زمینه ای برای کسانی که از آن طریق به جامعه کتابخوان ملحق می شوند، فراهم خواهد شد.

وی افزود: می توانیم این فرصت را برای کتابخانه های عمومی نیز فراهم کنیم تا بتوانند این کارت را به صورت اهدایی به افرادی از قشرهای مختلف که علاقه بیشتری به کتابخوانی دارند، بدهند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پاسخ به این سوال که آیا این طرح، دانش آموزان را هم تحت پوشش خود قرار می دهد یا خیر، گفت: درباره مدارس فعلاً در سطح دبیرستان ها کارهایی انجام شده است چون اگر بخواهیم یکباره وارد چنین فضایی شویم و چند میلیون دانش آموز را از مزایای

شنبه گذشته (چهاردهم مهر ماه) سالن کتابفروشی به نشر در خیابان انقلاب مملو از جمعیتی بود که در مراسم رونمایی کارت الکترونیکی خرید کتاب گرد هم آمده بودند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاون فرهنگی او، رئیس کتابخانه ملی و مدیر عامل خانه کتاب، مدیران بانک صادرات، جمعی از اهالی قلم، معاونت آستان قدس رضوی و جمع کثیری از دانشجویان، طلاب حوزه های علمیه و نمایندگان رسانه های برای رویدادی گرد هم جمع شده بودند که شاید بتوان آن را یکی از مهم ترین دستاوردهای فرهنگی کشور در سال جاری دانست.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با حذف کاغذ یارانه ای در سال جاری، عزم خود را در جهت دهی این بودجه به سوی مخاطبان کتاب جزم کرد و با اجرایی کردن طرح کارت الکترونیکی خرید کتاب، یک قدم به این هدف نزدیک تر شد.

محمدحسین صفار هرنادی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در جمع خبرنگاران حاضر در مراسم رونمایی، درباره مزایای اجرایی شدن این طرح گفت: این طرح دسترسی قشرهای حقیقی کتابخوان را به منابع مورد نیازشان آسان تر می کند و از طرفی ما را به اختصاص بودجه یارانه کاغذ به قشر کتابخوان، یک قدم نزدیک تر می کند و کمک می کند یارانه ای که برای کتابخوانی از سوی دولت در نظر گرفته می شد، در جای خودش قرار بگیرد.

وی در میان حلقه خبرنگاران رسانه ها در ادامه گفت: این نظام می تواند موجی از رونق در امر نشر را دامن بزند، چون به هر حال با این طرح، ما تعداد قابل توجهی از جمعیت کتابخوان را شاید حتی به صورت توفیق اجباری روانه کتابفروشی ها می کنیم. وقتی کارت را فقط برای خرید کتاب می شود استفاده کرد، چرا این کار را نکنند؟ از این فرصت استفاده می کنند و کتابخوانی تدریجاً به عادت تبدیل می شود. من تصور می کنم زمانی برسد که خود این افراد برای شارژ مجدد کارت های خود اقدام کنند.

وی افزود: در مجموع این کار قدمی است برای توسعه کتابخوانی و ملت فهیم و فرهنگ دوست ما از این ابزار هم برای پیشبرد امر مطالعه بهره برداری خواهند کرد.

وی درباره قشرهای هدف این طرح هم گفت: تلاش این طرح بر این است که از این طریق کتاب به دست مخاطب واقعی خود برسد. برنامه ها برای ما مشخص کرده است که قشرهایی مثل دانشجویان، طلاب، معلمان، استادان دانشگاه ها و دانش آموزان در بدو امر باید تحت پوشش این طرح قرار گیرند. ما این سلسله مراتب را رعایت می کنیم و به ترتیب به نقطه ای می رسیم که هم کادر فنی و هم امکانات معنوی و مادی به ما اجازه بدهد که بتوانیم این کارت ها را در سطح عموم مردم توزیع کنیم.

وی در پاسخ به سوال یکی از خبرنگاران که پرسید آیا امکان ورود کارت های الکترونیکی -مانند بن های کاغذی- به بازار سیاه وجود دارد، گفت: اگر از عالم احتمالات حرف می زنید، انکار نمی کنیم، اما بر حسب آن چیزی که دوستان ما پیش بینی کرده اند، این طرح حتی المقدور از آفتی نظیر ورود به عرصه بازار سیاه در امان خواهد بود.

وی در پاسخ به خبرنگاری که گفت این کارت بین اهالی فرهنگ توزیع شده است اما مشکل اصلی کتابخوانی در کشور ما در سطح عموم مردم است، گفت: مگر قشر دانشجویان، دانش آموز، طلبه و ... را

به دلیل توزیع عادلانه یارانه

دانشجویان کارت خرید کتاب را پسندیدند

وی افزود: «پیش از این، ارشاد یارانه را به ناشر می داد تا قیمت کتاب پایین بیاید و همین مسئله باعث می شد سهم نویسنده و مترجم که بر مبنای قیمت پشت جلد محاسبه می شد پایین تر بیاید. در این صورت درست است که ناشر کتاب را با قیمت پایین منتشر می کرد اما سهم پدیدآورندگان پایین می آمد. امسال ارشاد حرکت خوبی انجام داد و گفت ما با حمایت از خواننده، کمک می کنیم که هم کتاب در دسترس مردم قرار بگیرد و هم مترجم و نویسنده بهره واقعی خود را ببرند و عملاً ناشر هم با بالا رفتن فروش، ضرر نمی کند.»

اشعری درباره اقدامات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره تجهیز کتابخانه های عمومی نیز گفت: «ارشاد طی این اقدامات تصمیم گرفته است کتابخانه ها را تجهیز کند. متأسفانه کتابخانه های ما به روز نبودند و خیلی از کسانی که به دنبال کتاب های روز می گشتند، نمی توانستند آنها را در کتابخانه های عمومی پیدا کنند. با تجهیز کتابخانه ها، کسانی که به کتاب احتیاج دارند ولی نمی توانند بخرند، در کتابخانه ها به آن دسترسی پیدا می کنند. قشرهای خاصی مثل استادان، طلاب، دانشجویان و ... هم با داشتن بن الکترونیک، خود به خود کتاب های مورد نیازشان را تهیه می کنند.» او در پاسخ به این سوال که آیا برای عمومی شدن این طرح کاری انجام شده است یا خیر، گفت: «این طرح فعلاً درباره قشرهایی که به طور مستقیم با کتاب سر و کار دارند انجام شده است، اما درباره عمومی تر کردن آن باید مطالعه شود چون اولین بار است که یک نهاد کتاب دارد این کار را انجام می دهد.»

نمایندگان بانک صادرات چه می گویند؟

محمدرضا بیاتی، معاون اداره کل خدمات کارت بانک صادرات نیز در جمع خبرنگاران درباره کارت های صادر شده گفت: «بانک صادرات تا کنون حدود ۶۰ هزار کارت الکترونیکی خرید کتاب به نام افراد صادر کرده است که از مبلغ ۲۰ هزار تومان تا ۱۰۰ هزار تومان شارژ شده اند.»

وی درباره نحوه شارژ این کارت ها گفت: «این کارت ها پس از اعلام خانه کتاب به اداره کل صدور کارت بانک صادرات به مبلغ های تعیین شده شارژ خواهد شد.»

وی درباره کلیه کارت های بانکی موجود در کشور گفت: «ما به طور کلی سه نوع کارت داریم: کارت اعتباری، کارت بدهی و کارت پیش پرداخت. در واقع کارت هایی که متصل به حساب مردم است و از خودپرداز پول می گیرند، کارت بدهی است. کارت اعتباری کارتی است که مشتری با توجه به اعتباری که نزد بانک دارد می تواند خریدش را انجام دهد و کارت دیگر، پیش پرداخت است که بن کارت و کارت خرید از همین نوع است و بر مبنای بودجه ای که خانه کتاب به ما اعلام کرده شارژ می شود.»

وی درباره این که چرا بانک صادرات به عنوان بانک طرف حساب خانه کتاب تعیین شده است، گفت: «معمولاً وزارتخانه های مختلف بانک های طرف حساب خود را بنا به تعاملاتی که با بانک ها دارند و بستریهایی که بانک ها می توانند برای سفارش های آنها ایجاد کنند، انتخاب می کنند. بانک صادرات در زمینه تولید این کارت ها پیشقدم بود و برای این کار انتخاب شد.»

وی خاطر نشان کرد: «با توجه به تعاریف سیستمی که روی این کارت ها پیاده شده، دارندگان فقط می توانند با آن کتاب خریداری کنند.»

افضلی یکی از کارشناسان اداره خدمات کارت بانک صادرات نیز گفت: «با تمام کارت های متصل به شبکه شتاب هم می شود از طریق این کارتخوان کتاب خرید، اما نمی توان برای خریدهای دیگر از آنها استفاده کرد.»

در حال حاضر حدود ۴۰۰ کتابفروشی در تهران و شهرستان ها به سامانه کارتخوان این طرح مجهز شده اند و پیش بینی می شود تا پایان سال این رقم به ۳ هزار و ۵۰۰ تا ۴ هزار کتابفروشی برسد.

تا به حال حدود ۶۰ هزار قطعه کارت صادر شده و تولید ۲۶۵ هزار قطعه هم ظرف ۱۵ الی ۲۰ روز آینده به اتمام می رسد.

دانشکده هلال نکته ای دیگر از نواقص اهدای بن های کاغذی مشخص شد. مرجان عرب، دانشجوی رشته مترجمی زبان انگلیسی است. وی از دریافت چهار هزار تومان بن کتاب در اردیبهشت ماه خبر می دهد؛ در حالی که دانشجویان دانشکده دیگر دانشگاه علمی کاربردی مانند دانشکده خبر تیرماه موفق به دریافت ۱۰ هزار تومان بن شده اند.

این وضعیت در بین دانشگاه های تهران و یک مرکز آموزشی نشان از مشخص نبودن آمار دقیق به شیوه قدیم دارد.

محمدی دانشجوی ترم آخر ادبیات فارسی گرفتن کارت خرید الکترونیک کتاب را اولین قدم برای رسیدن به یک توزیع هماهنگ و یکسان به تمام دانشجویان سراسر کشور می داند. البته وی اظهار امیدواری می کند که این وضعیت باعث تفاوت گذاشتن بین دانشجویان تهرانی و شهرستانی نشود.

وی به عنوان یک دانشجوی شهرستانی نکته ای دیگر را مطرح می کند: «دانشجویان شهرستانی که در تهران درس می خوانند یا آنان که برای تحصیل به شهرهای دیگری به جز پایتخت رفته اند احتمالاً باید مدت زیادی منتظر بمانند تا دستگاه های کارتخوان به کتابفروشی های شهرستان برسد. تا آن زمان باید خود دانشجویان برای تهیه کتاب و استفاده از کارت به تهران بیایند.»

او که از بی اطلاعی مسئولان دانشگاه از نحوه ثبت نام برای دریافت این کارت گلایه دارد خواستار تسریع انجام مراحل اداری و اطلاع رسانی دقیق از سوی مسئولان است.

خوشحالی کتابفروشان

کتابفروشی ها از دیگر عواملی هستند که در طرح خرید الکترونیک کتاب سهم عمده ای دارند. کارت الکترونیک کتاب باید توسط دستگاه های کارتخوانی مورد استفاده قرار گیرد که کتابفروشی ها مجهز به آن هستند. مدیر یکی از کتابفروشی های خیابان انقلاب اجرای این طرح

پایان مراسم رونمایی کارت الکترونیک خرید کتاب سر آغاز پرسش های اهل فرهنگ و مخاطبان کتاب و دست اندرکاران تولید و توزیع آثار مکتوب بود.

تأیید از این، بن های کاغذی کتاب در مراسم ها و مناسبت های مختلف به مدعوین هدیه می شد. از سویی دیگر تعدادی از این بن های هادی تفاهم نامه ای بین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در اختیار استادان و دانشجویان قرار می گرفت. البته در نحوه توزیع، ثبت نام و دسترسی دانشجویان به این بن ها همیشه حرف و حدیث هایی وجود داشت.

موسسات و نهاد های مختلف نیز به صورت مشارکتی برای اهدای هدایای فرهنگی به کارمندان خود از بن های کاغذی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی استفاده می کردند.

متأسفانه به فاصله کمی از ارائه این بن ها، بازار خرید و فروششان هم به راه افتاد. خرید این بن ها توسط افراد مختلف و حتی برخی کتابفروشی ها کم کم سبب شد تا تمام برنامه ریزی ها برای اختصاص یارانه کتاب به خواننده، به یارانه ای برای کسب درآمد عده ای خاص تبدیل شود.

اعتراض به توزیع نامناسب بن های کتاب و اختصاص نیافتن عادلانه آنها به گروه های هدف نیز از سوی مراجع مختلف شنیده می شد.

در این بین دانشجویان برخی دانشگاه ها به روند موجود بیشترین اعتراض را داشتند. مرتضی محمدی از دانشجویان دانشگاه علمی - کاربردی می گوید: «دانشکده های دانشگاه علمی - کاربردی در سال های گذشته سیاست های متفاوتی را برای توزیع بن در نظر گرفته اند. مثلاً دانشکده هلال - وابسته به هلال احمر جمهوری اسلامی ایران - بن های خود را هر سال پیش از زمان برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب می گرفت، اما صحبت های ما با مسئولان دانشکده به هیچ نتیجه ای نمی رسید.»

جالب اینجاست که در صحبت با دانشجویان

را بسیار مفید می داند.

وی می گوید: «بارها شده است مراجعانی که با بن از ما خرید می کردند، بن های تاریخ گذشته ارائه می دادند. ما نیز نتوانستیم این بن ها را به ارشاد دهیم و پول آن را دریافت کنیم بنابراین ضرر کردیم.»

طهماسبی بر سهولت فروش کتاب با استفاده از کارت های الکترونیک تأکید دارد. وی می گوید: «بعد از دریافت بن های کتاب، هر کتابفروشی باید به صورت فردی برای دریافت پول به مسئولان ذی ربط مراجعه می کرد و این کار علاوه بر اتلاف وقت برای رفتن به بانک و دریافت پول، برای کتابفروشی های کوچک تبدیل به معضلی اساسی شده بود، چون نمی توانستند مغازه را به امان خود بگذارند و عملاً مجبور بودند یک روز را تعطیل کنند.»

وی امیدوار است هر چه زودتر دستگاه های کارتخوان توزیع شود و در اختیار همه قرار گیرد. طهماسبی با اعلام رضایت از این که بن های کاغذی تا پایان سال اعتبار دارند می گوید: «ما برای دریافت دستگاه ثبت نام کرده ایم، اما این که چه زمانی آن را به ما بدهند معلوم نیست.»

طهماسبی خواستار تسریع در تجهیز کتابفروشی ها به این دستگاه است. وی پیشنهاد می دهد بروشورهایی برای نحوه استفاده از این دستگاه در اختیار خریداران و کتابفروشی ها قرار گیرد تا از سردرگمی های احتمالی جلوگیری شود و لزوم تشکیل یک گروه برای رسیدگی و کنترل کیفی دستگاه ها از دیگر مواردی است که این کتابفروش بر آن تأکید دارد.

صحبت های این کتابفروش نشان از دغدغه های موجود برای عملی شدن و اجرای همگانی و طرح سراسری خرید کتاب به صورت الکترونیکی است که از سوی ناشران، مسئولان فرهنگی، دست اندرکاران حوزه نشر الکترونیک و مراکز تحقیقاتی، پژوهشی و علمی مطرح شده است در شماره های آتی به آنها می پردازیم.

سایر محمدی

«فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی» اولین جلد از مجموعه‌ای شش جلدی است که زیر نظر احمد سمیعی گیلانی، چندی پیش از سوی انتشارات سروش منتشر شد. وی پیش از این نیز به عنوان عضو هیئت علمی در تالیف و تدوین «فرهنگ آثار» شش جلدی که زیر نظر رضا سید حسینی فراهم آمده، مشارکت داشت. نام احمد سمیعی گیلانی طی سه دهه اخیر رمان «سالامبو» اثر گوستاو فلوربر را در ذهن مخاطبان ادبیات داستانی تداعی می‌کرد، چراکه ترجمه‌ای شاخص و معیار از این اثر ارائه کرد. احمد سمیعی گیلانی در سال ۱۳۹۹ در رشت متولد شد و در دانشکده فنی دانشگاه تهران تحصیل کرد و در ادامه رشته ادبیات را برگزید و در محضر استنادانی چون فروزانفر و ملک الشعراء بهار بسیار آموخت. سال‌های پایانی دوره دکترا را می‌گذراند که لشکر متفقین وارد خاک ایران شد و او تحصیل را رها کرد. مدتی را در حبس گذراند و در همان زمان کار ترجمه را آغاز کرد. نخستین ترجمه‌های او، کتاب «چیژها» اثر ژرژ پرک، «برادرزاده رامو» و «هنرپیشه کیست؟» اثر دیدرو و «دلدار و دلباخته» از ژرژ ساندر بود. در ادامه آثاری چون «مسیح» از کارل یاسپرس و «ساخت‌های نحوی زبان» از جامسکی و رمان «سالامبو» از فلوربر را ترجمه و منتشر کرد. کتاب «فرهنگ ویرایش و پیرایش» او به عنوان کتاب تشویقی سال برگزیده شد و امروز به عنوان یکی از مترجمان و ویراستاران تراز اول کشور شناخته می‌شود. وی هم‌اکنون کتاب «زیبایی‌شناسی» اثر بارتلمی را برای چاپ آماده می‌کند. ضمن این که مجموعه مقالاتی در نقد و بررسی ادبیات، در زمینه تعلیم و تربیت را تحویل نشر هرمس داده که در آینده نزدیک منتشر خواهد شد.

پای صحبت احمد سمیعی گیلانی درباره جلد دوم فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی

سر بر بالین همه کتاب‌های ایرانی و اسلامی

بعضی از آثار هستند که دیگر کلاسیک شده‌اند و همه قشرهای جامعه آن اثر را قبول دارند. این دسته از آثار قطعاً در این فرهنگ می‌آید.

آثاری هم هستند که به لحاظ محتوایی برای خودشان ارزش و اهمیت چندانی ندارند، اما از نظر تاریخی دارای ارزش و اهمیت شناخته می‌شوند. فرض کنید داستان «امیراسلان» از نظر فن رمان‌نویسی ارزش زیادی ندارد اما چون جزو اولین آثار ادبیات داستانی محسوب می‌شود ما آن را به لحاظ اهمیت تاریخی اش آورده‌ایم. چنین ملاک‌هایی داریم. ما برخلاف دیگر دانشنامه‌ها که آثار نویسندگان گذشته و متوفی را معرفی می‌کنند، چنین ملاک و معیاری را در نظر نگرفته‌ایم و آن را رعایت نکرده‌ایم. برای این که معتقدیم اگر قرار بود تاریخ مشخصی را برای معرفی آثار یک نویسنده در نظر بگیریم، خودبه‌خود این معیار به هم می‌خورد، چرا؟ برای این که نویسنده‌ای که آثارش را در جلد اول فرهنگ آثار معرفی نکرده‌ایم اگر مثلاً در زمان انتشار جلد سوم یا چهارم فوت می‌کرد، آن وقت تکلیف چه بود؟ بنابراین زنده بودن یا نبودن یک نویسنده ملاک درستی برای معرفی آثار در یک فرهنگ نیست و ما آن را رعایت نکرده‌ایم. ما بیشتر به خود اثر و ارزش و اهمیت آن توجه داشته‌ایم. **لطفاً فرهنگ آثار و همین‌طور فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی را به خلاصه‌ترین شکل توصیف کنید.**

این دو فرهنگ، یک مرجع صرف نیستند، بلکه یک منبع برای اطلاعات و شناخت هستند. منابع خوبی برای کار هستند مثلاً دانشجویان برای نوشتن پایان‌نامه تحصیلی می‌توانند استفاده فراوانی از آن بکنند. این فرهنگ‌ها واقعا می‌توانند نقش یک کتاب بالینی را داشته باشند.

هر یک از این دو اثر به نوبه خود دید وسیعی به مخاطب می‌دهد. مثلاً یک فرد اهل ادبیات وقتی بخش ادبیات را می‌خواند، دید بسیار وسیعی نسبت به ادبیات جهان پیدا می‌کند، یک شناخت کافی به او می‌دهد، اعتماد به نفس کامل به ایرانیان می‌دهد که ما چقدر آثار ارزشمند در فرهنگ خودمان داشتیم و نمی‌شناختیم. از این آثار غافل مانده‌ایم و حتی اسم برخی از این آثار را هنوز نشنیده‌ایم. به هر حال انتشار این دو اثر یک حادثه فرهنگی در تاریخ معاصر زبان فارسی است.

شما کتاب «زیبایی‌شناسی» بارتلمی را ترجمه کرده بودید. این کتاب چه سرنوشتی پیدا کرد؟
این کتاب شاید امسال یا اوایل سال آینده منتشر شود. این کتاب حدود ۴۷۰ صفحه است که من چهارصد صفحه‌اش را ترجمه کرده‌ام. حدود هفتاد صفحه مانده که باید ترجمه کنم. مراجعات دوستانی مثل شما و مشغله‌های دیگر اجازه نمی‌دهد که روی این کار وقت بگذارم و آن را تمام کنم.

وضعیت آن مجموعه مقالاتی که قرار بود منتشر کنید، چه شد؟
مجموعه مقالات را در زمینه تعلیم و تربیت، نقد و بررسی و ادبیات به انتشارات هرمس داده‌ام که ان شاء الله این مقالات به زودی منتشر می‌شوند.

داشتیم، البته در معرفی این دسته از آثار، آثار قدیم را مد نظر داشتیم مثلاً ریاضی جدید متعلق به ما نیست یا فلسفه جدید مربوط به ما نمی‌شود. البته آثار جدید در زمینه ادبیات داستانی، تاریخ ادبیات، آثار داستانی و نمایشنامه‌نویسی هم هست. کتاب‌های زیادی در این دسته از آثار معرفی شده‌اند.

شما در «فرهنگ آثار» شخصیت نویسنده را مورد داوری قرار نداده بودید. اما در فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی شخصیت نویسنده هم مورد قضاوت و داوری قرار می‌گیرد. چرا؟

داوری در مورد شخصیت برخی از نویسندگان در «فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی» فقط در چند مورد خاص بوده و عمومیت نداشته است. البته ما در این مجموعه نقد و ارزیابی مختصری می‌کنیم. یعنی اظهار نظری در مورد آن کتاب داریم. یعنی آن نوع داوری و اظهار نظری را آورده‌ایم که طی قرون متمادی پذیرفته شده است، نه این که ما بخواهیم نظر خاصی را به مخاطب تحمیل کنیم.

بحث دیگر این است که در این فرهنگ، برای معرفی کتاب‌ها از ۹ ستون تا یک ستون دارید. حتی برخی کتاب‌ها در چند سطر معرفی شده‌اند. حجم مقالات بر اساس چه معیاری تعیین می‌شود؟

این هم یکی از معایب کار ماست که بعضی از کتاب‌ها را بیش از اهمیت آن مورد نقد و بررسی قرار داده‌ایم و حجم مطالبی که درباره‌اش نوشته شده بیش از اندازه بود. احتمالاً نویسنده آن مدخل یا مولف آن مقاله درازنویسی کرده و پرگویی داشته است. در عین حال در جلد دوم کاملاً مراقب هستیم که چنین اتفاقی نیفتد و چنین اشکالاتی رخ ندهد.

ملاک گزینش شما در معرفی کتاب‌ها چه بود؟ چون هم به آثار معاصر پرداخته‌اید و هم به آثار قرون گذشته.

ظاهراً در ترکیه هم یک «فرهنگ آثار اسلامی» داریم.
آنها به فرهنگ آثار ایرانی و اسلامی نپرداخته‌اند، بلکه بیشتر به فرهنگ و ادبیات خودشان توجه داشته‌اند.

کار ما و تمرکز ما در تالیف و تدوین فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی عمدتاً بررسی آثار ایرانی است، برای این که بسیاری از آثار فارسی جزو فرهنگ اسلامی است، یعنی محتوایش اسلامی است. علاوه بر این، ما به آثاری که در زبان عربی نوشته شده، توجه زیادی داشتیم.

اگر می‌خواستیم حوزه کار را وسیع‌تر در نظر بگیریم مجموعه فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی هیچ وقت به سامان نمی‌رسید و محصول تلاش جمعی همکاران ما به این زودی‌ها به دست علاقه‌مندان نمی‌رسید.

شما فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی را در چند جلد تالیف و تدوین خواهید کرد؟

ما برنامه ریزی کرده‌ایم که این مجموعه را در شش جلد به سرانجام برسانیم. جلد اولش در ایام نمایشگاه بین‌المللی کتاب منتشر شد و ۹۰ درصد مقالات و مطالب جلد دوم آن آماده شده و امیدواریم برای نمایشگاه کتاب سال آینده چاپ شود و در دسترس عموم قرار گیرد.

اعضای هیئت علمی این مجموعه چه کسانی هستند؟
آقای آل داوود، آقای رضا سیدحسینی و من. در واقع سه نفریم.

در جلد اول فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی، کدام حوزه بیشتر مورد توجه قرار گرفت؟ ادبیات، فلسفه، هنر، دین، تاریخ و...؟

ما در جلد اول به کتاب‌های دین، فلسفه، ادبیات، دیوان اشعار شاعران، ریاضی، نجوم، فقه و... توجه

آقای سمیعی، وضعیت فرهنگ نویسی، بعد از انقلاب به ویژه طی یک دهه اخیر شتاب چشمگیری داشت. انواع فرهنگ‌ها منتشر شده و می‌شوند. این فرهنگ‌ها و فرهنگنامه‌ها به لحاظ روش و شیوه علمی در مقایسه با فرهنگ‌های مشهور جهان چگونه‌اند؟

بحث فرهنگ نویسی و فرهنگنامه نویسی دو مقوله جدا از هم هستند. وقتی صحبت فرهنگنامه می‌شود، فرهنگنامه تعریف دیگری دارد و مولفه‌های خاص خودش را طلب می‌کند. فرهنگنامه، مثل دانشنامه ویژگی‌های دیگری دارد. اما در مورد فرهنگ نویسی باید گفت ما در تاریخ معاصر، هم لغت‌نامه دهخدا را داریم و هم فرهنگ معین را که هر دو دارای نقایص و کمبودهایی هستند و انتقادهای بسیار ارزشمند و مفیدی نسبت به این دو اثر در جای خود شده و می‌شود.

طی این سال‌ها انواع فرهنگ‌ها مثل فرهنگ اصطلاحات ادبی، فرهنگ زیبایی‌شناسی ادبیات، فرهنگ توصیفی هنر، فرهنگ اصطلاحات نقد ادبی، فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها، فرهنگ نمادها و نگاره‌ها و... منتشر شده‌اند.

در همه نقاط دنیا در کنار فرهنگ‌های عمومی، فرهنگ‌های تخصصی هم نوشته و منتشر می‌شوند. همان‌ماده لغات و واژه‌هایی که در فرهنگ عمومی هست و در فرهنگ تخصصی هست، تا حدودی با یکدیگر فرق دارند. این دسته از لغات و اصطلاحات در فرهنگ‌های تخصصی با تعریف علمی‌اش می‌آید، ریشه‌شناسی می‌شود و تعریفش دقیق‌تر است.

اما در فرهنگ عمومی تعریفی برای آن واژه و آن اصطلاح می‌آید که عامه مردم یا اغلب آحاد جامعه آن را درک کنند. بنابراین در حوزه‌های گوناگون علوم و فنون، دین، فلسفه، هنر، ادبیات و... ضرورت دارد فرهنگ‌های تخصصی نوشته شود. این کار در واقع زبان را غنی می‌کند.

کاری که شما تحت عنوان «فرهنگ آثار» در شش جلد تالیف و تدوین کرده‌اید چقدر با معیارهای علمی فرهنگ نویسی همخوانی دارد؟

یک «فرهنگ آثار» به زبان فرانسوی بود که بسیاری از مدخل‌های آن را به فارسی ترجمه کردند و تحت عنوان «فرهنگ آثار» در شش جلد به زبان فارسی منتشر شد. در آن «فرهنگ آثار» به زبان فرانسوی، آثار ایرانی و اسلامی خیلی کم مطرح و معرفی شده بودند به طوری که اصلاً قابل مقایسه با آن گنجینه فرهنگی و میراثی که ما داریم نیست. این بود که تصمیم گرفته شد این بخش از فرهنگ آثار فرانسوی کنار گذاشته شود و خودمان یک مجموعه شش جلدی تحت عنوان «فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی» با همان الگوی «فرهنگ آثار» که منتشر کرده بودیم تالیف و تدوین کنیم. البته ما در این زمینه فهرست‌های توصیفی مثل بروکلیمان را داشتیم یا در قدیم «کشف‌الظنون» را داشتیم، ولی این گونه آثار فهرست توصیفی و یک نوع کتاب‌شناسی بودند نه این که اثری را معرفی کنند.

کتاب «فرهنگ مشاهیر ایران و جهان» تالیف دکتر حسن انوری آخرین مراحل تدوین را می‌گذراند و به زودی چاپ خواهد شد. دکتر انوری متولد سال ۱۳۱۲ تکاب آذربایجان غربی است و دکترای خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۳۵۱ اخذ کرده است. او سال‌ها به تدریس پرداخت و پس از آن همکاری وسیعی را با دکتر محمد معین داشت. انوری تا کنون بیش از هشتاد اثر را به چاپ رسانده است و در همان سالی که فرهنگ بزرگ سخن به چاپ رسید، جایزه بهترین پژوهش سال را نیز از آن خود کرد. از عمده آثار او عبارتند از: فرهنگ بزرگ سخن در هشت جلد، فرهنگ فشرده سخن در دو جلد، فرهنگ روز سخن، فرهنگ کنایات سخن در دو جلد، فرهنگ کوچک سخن، فرهنگ کودکان سخن، فرهنگ دانش آموز سخن، فرهنگ بسامدی دیوان اشعار حافظ در پنج جلد، کتاب «صدای سخن عشق» و ده‌ها کتاب دیگر.

چه شد که عرصه فرهنگ‌نویسی را برگزیدید؟ آیا سال‌ها شاگردی دکتر معین زمینه‌ساز این ورود بود؟

از سال ۱۳۴۱ که با موسسه لغتنامه دهخدا همکاری می‌کردم به نوعی وارد این عرصه شدم. در این مجموعه قسمت‌هایی از حروف «ر»، «کاف» و حرف «یا» را تالیف کردم و این نقطه شروع بود. سال ۵۱ که رساله دکترای خود را با موضوع «اصطلاحات دیوانی دوره غزنوی و سلجوقی» نوشتم؛ به یک فرهنگ منظوم عربی-فارسی به نام «فرهنگ منظوم نصاب الصبیان» برخورد کردم که سروده ابونصر فراهی بود. این فرهنگ از قدیمی‌ترین فرهنگ‌ها محسوب می‌شد. سعی کردم سروده‌های ابونصر فراهی را از بقیه ابیات الحاقی جدا کنم. اصل نصاب دویست بیت است، اما در بعضی چاپ‌های آن ششصد بیت هم عنوان شده است.

تا کنون هشت جلد از فرهنگ سخن به چاپ رسیده. این فرهنگ نسبت به فرهنگ‌های قبل از خود چه مزایایی دارد؟

اولین فرهنگی که منتشر کردیم فرهنگ بزرگ سخن بود که در هشت جلد و هشتاد و پنج هزار صفحه منتشر شد که حاوی هفتاد و پنج هزار مدخل اصلی و چهل و پنج هزار مدخل فرعی است. این فرهنگ ۷۵۰ هزار واژه، ۱۶۰ هزار شاهد مستند، ۱۰ هزار مثال و ۱۵۰۰ تصویر دارد و اولین فرهنگی است که در زبان فارسی با توجه به زبان روز تدوین شده است. همان‌طور که می‌دانید فرهنگ‌هایی مثل فرهنگ علی اکبر دهخدا و فرهنگ دکتر محمد معین اغلب متکی به متون گذشته نگاشته شده‌اند و در فرهنگ دهخدا مطالب فقط تا دوره مغول تعقیب می‌شود و زبان فارسی را از دوره مغول به بعد تا حدودی مسکوت می‌گذارد. مرحوم دکتر معین هم در لغتنامه بدین گونه عمل می‌کند و بیشتر به متون کلاسیک توجه دارد.

در تالیف فرهنگ بزرگ سخن متون روز را مبنای کار قرار دادیم. البته در کنار آن از متون کهن هم استفاده شد، اما در درجه اول این متون روز بود که اهم کار را شکل می‌داد. در این فرهنگ اصطلاحات علمی هر رشته توسط متخصصان آن نگاشته شد. علاوه بر آن برای نخستین بار ۱۵۰ رمان و مجموعه داستان را فیش برداری کردیم و به رایانه دادیم. به طور مثال تمام کتاب‌های جمال زاده و جلال آل احمد و دیگران جزو کار بود بنابراین متون فرهنگی با اتکا به زبان امروز تهران به عنوان پایتخت ایران مورد توجه قرار گرفت. از متون قدیم به گونه‌ای استفاده شد که برای خوانندگان واضح باشد.

بازنویسی فرهنگ‌هایی از این دست را تا چه حد ضروری می‌دانید؟

کتاب لغت، شناسنامه یک زبان است. زبان فارسی

دکتر حسن انوری از ضرورت بازنگاری فرهنگ‌ها و فرهنگنامه‌ها می‌گوید

گردش سیاره واژه‌ها

تخته سیاه مشکلی نیست، اما در برنامه‌ریزی آموزشی دچار مشکل‌اند.

شما فرهنگ بسامدی دیوان اشعار حافظ را سال گذشته به چاپ رساندید. این کتاب دارای چه مختصاتی است؟

این فرهنگ واژگان حافظ را هم به صورت بسامدی و هم تصویری نشان می‌دهد، یعنی ترکیباتی را که جنبه ایمازی داشت به صورت الفبایی در یک فرهنگ پنج جلدی به چاپ رساندیم. به عبارت دیگر شما هر واژه‌ای را بخواهید می‌توانید در این فرهنگ با شعر مربوطه بیابید. در راه تالیف این فرهنگ به نسخه‌های متعدد آن رجوع کردیم. بارها پیش آمده که بیتی از حافظ را می‌خوانیم که نسخ بدل آن وجود دارد، یعنی یک یا دو کلمه از غزل حافظ به شکل دیگر هم نوشته شده و ما تمام این موارد را مد نظر داشتیم و در ذیل آن کلمه هم به تمامی نسخ مثل نسخه خانلری و قزوینی ارجاع شده است، یعنی در ذیل الفبایی خودش ذیل بدل هم هست.

فرهنگ بزرگ مشاهیر ایران و جهان مراحل پایانی تالیف را می‌گذراند. منظور از مشاهیر مشخصاً چه کسانی هستند؟

منظور از مشاهیر در واقع فرهنگ اسامی خاص است که شرح حال بزرگان ایران و دنیا را به اجمال - هر کدام را در پنج تا دوازده سطر - معرفی می‌کند. متأسفانه نمی‌توانیم به طور کل و در یک فرهنگ، تمامی اسامی خاص را بیابیم و اطلاعاتی هر چند کوتاه به دست آوریم. با چاپ این فرهنگ بسیاری از محققان و دانشجویان که بانامی ناآشنا رویه روشوند تا اندازه‌ای می‌توانند از این فرهنگ کمک بگیرند. ممکن است ما در هر زمان به اصطلاحات و نام اشخاصی برخوردیم و دوست داشته باشیم درباره‌اش اطلاعاتی به دست آوریم که با مراجعه به فرهنگ مشاهیر این اطلاعات کسب می‌شود.

این فرهنگ در چند جلد به چاپ خواهد رسید؟ احتمالاً در دو یا سه جلد چاپ می‌شود که از قدیم‌ترین اشخاص تا چهره‌های دنیای امروز را به اختصار معرفی می‌کند.

راشناسایی کنند. در فرهنگ بزرگ سخن از همکاری بیش از یکصد تن استفاده بردیم. همکاران شما در فرهنگ بزرگ سخن چه کسانی بوده‌اند؟

همکاران ما در این کار سه دسته بودند. اول آنهایی که کارهایی مربوط به واژگان عمومی زبان را انجام می‌دادند، دوم آنهایی که بخش‌های گوناگون را می‌نوشتند و سوم، افرادی که کارهای فنی، فیش برداری و امور مربوط به رایانه و... را انجام دادند. همه این گروه‌ها در رشته زبان و ادبیات فارسی صاحب‌نام هستند.

فرهنگ امثال هم یکی دیگر از کارهای پژوهشی شماست. با توجه به وجود فرهنگ‌های امثال مختلف، چه نیازی به تالیف این فرهنگ بود؟

در بعضی از فرهنگ‌ها، امثال هم به عنوان بخشی از آن و در ذیل آمده است. مثلاً مرحوم دهخدا در لغتنامه‌اش ذیل هر مدخل بعد از معنی، شواهد و ترکیب‌ها به ذکر امثال می‌پردازد. ما هم در ابتدا قصد داشتیم امثال را در ذیل فرهنگ بزرگ سخن منتشر کنیم ولی بعداً به دو دلیل از این کار منصرف شدیم. یکی این که امثال لزوماً جزو فرهنگ نیست و دلیل دوم هم این که حجم فرهنگ را بسیار زیاد می‌کرد.

پس تمام فیش‌های استخراجی را کنار گذاشتیم و پس از فراغت از انجام کارهایی مثل فرهنگ بزرگ سخن، فرهنگ فشرده سخن و فرهنگ روز سخن، فرهنگ امثال را در دو جلد به چاپ رساندیم. در زبان، مجاز و کنایات زیادی وجود دارد و واژه‌ها علاوه بر آن که در معنی حقیقی کاربرد دارند، در اینجا هم وارد شده‌اند. نه تنها واژه‌های قدیمی بلکه واژه‌های جدید هم وارد حوزه مجاز شده‌اند. به عنوان مثال نرم افزار و سخت افزار از واژه‌های جدید سال‌های اخیر است که امروزه علاوه بر معنی حقیقی و مفهوم رایانه‌ای در معنی مجازی هم کاربرد پیدا می‌کند. به طور مثال چندی پیش وزیر آموزش و پرورش می‌گفت: ما از نظر سخت افزار مشکلی نداریم، مشکل ما در زمینه نرم افزار است. منظور آقای وزیر از این سخن این بود که از لحاظ در و دیوار، ساختمان، میز و صندلی و

مهم‌ترین عنصر ملیت ما ایرانیان محسوب می‌شود و این مهم باید شناسنامه‌ای فاخر داشته باشد. از آنجا که زبان یک امر اجتماعی است و روزبه‌روز در حال تغییر و تحول است، پیوسته اصطلاحات جدیدی وارد زبان می‌شوند و به همان راحتی واژگان، کم بسامد شده و کم کم متروک می‌شوند و می‌میرند. در این میان واژه‌ها، گاه از زبان‌های دیگر وارد شده و گاه توسط مردم و یا از طریق فرهنگستان ساخته می‌شوند. بنابراین با این سیر تحول زبانی، لازم است فرهنگ‌ها هر چند سال یک بار مورد بازبینی قرار بگیرند. از پنج سال گذشته که فرهنگ بزرگ سخن منتشر شد با ناشر بنا بر این گذاشتیم که هر پنج سال یک ذیل از لغات جدید را جمع‌آوری و بعد وارد کتاب کنیم. بازبینی یک فرهنگ، تجدید نظر و بررسی مطالب آن و افزودن لغات جدید یکی از اهم مسائل فرهنگ‌نویسی است. درباره پشتوانه‌های فرهنگ‌نویسی از نظر شما چه نکاتی حائز اهمیت خواهد بود؟

امروزه فرهنگ‌نگاری از کارهای عظیمی است که یک گروه متخصص را به یاری می‌طلبد و امروز در مقایسه با گذشته که افرادی مثل اسدی طوسی به تنهایی به تالیف یک فرهنگ دست می‌زد؛ این امر امکانپذیر نیست.

یک فرد به تنهایی نمی‌تواند اصطلاحات علمی، پزشکی، ادبی، شیمی و... را بنویسد، بلکه هر کدام از این رشته‌ها فردی متخصص را می‌خواهد تا کلمات

زبان یک امر اجتماعی است و

روزبه‌روز در حال تغییر و

تحول است، پیوسته

اصطلاحات جدیدی وارد زبان

می‌شوند و به همان راحتی

واژگان، کم بسامد شده و کم کم

متروک می‌شوند و می‌میرند

طرح تدوین تاریخ انقلاب اسلامی مدت هاست توسط مرکز اسناد انقلاب اسلامی پیگیری می شود. ضبط و نشر خاطرات فعالان و مبارزانی که در مراحل مختلف شکل گیری انقلاب اسلامی نقش داشته اند نیز در راستای همین طرح است. آیت الله جمعی یکی از مبارزان خطه جنوب ایران است که روزگار پهلوی ها، اعمال آن خاندان و وقایعی که رفته رفته زمینه بروز انقلاب اسلامی را فراهم آورد را دیده است. وی همچنین در جریان جنگ تحمیلی مقاومت مردمی آبادان را رهبری کرد.

کتاب «خاطرات حجت الاسلام والمسلمین جمعی» در هشت فصل ساماندهی شده است که وقایع حیات و خاطرات وی را از جنگ تحمیلی دربرمی گیرد. این کتاب با زندگینامه آیت الله جمعی شروع می شود و در ادامه خاطرات او به نقل از زبان خودش درباره جریان کشف حجاب، شهادت آیت الله مدرس، نهضت ملی شدن صنعت نفت، نقش آبادان در پیروزی انقلاب اسلامی، و... نقل می شود. فصل هایی نیز به مرحله مبارزات، شکل گیری و پیروزی انقلاب و ملاقات های آیت الله جمعی با امام خمینی (ره) اختصاص دارد. فصل هشتم نیز به روز شمار جنگ تحمیلی از نگاه وی اختصاص دارد. این یادداشت ها درباره بیست و چهارم مهرماه ۱۳۵۹ تا چهارم آبان ماه همان سال است و از دست نوشته های روزانه او در همان ایام استخراج شده است.

پاورقی های متعدد کتاب درباره وقایع، مکان ها، کتاب ها و آثار ادبی و افرادی چون آیت الله سیدابوالحسن اصفهانی، آیت الله بروجردی، شهید نواب صفوی، شهید آیت الله سعیدی و... اطلاعات خوبی را در اختیار خوانندگان قرار می دهد.

در انتهای این کتاب ۳۱۲ صفحه ای، ۱۳ قطعه عکس مرتبط با مطالب و موضوعات مطرح شده ضمیمه شده است. چاپ دوم کتاب «خاطرات حجت الاسلام والمسلمین غلامحسین جمعی» با شمارگان ۲۵۰۰ نسخه و قیمت ۲۱۰۰ تومان در دسترس علاقه مندان قرار گرفته است.

مریم مسعود

یادداشت های روزانه آیت الله جمعی از نگاه محسن کاظمی

یادداشت های جنگی در ساحل اروند

نگارش خاطراتش چنین می داند: «وی خود را در برابر اوضاع و مردم مسئول می دانست، بنابراین دستنوشته ها را نه برای خود بلکه برای ثبت در تاریخ نوشت تا دیگران بتوانند به آنها مراجعه کنند و سند قرار دهند. او خاطرات خود را روی کاغذ آورد تا در تاریخ برای تذکر و عبرت بماند و نام کتاب «نوشتم تا بماند» نیز بر همین اساس انتخاب شد.»

یادداشت های این کتاب از ۱۳۵۹/۷/۱۹ تا ۱۳۶۰/۷/۱۹ (دو هفته پس از عملیات شکست حصر آبادان) را شامل می شود، به علاوه از جمعی یادداشتی به تاریخ ۱۳۶۶/۶/۳۱ به این دفتر افزوده شده که طی آن به دلایل خود برای ادامه ندادن یادداشت برداری اشاره کرده است.

بیش از ۱۵ نفر در قالب دو گروه فنی - هنری و تحقیق - پژوهش طی چهار ماه روی کتاب «نوشتم تا بماند» کار کردند. برای لحاظ کردن این شرط که یادداشت ها باید بدون کوچک ترین دخل و تصرف محتوایی و دستوری عیناً چاپ شوند، مراحل افزودن توضیحات و نشانه گذاری آن، دوباره نویسی متن های نوشته شده روی کاغذهای مستهلک و گویا کردن کلمات ناخوانا آغاز شد. موضوعات بر اساس محورهای چهارگانه اولیه یعنی: جمعی و دوران مبارزه، جمعی و دوران تثبیت انقلاب، جمعی و یک سال محاصره آبادان و جمعی و هشت سال دفاع مقدس با استفاده از حدود ۲۵۰ کتاب مرتبط، فیش نویسی شد. به علاوه روزنامه ها و نشریات آن زمان (سال های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۰) مورد بررسی قرار گرفت. کاظمی با بیش از ۴۹ نفر از یاران و همراهان جمعی مصاحبه هایی انجام داد که متن آنها پس از پیاده سازی، فیش برداری شد. برخی مصاحبه ها، صحبت ها و فیلم های کوتاه از ایشان نیز جمع آوری شد اما به دلیل کیفیت پایین قابل استفاده نبود.

حاصل این کار به گفته کاظمی چهار شاخه تحقیقی مجزا را تشکیل داد: «نقش آیت الله جمعی، وضعیت آبادان در جنگ، عملیات ثامن الائمه و نگاهی به آبادان از پیروزی انقلاب تا شکست حصر آبادان محورهای دیگری بودند که فیش های آنها تفکیک شدند.

وی در پایان با اشاره به مشاوره و همفکری افرادی چون مرتضی سرهنگی، علیرضا کمبری، سید قاسم یاحسینی و سعید فخرزاده برای تدوین «نوشتم تا بماند»، این کتاب را مرجعی برای کارگاه های آموزشی می داند.

و نقش آیت الله جمعی در مقاومت آبادان بسیار مهم بود، اکنون نیز فتح باب دیگری را با انتشار یادداشت های خود برای محققان جنگ صورت داده است.»

پیدایش گونه جدید

محسن کاظمی نام این گونه را «یادداشت جنگی» می گذارد و تصریح می کند: «می توان این اسناد را منتشر کرد و برداشت ها و نظرات خود را ذیل پاورقی ها و پیوست های کتاب آورد.»

وی با بیان این که رجوع به وقایع نگاشته شده در خاطرات آقای جمعی می تواند آینده ساز باشد اظهار می کند: «روز نوشته های جمعی از ایام محاصره آبادان از نظر دامنه زمانی، گستره مکانی، اهمیت اقتصادی منطقه و شرایط نگارش قابل توجه است. دوره تقریباً یک ساله این یادداشت ها مربوط به روزهای آغازین جنگ در منطقه حساس آبادان است.»

ویژگی های رایج دیگر مواردی است که تدوینگر و محقق کتاب «نوشتم تا بماند» به آن اشاره می کند: «جمعی پیش از پیروزی انقلاب سوابق مبارزاتی درخشانی دارد و پس از آن نماینده امام (ره) و امام جمعه شهر آبادان است. جمعی به گواه کسانی که او را می شناسند فردی صریح، صادق و واثق است.»

نویسنده کتاب «خاطرات عزت شاهی» با اشاره به صحبت خود با آیت الله جمعی، هدف وی را از

پنجم مهرماه سالروز حماسه شکست حصر آبادان طی عملیات ثامن الائمه بود. امسال بزرگداشت این روز به تجلیل از بزرگمردی اختصاص یافت که دردهای بیداد پهلوی اول و دوم تا انقلاب و جنگ را در سینه دارد. آیت الله غلامحسین جمعی از مبارزه در جریان کشف حجاب، شهادت آیت الله مدرس، نهضت ملی شدن صنعت نفت و مبارزات زمان انقلاب تجاربی را به همراه می آورد که بر عهده گرفتن مسئولیت امامت جمعه آبادان در سال های پس از انقلاب بر آنها می افزاید.

شروع جنگ تحمیلی منجر به محاصره یک ساله شهر آبادان شد. در چنین شرایطی جمعی با ماندن در شهر بحران زده آبادان، باعث دلگرمی مبارزان و رزمندگان شد.

از آیت الله جمعی - که تا سال ۱۳۸۲ اقامه نماز جمعه شهر آبادان را بر عهده داشت - تا کنون تنها دو کتاب منتشر شده است. مرکز اسناد انقلاب اسلامی در سال پیش خاطرات وی را به چاپ رساند اما جدیدترین اثر او را انتشارات سوره مهر با نام «نوشتم تا بماند: یادداشت های روزانه جنگ آیت الله جمعی» مهرماه امسال در ۲۲۰۰ نسخه منتشر کرد. مسئولیت تدوین این کتاب را محسن کاظمی به عهده داشته و کتاب را در سه فصل یادداشت های روزانه جنگ، یادگشت ها و پیوست ها به همراه زندگینامه، نمونه تصاویر یادداشت های روزانه جنگ، اسناد، عکس ها و ... تنظیم کرده است.

کاظمی این کتاب را گونه جدید ادبی در حوزه دفاع مقدس می داند و بارزترین خصوصیت این کتاب را انتشار بدون دخل و تصرف یادداشت های فردی عنوان می کند و بر این باور است که باید این سندها را بدون اعمال نظر در مقابل چشم خواننده قرار داد.

این پژوهشگر تاکید دارد: «اتفاقات آن دوران را نمی توان از تاریخ حذف کرد و در صورت رعایت این نکته معتقدم گونه ای جدید در مباحث مربوط به دفاع مقدس شکل می گیرد. در گستره جبهه های ما از غرب و جنوب و شمال غرب حتماً اشخاص دیگری هم بوده اند که در سطح فرماندهی یادداشت های روزانه خود را نوشته اند. اگر این نگاشته ها بدون آرایه ها و پیرایه های بعد از جنگ در اختیار جامعه قرار گیرد بسیار مهم است و به تاریخ نگاری جنگ نیز کمک خواهد کرد.»

وی یادداشت های جمعی را نمادی از زمان خود ارزیابی می کند و می افزاید: «همان طور که حضور

نخستین و جامع ترین کتاب در مورد چگونگی نوشتن CV و رزومه موفق به همراه ۲۰ نمونه در رشته های مختلف

تلفن: ۰۹۱۲۴۰۹۰۸۲ - ۲۲۲۹۵۲۹۹

آنقدر پولدار نشده ام که کتاب غیر اورجینال بخرم!

www.oxfordiran.com

فرهنگستان مرکزی: انقلاب، رهبری درب اصلی دانشگاه، مجتمع فرزند، طبقه ۲، واحد ۱۱۳

تلفن: ۶۶۹۶۱۳۸۶

موسسه انتشاراتی فرهنگی انتیباک نور

نماینده و توزیع کننده محصولات انتشارات دانشگاه آکسفورد در ایران (ELT)

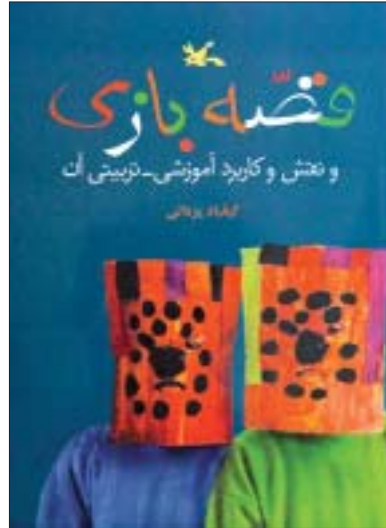
دفتر مرکزی: بلوار کشاورز، خیابان شهید عبدالله (آده)، کوچه افشین، پلاک ۸

تلفن: ۴-۸۸۹۸۳۰۵۱

رویکردی جدید به ادبیات و بازی های کودکان در کتاب «قصه بازی»

بازی قصه ها

بیشتر مربیان آموزشی ما عادت داشته اند - و بعضاً هنوز هم دارند - به آموزش منحصر از طریق کتاب های درسی و به شیوه صرفاً نظری بپردازند. با این همه، این روزها کمتر مربی آموزشی - تربیتی پیدا می شود که نقش و تاثیر عوامل و وسایل کمک آموزشی و شیوه های آموزش تجربی را در امر تعلیم و تربیت و به طور مشخص در تدریس انکار کند. کتاب «قصه بازی و نقش و کاربرد آموزشی - تربیتی آن» که از سوی انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شده بر آن است تا قصه و بازی را به خدمت گرفته و «قصه بازی» را به عنوان یکی از شیوه های موثر و خلاق برای آموزش کودکان به مربیان معرفی کند.

کیقباد یزدانی، نویسنده کتاب می پندارد: «دیگر دوره روش های بسته و یک بعدی سنتی که در آن معلم به عنوان «دانای کل» روبه روی دانش آموزان قرار می گرفت و با استفاده از وسایل محدودی چون تخته سیاه و کاغذ و قلم، هدف های آموزشی خود را پیش می برد گذشته است. در عصر «انفجار اطلاعات» و در دنیایی که رایانه و اینترنت، انسان ها را در سایر نقاط جهان به هم مرتبط کرده است و بشر با شتابی وصف ناپذیر به جلو می تازد، به آموزش و پرورش دیگری نیاز داریم.»

یزدانی با اشاره به ضرورت وجود آموزش و پرورش زنده، باز و پویا می گوید: «در این آموزش و پرورش، معلم راهنمایی است که پایه پای کودک، او را در شناخت خود و محیط خود و کشف و پرورش استعدادها، توانایی ها و خلاقیت هایش یاری می رساند؛ آموزش و پرورش که در آن کودک با اتکا بر تجربه شخصی به شناخت خود و محیط پیرامون خود دست می یابد.»

وی نقش معلم در این نظام آموزشی را چون راهنمای آگاه و مهربانی می داند که پایه پای کودک، او را در شناخت خود و محیط پیرامونش و کشف و پرورش توانایی ها و خلاقیت هایش یاری می رساند و همه جا را محل آموزش و کودک را همواره در حال آموختن می داند و می گوید تا تمامی هدف ها و برنامه های آموزشی خود را بر اساس وضعیت و موقعیت «اکنونی» کودک از نظر جسمی - روحی، توانمندی ها و ناتوانمندی هایش و نیز نیازها و علائق او تنظیم و تدوین کند و آینده شغلی و اجتماعی خوبی را برای او فراهم آورد.

یزدانی «قصه» یا «افسانه» را از کهن ترین شکل های ادبیات شفاهی برمی شمارد و می افزاید: «در دنیا، هیچ قوم و ملتی را نمی توان یافت که قصه یا افسانه نداشته باشد. همه کودکان دنیا، این گونه ادبی را دوست دارند چنان که در دنیای مدرن امروز، افسانه های نو جای افسانه های کهن را گرفته اند.» نویسنده کتاب «قصه بازی...» قصه را میراث جهانی می داند و بر این باور است که افسانه ها به دلیل نشان دادن و روایت کردن سنت ها، روحیات و فرهنگ و آداب و رسوم اقوام گوناگون، یک میراث فرهنگی جهانی هستند که با وجود اشتراکات بسیار از ویژگی های ملی یا قومی نیز برخوردارند. به همین خاطر از طریق افسانه ها می توان به خصوصیات فرهنگی مشترک میان انسان ها و تفاوت های فرهنگی هر قوم پی برد.

یزدانی با اشاره به تاثیر افسانه ها در آموزش کودکان بیان می کند: «قصه ها و افسانه ها به خاطر

تأملی در کتاب

«جوانمرد، نام دیگر تو»

«ای جوانمرد، جهان را دوست تر داری یا آخرت را؟ بهشت را دوست تر داری یا دنیا را؟ زندگی را یا مرگ را؟ در سرای دنیا، زیر خاربنی با خداوند زندگی کردن را دوست تر دارم تا در بهشت، زیر درخت طوبی و بی خبر باشم از او!»

بار دیگر، عرفان نظر آهاری در کتاب تازه خود، «جوانمرد، نام دیگر تو»، چون آثار پیشین به عرفان پرداخته و بر این باور است: «عرفان، گوهر پنهان همه ادیان و برداشتی شهودی از جهان و هستی است که به انسان کمک می کند تا حس بهتر و خوشایندتری از جهان داشته باشد، چرا که جهان، دارای معنا و مفهوم است و حضور زنده و پویای آدمی، جزئی معنادار از هستی به شمار می رود.» نظر آهاری در کتاب «جوانمرد، نام دیگر تو» از کسی سخن گفته که عطار او را بحر اندوه و راسخ تراز کوه و آفتاب و آسمان نامتناهی خوانده است. «کسی که صدسال پس از بایزید، از روستای خرقان بر آمده و ابوالحسن نام داشته است؛ ساده مردی اهل کشت و کار و مزرعه که، مکتبخانه ای نداشته و کتابی ننوشته است اما اهل فضل و دانش، بسیار به دیدارش می آمده و از او نکته ها فرا می گرفته اند.

از دیدگاه نظر آهاری، عارف کسی است که در به روی خود نمی بندد و از اجتماع فاصله نمی گیرد زیرا یک انسان منفعل و رانده شده از اجتماع نمی تواند به جامعه ای که افراد آن، چون مهره های زنجیر به یکدیگر پیوسته اند، کمک کند به همین خاطر است که جوانمردی که او تصویر کرده، انسانی پویا، اجتماعی و مهربان است.

جهان در باور نویسنده، در حرکت و تکاپوست و هیچ کس به اندازه کودکان، این جنبش و زندگی را درک نمی کند و به زبان آن آشنا نیست. از این رو نظر آهاری می پندارد که دنیای عرفانی در نظر کودکان، جهانی واقعی است و نه شاعرانه و رویایی و کودکان، قدیسان کوچکی هستند که محرم اسرار ذرات عالم اند. از این روست که خداوند خطاب به جوانمرد می گوید: «دنیا چرخ و فلکی بزرگ است که تنها کودکان می توانند بر آن سوار شوند و بدان! کسی که پیش ما مرد است، پیش مردم کودک است و کسی که پیش مردم، مرد است، پیش ما نامرد!»

کتاب «جوانمرد، نام دیگر تو» آموسته انتشارات صابرین در ۵۰۰۰ نسخه منتشر کرده است، کتابی که سه شنبه، ۱۷ مهرماه جاری در فرهنگسرای خانواده رونمایی و به علاقه مندان معرفی شد.

وی با اشاره به ویژگی های مثبت قصه بازی، بیان می کند: «در این روش آموزشی، متن قصه شنیده، خواننده و درک می شود، همچنین حافظه کودک با از بر کردن بخشی از متن تقویت شده و حواس پنجگانه، قوه تخیل و اندیشه، خلاقیت های فکری و هنری و در نتیجه حس زیباشناسی او پرورش می یابد.» نویسنده کتاب «قصه بازی» آشنایی کودک با سنت های اجتماعی را یکی دیگر از فواید این روش آموزشی می داند و معتقد است: «قصه بازی، کودک را با آداب و رسوم اجتماعی آشنا می کند، علاوه بر آن، اعتماد به نفس و توان و تمرکز کودک را افزایش داده و مسئولیت پذیری و روحیه کار جمعی را در او تقویت می کند. از همه مهم تر باعث شادی و لذت کودک می شود.»

یزدانی هدف از «قصه بازی» را ارائه یک کار هنری بی عیب نمی داند و معتقد است: «قصه بازی، وسیله ای است که از طریق آن، توانایی ها، استعدادها و مهارت های کودک به کار گرفته و تقویت می شود؛ در حقیقت اصل نمایش قصه نیست بلکه بازی کردن و لذت بردن کودکان است.»

نویسنده کتاب «قصه بازی» ادامه می دهد: «مربیان می توانند مطالب کتاب های درسی را به شکل قصه در آورده و به بازی آن بپردازند، البته قصه باید تا حد امکان کوتاه، ساده و جذاب باشد. زبان قصه نیز برای کودکان بسیار مهم است. زبان قصه باید زنده، امروزی و برای همه قابل فهم باشد.»

یزدانی همچنین معتقد است که بسیاری از کتاب های قصه را می توان برای کودکان برگزید و بازی کرد، البته متن کتاب ها، از یک سو باید قابلیت اجرا داشته باشد و از سوی دیگر، هدف های آموزشی مشخصی را دربرگیرد، به همین خاطر مربیان باید بدانند چه می خواهند، همچنین بتوانند قصه ها را به نمایشنامه تبدیل کنند.

کتاب «قصه بازی» را کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در ۳۰۰۰ نسخه منتشر کرده است. مخاطبان این کتاب در درجه نخست، آموزگاران مدارس ابتدایی و بعد مربیان گروه های سنی دیگر، به ویژه مربیان گروه های نمایشی غیر حرفه ای کودکان و نوجوانان هستند که در مدت نسبتاً کوتاهی می خواهند با کودکان و نوجوانان نمایشی را به اجرا در آورند.

برخورداری از زبانی ساده و صمیمی، کوتاه بودن متن، تخیل قوی، بی زمان و بی مکان بودن و جنبه روایی داشتن، جایگاه بسیار مهمی نزد کودکان و در آموزش آنان دارند و در روزگاری که پدر و مادرها، هر روز زمان کمتری را به گفت و گو با کودکان خود و قصه گویی برای آنان اختصاص می دهند، توجه به این میراث فرهنگی جهانی و به کارگیری آن در امور آموزشی و تربیتی، به ویژه در مدارس ابتدایی، مهم تر و ضروری تر از هر زمان دیگر به نظر می رسد.»

وی همچنین به نقش مهم بازی در آموزش کودکان اشاره می کند و می گوید: «بازی فعالیتی است آزادانه که هدف اصلی آن لذت بردن است که هم در رشد جسمانی و عقلانی کودک و هم در شکل گیری شخصیت و جنبه های احساسی و عاطفی اش نقش موثر و تعیین کننده ای دارد و او را از درگیری های روزمره زندگی، خشونت ها، آشفتگی ها و ... دور می کند و فضایی امن و لذت بخش را برای او فراهم می آورد.»

یزدانی در عین حال بازی را یکی از طبیعی ترین شکل های یادگیری کودک می داند: «کودکان هنگام بازی، آزادانه و بدون ترس از جواب پس دادن در برابر مربیان آموزشی، نکات بسیاری را می آموزند از این رو هیچ معلم آگاهی به ویژه در دوره های پیش دبستانی و دبستان، نباید و نمی تواند از عنصر بازی و امکانات گسترده و گوناگونش چشم پپوشد. شخصیت های قصه، همبازی کودکان کودکان به هنگام بازی با خود (در واقع با شخصیت های فرضی شان) گفت و گو می کنند، سوار چوبی می شوند و آن را اسب خود می نامند، روی بالشی می نشینند و آن را اتومبیل یا هواپیمای خود فرض می کنند، در نقش یک مادر، عروسک خود را در آغوش می گیرند یا به او پر خاش می کنند و موارد بی شمار دیگری که خیال کودک در آنها سیر و سفر می کند در حقیقت، کودکان، تمایل بسیاری به «نقش بازی» دارند و از این توانایی بسیار می توان در کیتباید یزدانی «قصه بازی» را بازی کردن یک قصه معنی می کند و می گوید: «یکی از محبوب ترین شکل های کار نمایشی با کودک و مناسب ترین شیوه آموزشی در مدارس، به ویژه مدارس ابتدایی، قصه بازی است که زمینه های وسیع و متنوعی از اهداف آموزشی - تربیتی را در بر می گیرد.»

نهج البلاغه (کلام امر)

این کتاب بانک بیداری است. که در گوش هوش آدمی می نشیند. امام علی (ع) فرمود: اگر آدمی را به نیکی همه چیز هشدار می دهد، او حسرت آید. ایمان را می خورد و زندان را آگهی می کند. که نماز نیز دور یا زود در آن نفاذ نخواهد یافت و اینهمه از آن روایت که: نهال نظری را در جان آدمی بنشانند. کتاب حاضر ترجمه ای است و روایت به زور کتب آراسته شده است. و جهت سهولت در یافتن مطالب در نظر «زاری فرهنگ» موضوعی روزنامه نامه نیز می باشد.

دفتر مرکزی: میدان هفت تیر خدیجه آباد
تهران - خیابان ۳۲ - طبقه سوم
تلفن: ۰۲۱-۸۸۴۰۷۵۷۷، ۰۲۱-۸۸۴۱۱۳۸۱
فکس: ۰۲۱-۸۸۴۱۱۳۸۱
کتابخانه: خیابان ناسخ حسینی
تلفن: ۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۲، ۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۳
۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۴، ۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۵
۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۶، ۰۲۱-۲۲۱۱۱۱۲۷
WWW.HOJATMADRIS.COM
E-MAIL: INFO@HOJATMADRIS.COM
RUE: ۱۳۸۴۱۳۱۳۱۳

جمعه استغفرالله... کلاس
مکتبته حضرت زین العابدین

خانه ای برای مترجمان

آنچه پیش از این به عنوان خانه ترجمه وجود داشت، نهادی بود تأثیر گذار، خوش شگون و پر کارایی در ادبیات کودک و نوجوان، اعم از حوزه ترجمه و یا سایر حوزه‌ها. چراکه خانه ترجمه صرفاً به ترجمه ادبیات کودک از سایر زبان‌ها و شناسایی آثار شاخص کودکان در سطح جهانی بسنده نکرده بود. من از سال ۱۳۵۳ با مرحوم ابراهیمی الوند در تماس بودم. ما در رشته ادبیات انگلیسی همدوره بودیم. همچنین از بدو تاسیس خانه ترجمه در جریان چند و چون امور این موسسه بودم اما همکاری مستقیم من با خانه ترجمه از سال ۱۳۷۸ آغاز شد و از آن پس از نزدیک و به شکل مستمر با ابراهیمی و خانه ترجمه همکاری داشتم.

خانه ترجمه، به رغم باور رایج، تنها نهادی برای ترجمه ادبیات کودک و نوجوان از سایر زبان‌ها و یا معرفی کتاب‌های زبان اصلی به مترجمان نبود و ابراهیمی و موسسه خانه ترجمه، به مسائل دیگری نیز می‌پرداخت.

از جمله این فعالیت‌ها می‌توان به یکی از دستاوردهای مهم این مجموعه در حدود شش سال پیش اشاره کرد که همانا معرفی ۱۰۱ اثر از ۱۰۱ نویسنده ایرانی به خارج از ایران بود که از طریق چکیده نویسی و ترجمه آثارشان میسر شد؛ یک کار گروهی ارزشمند که به جرئت می‌توان آن را یکی از فعالیت‌های ادبی ماندگار دانست که در سال‌های اخیر صورت گرفته است.

شناسایی بهترین آثار کودک و نوجوان اعم از آثار منثور و یا مصور که همگی از جمله بهترین آثار کودک و نوجوان جهان ادبیات بودند و از زبان‌های مختلفی چون فرانسه، آلمانی و انگلیسی به فارسی ترجمه می‌شدند، شناسایی و انتخاب و وارد کردن کتاب‌های ارزشمند از این حوزه و همچنین پرداختن به کتاب‌های نظری و تخصصی در زمینه کودک و نوجوان از سایر فعالیت‌های شاخص خانه ترجمه بود.

فعالیت‌های خانه ترجمه تا حدی بود که دامنه آن همچنان ادامه دارد. به عنوان مثال برخی کتاب‌هایی که توسط این نهاد وارد شد و در یک کار گروهی، توسط زبده‌ترین کارشناسان و مترجمان به فارسی ترجمه شد، همچنان در دست انتشار قرار دارند که از میان آنها می‌توان به کتاب از روزن چشم کودک اشاره کرد، کتابی که به عنوان یکی از فعالان حوزه کودک و نوجوان مطالعه آن را به همه منتقدان و علاقه‌مندان ادبیات کودک و نوجوان توصیه می‌کنم. این کتاب اکنون پس از درگذشت ابراهیمی الوند، توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در دست انتشار قرار دارد.

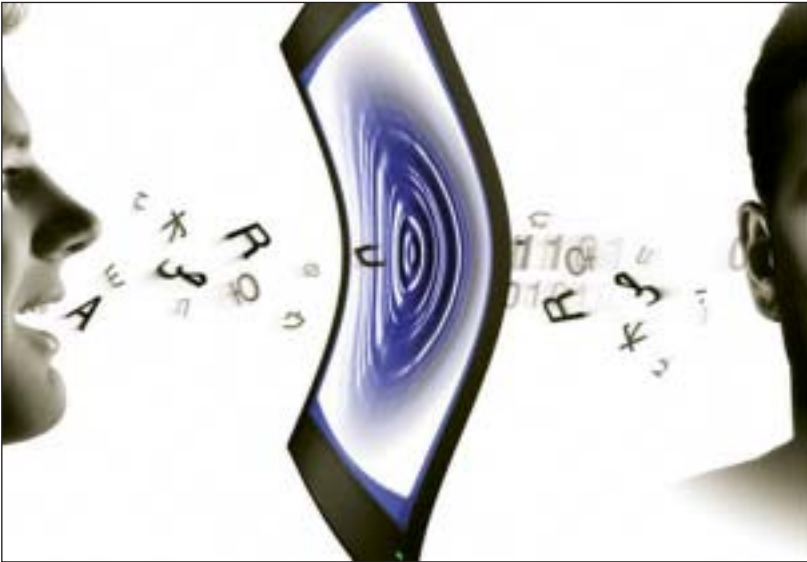
همچنین کتاب «راهنمای نقد در قلمرو ادبیات کودک» اثر دیگری از همین دسته است و انتشار آن نشان خواهد داد که تأثیر گذاری خانه ترجمه همچنان ادامه دارد.

اما اگر امروزه بر آن باشیم که از فعالیت‌های پیشین خانه ترجمه برای آینده درسی بگیریم و در پی آن باشیم که نهادی مشابه را با استفاده از تجربیات پیشین بنا سازیم، توجه به یکی از رویکردهای خانه ترجمه، بسیار قابل اعتناست؛ سیاستی که این نهاد سرمشق و پیشه خود قرار داد و همین رویکرد باعث رونق خانه ترجمه شد و به آن اجازه داد از حداکثر توانایی‌های خود بهره‌جوید و آن رویکرد، همان نگاه بی‌طرفانه خانه ترجمه بود که این امکان را فراهم آورد تا با تمام سلیقه‌های فعال در زمینه کودک و نوجوان به همکاری بپردازد و همه طیف‌ها را در حلقه خود قرار دهد.

بایسته‌های «خانه ترجمه» در گفت‌وگو با مترجمان

خانه‌ای در مرز واژه‌ها

که از فعالیت این مترجم حمایت کند شاید روند مثبتی را در بازار کتاب شاهد باشیم.

جلوگیری از کارهای موازی

مهدی غبرایی، مترجم زبان انگلیسی نیز حرف‌های جدیدی برای گفتن دارد. او همانند عبداللهی از چنین پدیده‌ای استقبال می‌کند. هر چند خود را از افرادی می‌داند که چندان در کارهای جمعی شرکت نمی‌کنند، اما این رویکرد شخصی خود را به علت نبود نهاد و موسسه‌ای مناسب برای کار گروهی می‌داند: «من به چنین نهادی نگاه مثبت دارم. مشکل ما همواره این بوده که با دید منفی به کارهای گروهی می‌نگریستیم و هنوز باور نکرده‌ایم که ممکن است چنین نهادی شکل بگیرد و مشکل را حل کند و یا باری از دوش گروه و یا صنفی بردارد.»

غبرایی معتقد است برای شکل دادن به چنین فعالیتی باید دیدگاه‌های شخصی را کنار گذاشت: اگر قرار باشد چنین نهادی شکل بگیرد، ابتدا باید همه را فراخوان کرد و از همه دیدگاه‌ها استفاده کرد. چنین نهادی می‌تواند نقش سامان‌دهی و هماهنگی در بین مترجمان را ایفا کند.

این مترجم معتقد است که عالی‌ترین فعالیت خانه ترجمه، گذشته از شناسایی آثار و معرفی آنها به مترجمان، جلوگیری از دوباره‌کاری و ارائه ترجمه‌های متعدد و همزمان از یک اثر است: ایجاد یک بانک اطلاعاتی در چنین موسسه‌ای را پیشنهاد می‌دهم. اگر موسسه‌ای باشد که با مترجمان و ناشران ارتباط برقرار کند و در جریان امور آنها قرار بگیرد، دست کم من از آن استفاده خواهم کرد و اگر بدانم مترجم دیگری کتابی را ترجمه می‌کند دیگر وقت خود را برای آن کتاب هدر نمی‌دهم و از طرفی اگر بدانم مترجم معتبری کتابی از یک نویسنده را ترجمه می‌کند که تاکنون از این نویسنده اثری ترجمه نشده است، من هم می‌توانم ترجمه اثر دیگری از همان نویسنده را پی‌گیری کنم تا در نهایت به یک کار گروهی همزمان برای معرفی بخشی از ادبیات جهان اقدام کرده باشیم.

غبرایی هم در نهایت پی‌گیری حقوق صنفی را پیشنهاد می‌دهد. او از مترجمان پیشکسوتی محسوب می‌شود که سال‌هاست اهالی کتاب با ترجمه‌های او آشنایی دارند، اما تا یک سال پیش حتی از حق بیمه هم برخوردار نبوده است: «من تا سال گذشته از خدمات بیمه بی‌بهره بودم. در حوزه ترجمه واقعا نیاز است که نهاد‌های صنفی رشد کنند و از حقوق مادی و معنوی اعضای خود دفاع کنند.»

سفیدان نشست، برای بازار ترجمه ایران مفید نیست. برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی توسط مترجمان تراز اول و انتقال تجربه‌های متفاوت و مفید به جوان‌ترها، شاید بهترین کاری باشد که چنین نهادی - اگر شکل بگیرد - می‌تواند به انجام برساند. ترجمه فقط به معنای دانستن زبان خارجی نیست و دوره‌هایی برای یادگیری فنون و مهارت‌های زبان مقصد از دیگر مترجمان و یادگیری بهتر زبان فارسی و پتانسیل‌های آن در ترجمه می‌تواند امری فرخنده و مبارک باشد.

گسترش دامنه ترجمه

رضا قیصریه، مدرس دانشگاه و مترجم زبان ایتالیایی، از افرادی است که به شکل گیری خانه ترجمه و تعمیم آن به ادبیات بزرگسال انتقاداتی دارد. اما خود را مخالف چنین ایده‌ای نمی‌داند. او می‌گوید: «افرادی هستند که کتاب ترجمه می‌کنند، اما نمی‌توان به همه آنها لقب مترجم داد. آنها مترجم حرفه‌ای نیستند و از طرق دیگری امرار معاش می‌کنند. افرادی را می‌توان مترجم حرفه‌ای دانست که تنها شغل آنها ترجمه ادبی باشد. این افراد بسیار اندک هستند و به همین دلیل است که خانه ترجمه نمی‌تواند به راحتی شکل بگیرد.»

این مترجم البته خود را مخالف خانه ترجمه نمی‌داند. او امیدوار است شرایطی شکل بگیرد که چنین نهادی بتواند به آرمان‌های خود دست یابد. او باور دارد که ما هنوز بسیاری از جنبه‌های مختلف ادبیات جهان را به خوبی نشناخته‌ایم. او از ترجمه کم و تکراری گلایه دارد: «ما تنها نویسندگان خاصی را شناخته‌ایم و تمام توان خود را برای ترجمه آثار آنها به کار می‌گیریم، در حالی بسیاری از ادیبان برجسته جهان را نمی‌شناسیم. اگر قرار است خانه ترجمه‌ای شکل بگیرد، بزرگترین رسالت آن، شناخت ادبیات جهان و ارزشگذاری آن و تلاش برای ترجمه تمام وجوه ادبیات دنیاست. ناشناخته‌های فراوان و سبک‌های گوناگونی در ادبیات سرزمین‌های مختلف وجود دارد که باید به آنها توجه کنیم.»

قیصریه بر خلاف عبداللهی، پی‌گیری دریافت اجازه‌نشر و رعایت حق مولف را در حیطه توانایی‌های نهادی با نام خانه ترجمه نمی‌داند. اما عملکردهای دیگری هست که برای چنین نهادی شایسته می‌داند: پی‌گیری حقوق صنفی را می‌توان شایسته این نهاد دانست. به عنوان مثال شاید یک مترجم برای ترجمه یک کتاب یک سال از عمر خود را مشغول کار باشد و با روند امروزی تا کتابش به انتشار نرسد نیز حق و حقوقی برای آن دریافت نکند. حال اگر نهادی باشد

آنچه به نام خانه ترجمه وجود داشت نباید و نمی‌توان دیروزی دانست. تردیدی نیست که خانه ترجمه که با فعالیت‌های مرحوم حسین ابراهیمی الوند تاسیس شد، آن چنان به فعالیت پرداخت که بسیار زود است اگر بخواهیم در پی نهادی امروزی تر و نوین باشیم. حتی اگر فعالیت‌های ارزشمند این نهاد را هم نادیده بگیریم، همان بیش از صد عنوان کتاب ترجمه شده توسط بنیانگذار خانه ترجمه، همچنان آثاری خواندنی و قابل رجوع در زمینه ادبیات کودک و نوجوان است. آنچه خانه ترجمه در حوزه کودک و نوجوان ارائه می‌داد بر کسی پوشیده نیست، از شناسایی شاخص‌ترین آثار ادبیات کودک و نوجوان گرفته تا ترجمه آثار علمی و نظری در این زمینه و یا تلاش برای ترجمه آثار ایرانی به زبان‌های دیگر و رایزنی برای دریافت و یا ارائه حق مولف.

اما گزارش حاضر تلاش دارد بانگاهی دیگر به فعالیت چنین موسسه‌ای بنگرد و به این پرسش پاسخ دهد که اگر خانه ترجمه را به ادبیات بزرگسالان نیز بسط و گسترش دهیم و از آن انتظارات دیگری نیز برای بازار ترجمه و صنف مترجمان داشته باشیم چه رنگ و بویی می‌گیرد و در شرایط آرمانی، چگونه عمل خواهد کرد و یا اصولاً انتظاراتی که قرار است از نهادی با نام خانه ترجمه داشته باشیم، چگونه انتظاراتی است.

انتقال تجربیات در کنار حقوق صنفی

علی عبداللهی، مترجم زبان آلمانی و منتقد ادبی، در مورد شکل‌گیری پایه‌های چنین نهادی بسیار حساس است. به باور او خشت اول را باید محکم بنا کرد. وی معتقد است که چنین موسسه‌ای باید با حمایت و مشارکت مترجمان دایر شود. هر چند حمایت دولت را نیز فرخنده می‌داند، اما برای آن شروطی دارد. وی می‌گوید: «خانه ترجمه و یا هر اسمی که برای آن بگذاریم، باید با معیارهای والا، توسط گروهی از مترجمان شناخته شده راه اندازی شود. چنین بنگاهی به رویکردی صنفی و خصوصی نیازمند است، چراکه دولت خود مشغله‌های فراوانی دارد.»

این مترجم پس از پی‌ریزی، عملکرد آرمانی خانه ترجمه را این چنین تشریح می‌کند: «فعالیت‌ها می‌توانند بسیار وسیع و گسترده باشند. یکی از مهم‌ترین رویکردها که بازار نشر ایران تشنه آن است، رعایت حقوق مولف اصلی اثر است. شاید خانه ترجمه بتواند با ناشران و نویسندگان غیر ایرانی تماس بگیرد و با تشریح وضعیت و شمارگان کتاب در ایران، اجازه ترجمه و انتشار آن را با قیمت نازل تری کسب کند و از این طریق در حوزه دیگری بتوان به همان کشورها حق مولف ارائه کرد و آثار ایرانی را به آنها معرفی کرد. چراکه نویسندگان خارجی از چاپ آثارشان در ایران مطلع نمی‌شوند و از طرف دیگر، اهالی ادبیات سایر کشورها از رونق ادبیات و شعر فارسی بی‌خبرند. بازتاب ترجمه‌های ما در خارج از کشور، اولین پله برای شناساندن فعالیت‌های فرهنگی ایران است و خانه ترجمه می‌تواند زمینه چنین پیشرفتی را فراهم آورد.»

عبداللهی پی‌گیری حقوق صنفی را نیز از عملکردهایی می‌داند که باید در چنین نهادی صورت بگیرد و از میان آنها، تأمین معاش، بیمه و پوشش‌های اجتماعی را برای مترجمانی که در حال ترجمه اثری هستند و یا هنوز کتابشان به انتشار نرسیده است برمی‌شمارد.

از دیگر مسائلی که این مترجم بر روی آن تأکید می‌کند و آن را عملکردی بسیار فرخنده و مبارک می‌داند، برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های ترجمه است. وی باور دارد که هیچ چیز، حتی دوره‌های دانشگاهی نیز همانند انتقال تجربه و به اصطلاح پای صحبت ریش

یادداشت‌های پشت جلد کتاب چه کارکردی دارند؟

روح رمان در چند کلمه

فرض کنید به کتابفروشی رفته‌اید. اگر کتاب خاصی مدنظرتان نباشد، چه عواملی می‌تواند برای انتخاب کتاب به شما کمک کند؟ آیا قبل از هر چیز به نام نویسنده توجه می‌کنید یا از آن دسته افرادی هستید که به عنوان رنگ و یا طرح جلد اهمیت می‌دهید؟ احتمالا چند دقیقه‌ای را هم صرف خواندن پراکنده مطالب می‌کنید اما تا به حال به این فکر افتاده‌اید که شاید راه کوتاه‌تری هم وجود داشته باشد؛ راهی کوتاه‌تر که می‌تواند یاری رسان شما در انتخاب کتاب مورد نظرتان نیز باشد.

این گزینه که به تازگی بیشتر مورد توجه قرار گرفته و در اغلب کتاب‌های منتشر شده مورد استفاده قرار می‌گیرد این است: «یادداشت‌های پشت جلد».

استفاده از یادداشت‌های پشت جلد در نظر محمدرضا گودرزی شیوه بسیار موثری است که برای معرفی کتاب به مخاطب می‌توان از آن بهره برد. البته گودرزی بهره‌گیری از این شیوه را مشروط به قدرت نویسنده اثر می‌کند که چه متنی را برای چاپ پشت جلد انتخاب کند. این متن از نظر او فرصت بسیار محدودی برای مولف است که بتواند از تمام قوه نویسندگی‌اش استفاده کند و در بیانی کوتاه سوالاتی اساسی و بی‌درپی را در ذهن مخاطب ایجاد کند و او را برای خواندن آنچه در مابقی سطور کتاب به چاپ رسیده است، ترغیب کند.

حساسیت‌های گودرزی در انتخاب این متون با وضوح و تاکید بیشتری در کلام فیروز زونوزی جلالی نیز به چشم می‌آید. جلالی از این متون با عنوان «ملکه متن» یاد می‌کند و متذکر می‌شود که نویسنده برای انتخاب ملکه متن باید وسواس زیادی به خرج دهد و نمونه‌ای را برای چاپ پشت جلد برگزیند که تمامی خصوصیات یک نماد شایسته را دارا باشد.

وی در توضیح بیشتری می‌افزاید: «نویسندگان معمولاً برای آنچه در پشت جلد کتاب‌هایشان به

چاپ می‌رسد، وقت کافی صرف نمی‌کنند و متون را با بی‌دقتی و بی‌حوصلگی انتخاب می‌کنند و این کوتاهی در نهایت به ضرر نویسنده است چرا که نمی‌تواند مخاطب را برای خواندن آثارش ترغیب و کنجکاو کند.»

جلالی در ادامه می‌گوید: «معمولاً وقتی کتابی را می‌خوانیم در بین سطور آن با مطالبی نغز و پخته روبه‌رو می‌شویم که قابلیت آن را دارند تا به عنوان متن پشت جلد مورد استفاده قرار گیرند اما متأسفانه گاهی به خاطر بی‌دقتی مولف از نظر دور می‌مانند.»

فیروزه حافظیان متون کوتاه پشت جلد را کمکی می‌داند برای مخاطب و فرصتی برای نویسنده. وی معتقد است که نویسندگان معمولاً علاقه خاصی به مخاطبان آثار خویش دارند و از هر فرصتی برای برقراری ارتباط با آنها سود می‌برند. در شیوه‌ای هم که به تازگی رایج شده، مولف می‌کوشد تا با کلامی شاعرانه و نثری زیبا با خواننده به صحبت بنشیند و در فرصتی هرچند کوتاه به معرفی خویش بپردازد و این کار لزوماً جنبه مادی و تبلیغاتی ندارد و مولف در پی این نیست که برای اثری که از او به چاپ رسیده در جست‌وجوی مخاطب باشد.

علاقه‌ای که حافظیان از آن صحبت می‌کند در صحبت‌های خسرو حمزوی رنگی کاملاً تبلیغاتی به خود می‌گیرد. حمزوی که ظاهرآ زیاد به خواندن کتاب‌های مولفان داخلی نمی‌پردازد معتقد است شیوه‌ای که نویسندگان داخلی برای چاپ متن پشت جلد آثارشان استفاده می‌کنند، اقتباسی است ناقص از شیوه‌ای که در کشورهای خارجی رایج است. وی در توضیح بیشتر می‌گوید: «در کشورهای اروپایی معمولاً هر کتابی که نوشته می‌شد قبل از آن که به چاپ برسد توسط افرادی خبره و اهل فن مورد مطالعه قرار می‌گرفت و نقدی بر آن نوشته می‌شد که در مجلات و روزنامه‌های مهم به چاپ می‌رسید و هنگامی که کتاب در مرحله چاپ قرار

می‌گرفت این نقد نیز پشت جلد آن به چاپ می‌رسید اما این شیوه در ایران ظاهری متفاوت به خود گرفت. یادداشت‌هایی که در ایران برای پشت جلد مورد استفاده قرار می‌گیرد معمولاً توسط ناشر یا خود مولف نوشته می‌شوند و بعضاً جنبه تبلیغاتی صرف به خود می‌گیرند.»

در مقابل از محمدرضا گودرزی بشنوید که معتقد است بهترین گزینه برای نوشتن یادداشت پشت جلد کسی جز نویسنده اثر نمی‌تواند باشد و صحبت‌هایش را این گونه ادامه می‌دهد که: «آنچه بر پشت جلد کتاب به چاپ خواهد رسید بیانگر ویژگی‌هایی است از مولف و اثری که مربوط به اوست و تقریباً جز خود مولف شخص دیگری را نمی‌توان یافت که به اثر و محتوای آن احاطه کامل داشته باشد.»

زونوزی جلالی نیز تقریباً با این دیدگاه موافق است و معتقد است نویسنده اثر بهتر از هر فرد دیگری می‌تواند تشخیص دهد که چه فرازی از کتاب وی می‌تواند در شکل دهی ذهنیت مثبت و موثر بر مخاطبان تأثیرگذار باشد. وی همچنین یادآور می‌شود که هرچند ناشران معمولاً درگیر محتوای کتاب‌ها نمی‌شوند اما ترکیبی از نظر ناشر و مولف برای انتخاب متن پشت جلد هم می‌تواند مثمر‌تر واقع شود.

قالبی هم که برای ساختار یادداشت‌ها استفاده می‌شود از نظر جلالی دور نمی‌ماند. او ترجیح می‌دهد یادداشت‌ها، ساختاری ترکیبی داشته باشند و به جای این که تنها به ذکر قطعه‌ای از متن کتاب و یا به معرفی آثار قبلی مولف بپردازند، ترکیبی از هر دو را ارائه دهند تا مخاطب هم با درونمایه متن آشنا شود و هم با صبغه فکری نویسنده.

گودرزی هم در نظری مشابه اذعان می‌دارد: «ترکیب، بهترین شیوه برای نوشتن یادداشت‌های پشت جلد است که هم شناسنامه کاری مولف را معرفی می‌کند و هم ذهنیتی از اثر منتشر شده را در ذهن مخاطب می‌پروراند.»

ایرج اسکندری:

روزی یک ریال کتاب می‌خواندم

ایرج اسکندری رئیس دانشکده هنرهای تجسمی دانشگاه هنر است و همین مشغله کاری فرصت مطالعه آثار غیر مرتبط با کارش را به او نمی‌دهد. او در حال حاضر مشغول خواندن کتابی با عنوان «راهنمای مواد و اسلوب‌ها» نوشته رویین پاکباز است. وی می‌گوید: «مجلاتی را هم در دست مطالعه دارم، از جمله آخرین شماره مجله هنرهای تجسمی که مقاله‌ای از بنده نیز در آن چاپ شده است.»

اسکندری به خواندن رمان بسیار علاقه‌مند است اما از مشکل وقت گله دارد و می‌گوید: کتاب‌هایی از سیمین دانشور هست که هنوز نخوانده‌ام. به آثار این نویسنده بسیار علاقه‌مندم اما کارم آن قدر زیاد است که ناخودآگاه از مطالعه در زمینه ادبیات و داستان دور افتاده‌ام. وی که بیش از دو دهه است به صورت جدی فعالیت‌های هنری را پی گرفته است می‌افزاید: «مدتی است که حوزه مطالعاتی‌ام را قدری تغییر داده‌ام و در زمینه هنر مطالعه می‌کنم. احساس کردم از آنجا که در کار تدریس هستم، موظفم اطلاعاتم را در این زمینه‌ها افزایش دهم. اما جای خالی مطالعه در حوزه‌های دیگر را احساس می‌کنم و گمان می‌کنم باید مطالعاتم را در زمینه‌های دیگر هم بسط بدهم.»

این استاد دانشگاه از طرفداران پروپاقرص رمان‌های پلیسی بوده است. وی می‌گوید که

در گذشته و مثل اکثر پسر بچه‌ها دوست داشته داستان‌های هیجان‌انگیز را بخواندم و می‌افزاید: «در نزدیکی مدرسه ما یک کتابفروشی بود که کتاب‌هایش را روزی یک ریال کرایه می‌داد. من هر روز یک کتاب پلیسی کرایه می‌کردم، دو - سه ساعته می‌خواندم و می‌بردم پس می‌دادم.»

اسکندری اگر بخواند کتابی راه‌بده بدهد، انتخاب اولش دیوان حافظ است: «به عقیده من حافظ مجموعه‌ای کامل از مفاهیم عشق و عرفان و خلاصه همه چیز است. شخصاً از خواندن غزلیات حافظ لذت وافری می‌برم.» وی به عنوان یک هنرمند دوست دارد حکایت‌های سعدی را تصویر کند. او در این باره توضیح می‌دهد: «البته خودم تا به حال در این زمینه کاری نکرده‌ام، اما کارهای استاد کمال الدین بهزاد را که با الهام از حکایات سعدی انجام داده بسیار دوست دارم. آن قدر که گمان می‌کنم اگر روزی بخوانم کتابی را تصویرسازی کنم آن کتاب، بوستان سعدی خواهد بود.»

رونمایی کتاب، تشویقی نمادین یا پدیده‌ای ارتباطی؟

پیشواز یار مهربان، به چه بهانه‌ای؟

رونق بخشد.

البته او نیز رونمایی را پدیده‌ای قابل ستایش می‌داند: اصلاً نمی‌گویم که نباید چنین مراسمی برگزار شود و حتی همین روندی که امروزه هم اجرا می‌شود، در ذات خود پسندیده است، اما باید اصلاح شود؛ این ماجرا متأسفانه امروزه بسیار ناقص است. این نویسنده در ابتدا تأکید دارد که نباید مخاطب و قشر کتابخوان را رها کرد و بعد از این که کتابی منتشر شد او را ناگهان در مراسمی به عنوان رونمایی کتاب نشانند: ما نگاهمان دراز مدت نیست، باید کتابی رونمایی شود که از پیش مخاطب انتظار آن را می‌کشیده است و تنها کتابی ممکن است به این وضعیت برسد که از هنگام آغاز تالیف آن، مخاطب را در جریان قرار داده باشیم، وقتی به نیمه رسید اطلاع‌رسانی کنیم و مخاطب را برای انتشار آن آماده کنیم. آن هنگام است که مراسم رونمایی به معنای خود دست می‌یابد و به مراسمی جذاب تبدیل می‌شود.

او در مورد کتابی هم که باید رونمایی شود حرف‌هایی دارد، به باور او به هیچ عنوان نباید چنین امکاناتی را در اختیار هر کتابی قرار داد و البته انتخاب این که کدام نوشته و کدام نویسنده ارزش چنین همایش‌هایی را دارد نیز از دیدگاه او دارای مراحل است. وی می‌افزاید: البته هر کس که کتابی می‌نویسد به عقیده خود کتابی ارزشمند نوشته است، اما کتابی ارزشمند است که عده‌ای کارشناس عاقل و منطقی و بی‌طرف، این کتاب را با ارزش‌های اجتماع و عرف بسنجند و یکسو بدانند.

دیدگاه‌های این نویسنده از جهت دیگری نیز با دو منتقد قبلی تفاوت دارد. او رونمایی کتاب را به هیچ عنوان در حوزه تخصص ناشران نمی‌داند: این کاری نیست که ناشرها بتوانند انجام دهند. اگر رونمایی کتاب توسط ناشری صورت بگیرد، تنها یک تبلیغ تجاری صورت گرفته است. این دولت است که باید برای چنین مراسم پسندیده‌ای برنامه‌ای ویژه ترتیب دهد.

باشد که بودجه عمومی از بین برود باید بروی چیزی که قرار است عرضه شود دقت کرد و باینش تصمیم گرفت.

اما این معیارها از دیدگاه سلیمانی چگونه مشخص می‌شوند؟ نام و سوابق نویسنده، کیفیت ارزشی کار، بررسی معیارهای علمی در کارهای پژوهشی و یا معیارهای ادبی در آثار داستانی، قابلیت‌های اثر برای بازار کتاب و معیارهای دیگری که کارشناسان باید بسنجند. توجه به یکی از این معیارها نیز کافی نیست، باید تمام آنها در کنار همدیگر بررسی شوند. نباید صرفاً از روی نام نویسنده و یا سوابق قبلی او قضاوت کرد. چه بسا کتابی از یک نویسنده نوقلم خیلی بیشتر نیاز به رونمایی و معرفی داشته باشد.

این نویسنده و منتقد ادبی، هشدارهایی هم دارد. او نگران است که روند رونمایی کتاب به روندی «فرب کارانه» و «زانت‌خورانه» تبدیل شود و جریان‌هایی تنها با هدف بازار شکل بگیرد و به ارزش و ادب و فرهنگ توجه نشود؛ هر چند فروش و بازار هم برای کتاب مهم است و از این که کتابی مطرح می‌شود و یا خوب می‌فروشد باید خوشحال بود، اما از آنجا که قرار نیست برای همه کتاب‌ها مراسم رونمایی برگزار شود، باید بیشتر به معیارها و ارزش‌ها دقت کرد.

در مورد این مسئله که چه فرد و یا نهادی صلاحیت برگزاری مراسم رونمایی را دارد، بین سرشار و سلیمانی، اندکی تفاوت نظر وجود دارد. سرشار معتقد بود که ناشران هم می‌توانند برای آثار خود چنین همایش‌هایی ترتیب دهند، اما مراسم آنها جانبدارانه و به سود آثار خود خواهد بود و مناسب است نهادی دولتی و صنفی هم برای چنین همایش‌هایی وجود داشته باشد. اما سلیمانی خود ناشران را دارای صلاحیت کافی می‌داند. باید به ناشران اطمینان کرد. به هر حال این یک امر فرهنگی است و امیدواریم ناشران اخلاق این پدیده را نیز رعایت کنند.

ارزش‌ها را رونمایی کنید

ابراهیم زاهدی مطلق، نویسنده و روزنامه‌نگار دیگر نویسنده‌ای است که در مورد آنچه مراسم رونمایی کتاب خوانده می‌شود، حرف‌هایی دارد. او در قیاس دو نویسنده قبلی، دیدگاهی انتقادی تر دارد و رونمایی کتاب را راضی‌کننده نمی‌داند: تنها کتابی برای رونمایی خوب است که فرهنگ‌ها، آرمان‌ها و آرزوهای ما را نشان دهد. رونمایی کتاب باید نظام‌مند باشد و باید بتواند کتاب‌هایی را مطرح کند که ایرانی بودن و سطح کلان افکار و اندیشه‌های کشور را

اختصاص چنین مراسمی به کتاب‌های دوستان و آشنایان، رسمی شده که من فکر می‌کنم برای اهالی فرهنگ چندان مناسب نیست. این رسم با احترام به مخاطب منافات دارد. برگزار کنندگان چنین مراسمی نباید تعارف داشته باشند. در کشور ما این تعارف زیاد رایج شده. باید آن را کنار زد و به ارزش‌های واقعی پرداخت.

این نویسنده پس از انتقاداتی که از روند امروزی رونمایی کتاب عنوان می‌کند، عقیده خود را نیز در مورد چنین مراسمی عنوان می‌دهد. به باور او معیارها برای انتخاب کتابی که رونمایی می‌شود باید ارزیابی شوند: اگر نهادی دولتی و یا صنفی قصد برگزاری چنین مراسمی را دارد، باید معیارهای خود را مشخص و اعلام کند و بتواند پاسخگو باشد که چرا برای کتابی رونمایی برگزار شده و برای کتاب دیگری این اتفاق نیفتاده است.

سرشار اما ناشران خصوصی را از این ماجرا مبرا می‌داند: ناشران می‌توانند برای کتاب‌های خود جشن رونمایی برگزار کنند، مخاطبان آنها هم ثابت است و نمی‌توان آنها را بازخواست کرد و یا ایرادی گرفت. دست کم کتاب خود را معرفی می‌کنند و در این کار مشکلی وجود ندارد.

این نویسنده در نهایت به اصل مراسم می‌پردازد. به عقیده او مراسم رونمایی باید هنگامی برگزار شود که هنوز کتاب منتشر و توزیع نشده است و باید برای مخاطب در ابتدا اطلاعاتی کلی ارائه داد تا نسبت به اثر دیدگاه روشنی پیدا کند: نویسنده می‌تواند از زمانی که صرف نوشتن کرده، مشکلاتی که در این راه داشته، حس‌هایی که به او دست داده، انگیزه‌های خود و ناگفتنی‌های دیگر صحبت کند و چند نفر باید باشند که بی‌طرفانه از سوابق او بگویند و با علم و بینش در مورد اثر او توضیح دهند.

ناشران، اخلاق را رعایت کنند

بلقیس سلیمانی، نویسنده و منتقد نیز در مورد رونمایی کتاب حرف‌هایی دارد. او نیز همانند سرشار، در مجموع چنین پدیده‌ای را مثبت و مناسب می‌داند: هر عملی که کتاب را در دید مردم و مخاطب قرار دهد و آنها را ترغیب به خریدن و خواندن کتاب کند، امری مبارک و مثبت است.

اما این نویسنده نیز برای برگزاری چنین مراسمی شروطی را لازم می‌داند: کتابی باید رونمایی شود که استحقاق آن را داشته باشد. کسانی که تصمیم می‌گیرند باید معیارهای مشخصی داشته باشند. نباید به گونه‌ای

رونمایی واژه‌ای ساده است. و «رونمایی کتاب» عبارتی گویا، در بطن همین عبارت می‌توان به مفهوم آن پی برد. گویا نیازی نیست در وصف آن توضیحی ارائه شود. اما هنگامی که واژه «مراسم» را به آن بیفزاییم، موضوع اندکی پیچیده‌تر می‌شود. «مراسم رونمایی کتاب» چگونه مراسمی است؟ در چنین مراسمی چه اتفاقات و رویدادهایی باید بیفتند و مقدمات آن چیست؟ اهالی کتاب چند سالی است که این عبارت را زیاد می‌شنوند. ماهی نیست که چند مراسم رونمایی در جای جای کشور برگزار نشود و خبر از مجرای مطبوعات به گوش عموم نرسد. گویا همین باعث شده تا حرف و حدیث‌ها پیرامون این عبارت افزون شود.

روندی مثبت اما ...

محمد رضا سرشار، داستان‌نویس و منتقد ادبی با رونمایی کتاب آشنایی دیرینه دارد. وی که زمانی در سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران فعالیت می‌کرده، این سازمان را از اولین آغازگران همایش‌هایی با نام «مراسم رونمایی کتاب» می‌داند. «رونمایی کتاب» در سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران، در زمانی که محمود احمدی‌نژاد شهردار بود، آغاز شد. سرشار نفس این مراسم را مثبت می‌داند: هر بهانه‌ای برای جلب توجه مخاطب به بازار کتاب، امری پسندیده است. اما نکاتی را برای چنین همایش‌هایی یادآور می‌شود: روند امروزی رونمایی کتاب به طور کلی روند مناسبی نیست. هر چند این اقدام در نفس خود امری مثبت است، اما آنچه امروزه اتفاق می‌افتد را مناسب نمی‌دانم. رونمایی کتاب امروزه اسیر آفات بسیاری شده است.

این منتقد، رونمایی کتاب برای آثار ترجمه شده را مناسب نمی‌بیند: رونمایی به هیچ عنوان در مورد کتاب ترجمه نباید انجام بگیرد. ما به اندازه کافی در حوزه کتاب‌های ترجمه تورم داریم به شکلی که رونق تالیف و پژوهش تحت تأثیر قرار گرفته است.

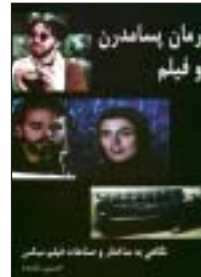
وی برای گفته خود دلایل دیگری هم بر می‌شمارد: ترجمه در درجه اول یک علم است. هر کسی با دانش نسبی می‌تواند آن را انجام دهد. این نویسنده می‌افزاید: ترجمه شعر از زبان‌های دیگر به فارسی، نوعی زیره به کرمان بردن است. رونمایی باید برای حوزه‌ای انجام شود که ارزشش را داشته باشد و یا ما در آن با کمبود مواجه باشیم.

اما آفات دیگری هم هست که سرشار به آنها هم اشاره می‌کند: غرض‌ورزی را باید کنار گذاشت.

نگاهی به «رمان پسامدرن و فیلم» نوشته حسین پاینده

همنشینی کلام و تصویر

احمد نگاریان

در آن مورد بحث قرار گرفته باشد که برای خواننده ایرانی آشنا بیاید. به طور نمونه در بسیاری از این کتاب‌ها از رمان‌ها و یا فیلم‌هایی مثال

در سال‌های اخیر کتاب‌های زیادی در حوزه تئوری‌های ادبی و به ویژه تئوری‌های پسامدرن منتشر شده که یکی از نقاط مشترک همه این کتاب‌ها در ترجمه بودن آنهاست. در میان این کتاب‌ها کتابی را نمی‌بینیم که توسط یک مؤلف ایرانی نوشته شده باشد و یا مسائلی

به هم پیوند می‌زند. او همچنان که خود در بخش‌هایی از کتاب آورده، کوشیده است تا بخش‌هایی از رمان را با مبحث مشابه آن در سینما به مقایسه بگذارد. او البته از تفاوت‌هایی که مدیوم سینما با ادبیات دارد نیز غافل نیست و در توضیح می‌نویسد: «مجموعه واژگانی که نویسنده در توصیف مکان رویدادها یا ظاهر شخصیت‌ها مورد استفاده قرار می‌دهد، به ایجاد نوعی صور خیالی می‌انجامد که مابه‌ازای ذهنی تصاویری است که هنگام تماشای فیلم بر پرده سینما می‌بینیم.» نویسنده در هشت فصلی که پس از مقدمه آورده، پس از شرح کوتاهی درباره مولفه‌های ادبی رمان پسامدرن از جمله «بینامتنیت»، «فروپاشی روایت‌های اعظم»، «آشکارسازی تصنع»، «غلبه وجودشناسی»، «مرگ اقتدار مولف»، «در آمیختن ژانرها» و «تقیضه و آیرونی»، به ارتباط فیلم «میکس» و این مولفه‌ها می‌پردازد و طرفه آن که عکس‌هایی که در کتاب آمده نیز به توضیحات مولف کمک زیادی می‌کند.

«رمان پسامدرن و فیلم» نگاهی به ساختار و صناعات فیلم میکس / نوشته حسین پاینده / نشر هرمس / ۱۳۸۶.

آورده شده که در ایران ترجمه یا اکران نشده‌اند. از سویی دیگر، ترجمه نارسای بسیاری از این کتاب‌ها سبب شده که نه تنها مخاطب درک درستی از نظریه‌های متأخر ادبی نداشته باشد، بلکه در دام اشتباهات و حشمت‌ناکی بیفتد و به واسطه همین اشتباهات است که نویسندگان جوان بسیاری دچار مشکلاتی در عرصه‌های ادبی شده‌اند. در کتاب «رمان پسامدرن و فیلم» که زیر تیتری نیز با عنوان «نگاهی به ساختار و صناعات فیلم میکس» را به همراه دارد، نویسنده کوشیده است تا دو مقوله متفاوت را در کنار هم پیش ببرد. او از یک طرف با مثال‌های ملموس در تلاش است تا تئوری‌های ادبی مرتبط با رمان پسامدرن را شرح دهد و از سویی می‌کوشد تا این تئوری‌ها را در مورد فیلم «میکس» به نمایش بگذارد. این تلاش سبب می‌شود تا مخاطب به زبانی بسیار ساده دریابد که منظور از رمان پسامدرن چیست و فیلم «میکس» چه بهره‌ای از این تئوری می‌برد.

حسین پاینده در کنار این دو نکته رویکردی دیگر نیز دارد. او در این کتاب همچنین دو مقوله ادبیات و سینما را در مقوله‌ای تئوریک

بررسی عادات نگارشی نویسندگان امروز

پاکنویس لحظه‌ها

فرایند پیدایش آثار ادبی به مسائل متفاوتی بستگی دارد، یکی از این مسائل را می‌توان مهندسی نگارش و استفاده از نرم افزارها دانست. بسیاری از اهالی فن، این نکته را از جمله مسائلی می‌دانند که در پیدایش آثار ادبی تاثیر دارد، برای مثال نوشتن با خودکار، مداد، خودنویس و هر وسیله نگارش دیگر، می‌تواند مکانیسم خاص خود را در مرحله نگارش ایجاد کند. افزون بر این حروفچینی رایانه‌ای نیز آداب خود را دارد و هر کدام می‌تواند قابلیت‌های متعددی را برای پیدایش آثار ادبی داشته باشد. از این روست که برخی از نویسندگان در روزگار متاخر، ترجیح داده‌اند حروفچینی رایانه‌ای را به عنوان ابزار نوشتار خود برگزینند. این عادت نگارشی، گرچه نیاز به قابلیت حروفچینی سریع را می‌طلبد، اما دست نویسندگان را برای ویرایش بازمی‌گذارد. از سوی دیگر برخی هنوز با نوشتار کاغذ و خودکار مانوسند و تازمانی که جوهر رابر سطح سفید کاغذ حس نکنند، موجودیت نوشتار را احساس نمی‌کنند. اگر این گونه به ماجرا نگاه کنیم، هر کدام از این شیوه‌های نوشتن، خصوصیت خود را دارد و می‌تواند شاخصه‌های ویژه خود را در عرصه نوشتار ایجاد کند.

منیزه آرمین، نویسنده «کیمیایان نقش» و «شب و قلندر» در این باره می‌گوید: «من هنوز از مداد و خودکار و کاغذ استفاده می‌کنم.»

او که متولد ۱۳۲۴ تهران است و مدرک کارشناسی خود را در رشته روان‌شناسی اخذ کرده، به سابقه طولانی نوشتن با خودکار و کاغذ (همان شیوه سنتی) اشاره می‌کند و می‌گوید: «من هیچ‌گاه از تایپ استفاده نمی‌کنم، چون از همان آغاز با خودکار می‌نوشتم. اصولاً با سلسله اعصاب و حس و حال در هنگام نوشتن جور در نمی‌آید. واقعیتش را بخواهید، فضایی که به هنگام نوشتن بر من حاکم است، خیلی سخت با تایپ کردن می‌تواند خودش را نشان دهد. به هر حال من هیچ حسی نسبت به رایانه و تایپ ندارم.» آرمین از امکان پذیر نبودن حذف شیوه سنتی نوشتن سخن می‌گوید. به باور او این شیوه هرگز به طور کامل کنار گذاشته نخواهد شد، چون رابطه بین نویسندگان و آن، رابطه‌ای نوستالژیک است.

نویسنده «ای کاش گل سرخ نبود» با هر گونه تحمیل روش‌های جدیدی چون تایپ مخالف است، با این حال تاکید دارد: «من با استفاده از رایانه و تایپ مخالف نیستم. به هر حال اینها ابزارهای تازه‌ای هستند که فواید خود را دارند، اما استفاده از آنها نباید

به نویسنده تحمیل شود.»

او در این باره مثالی می‌زند: «بشر نباید خودش را اسیر چیزی کند که ممکن است با نبودن برق و یا با خرابی دستگاه، از دسترس خارج شود. به گمان من مواد و ابزار کار نویسندگان هر چه ساده‌تر باشد، میزان انتقال بار فکری توسط آن بیشتر خواهد بود.» او به برادر شاعرش اشاره می‌کند که وقتی فکری یا جمله‌ای به ذهنش می‌رسد، بر روی هر تکه کاغذ دم دست می‌نویسد و اضافه می‌کند: «این نوشته‌ها حاصل لحظه هستند، در همان لحظه‌ای که به ذهن می‌رسند، باید خیلی سریع مکتوب شوند و گرنه از یاد می‌روند. ولی رایانه همیشه در دسترس نیست.» آرمین در پایان گفته‌هایش، نوعی جمع‌بندی ارائه می‌کند: «کاغذ و مداد دم دست تر است. در کلمه رازی هست. وقتی دردی در من ایجاد می‌شود تا آن زمان که روی کاغذ می‌آید، یک فرایند تاریخی و اجتماعی پشت سر گذاشته می‌شود. این فرایند باری در خود دارد که در تایپ، در نمی‌آید. ضمن این که مداد و کاغذ، خودش به تنهایی الهام‌دهنده است و خودش به تنهایی، الهام است.»

مردن می‌شویم

اما محمدرضا بایرامی، نویسنده «دره پلنگ‌ها» و «کوه مرا صدا زد»، اخیراً تلاش می‌کند که از رایانه برای نوشتن استفاده کند.

بایرامی تایپ کردن را با رانندگی مقایسه می‌کند: «تایپ کردن مثل رانندگی است. در رانندگی شما در چند سال اول، مدام در فکر جا افتادن و جا نیفتادن دنده‌اید یا بالا و پایین بودن ترمز دستی؛ در واقع در چند سال نخست نوعی فاصله بین شما و آنچه انجام می‌دهید وجود دارد. تنها در سال‌های بعد است که دیگر متوجه این فاصله‌ها نمی‌شوید. این است که من هم در حال حاضر، چون تازه شروع به تایپ کرده‌ام، قدری با این فاصله‌ها درگیرم.»

این نویسنده متولد ۱۳۴۴ که جایزه کبرای آبی سوییس را برای رمان «کوه مرا صدا زد» به دست آورده است، به دلایل ضرورت استفاده از رایانه برای نوشتن می‌پردازد و می‌گوید: «نویسنده با گذر زمان، در میان انبوه چرکنویس‌ها و پاکنویس‌هایش گم می‌شود. برای انجام اصلاحات ساده، باید دوباره کپی بگیرد و تحویل حروفچین بدهد و تمام اینها در صورتی است که اصلاً بتواند مطلب دلخواهش را در میان آن انبوه کاغذ پیدا کند. تمام این مشکلات در کار رایانه حذف می‌شوند و این، یعنی نویسنده

انرژی بسیار کمتری صرف مسائل کند که اصولاً مسئله مهمی هم نیستند.»

بایرامی ادامه می‌دهد: «من نسخه‌های اولیه کارم را نگه می‌دارم. از آنها در رایانه نسخه پشتیبانی می‌گیرم و تا وقتی که کاملاً اطمینان پیدا کنم که برای نسخه اول، دیگر اعتباری قائل نیستم، نسخه پشتیبان را حذف نمی‌کنم. مثلاً ممکن است کاری بنویسم که در بازنویسی‌های بعدی، فصل بندی‌اش کاملاً به هم بریزد، در این صورت آن فصل بندی اولیه را تا اطمینان کامل از بازنویسی‌های بعدی، حفظ می‌کنم.» نویسنده «سایه ملخ» و «رعد یک بار غریب» هم چون منیزه آرمین امکان حذف کامل شیوه سنتی نوشتن را بسیار کم‌رنگ می‌بیند. او گرچه برخلاف آرمین، سعی در استفاده بهینه از امکانات خاص رایانه در نوشتن دارد، ولی همچون او به وجود روحی الهام‌بخش در خودکار و کاغذ اشاره می‌کند و با جنبی توصیف کردن این روح، اضافه می‌کند: «گاه نویسنده به همین چیز جنبی برای نوشتن احتیاج دارد. اگر چه موقعی هم پیش می‌آید که دوباره نویسی با شیوه تایپ، بسیار دشوار می‌شود.»

بایرامی امیدوار است که در نظام آموزشی کشور شرایطی مهیا شود تا دانش‌آموزان از همان سنین پایین با امکانات فناوری‌های نوین خوب‌گیرند. با این حال تاکید می‌کند: «اما باید توجه داشت که هرگز چیزی کاملاً جایگزین چیز دیگری نمی‌شود. به ویژه وقتی آن چیز دیگر که در بحث ما کاغذ و خودکار باشد، هنوز کاربردهای خاص خودش را دارد. به یاد بیاوریم که کتاب اینترنتی هم نتوانست جایگزین کتاب‌های فعلی شود. این درس بزرگی است.»

فرقی ندارد؟

اما وحید پاک طینت که در رمان «حلقه کنفی»، توجه زیادی را در جامعه ادبی به خود معطوف کرد، سخنی به کل متفاوت دارد. او در همان آغاز گفته‌هایش با یک جمله تکلیف خود را با این بحث روشن می‌کند: «من فقط تایپ می‌کنم.»

پاک طینت در توضیح این جمله، به سرعت بالاتر

تایپ استناد می‌کند و می‌گوید: «البته بعضی از نویسندگان مادر حال تایپ تمرکز ندارند و نمی‌توانند تایپ کنند. آنها می‌گویند که با کاغذ و خودکار راحت‌ترند، ولی با وجود همه مشکلات شیوه سنتی، همچنان از رایانه استفاده نمی‌کنند. نمی‌دانم چرا تایپ را امتحان نمی‌کنند. چون استفاده مصرانه از کاغذ و خودکار، نه ضرورتی دارد و نه فایده‌ای.»

پاک طینت ادامه می‌دهد: «استفاده از رایانه به ویژه در زمینه ویرایش بسیار راحت‌تر است. آنها که با خودکار و کاغذ می‌نویسند، دست کم در این مرحله با مشکلات زیادی مواجه می‌شوند.»

این نویسنده، سابقه شخصی‌اش را در استفاده از تایپ چهار سال عنوان می‌کند: «چهار سال است که تایپ می‌کنم. «حلقه کنفی» را تماماً با خودکار نوشتم و دست‌نویسش را هم الان دارم. ولی همه رمان‌هایم را تایپ کرده‌ام و حتی یک جمله‌اش را با خودکار ننوشته‌ام. حاصل کار هم برای خودم رضایت‌بخش بوده است.»

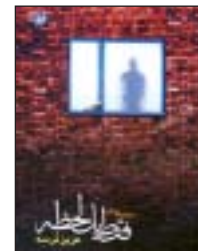
علی‌الله سلیمی نیز که همچنان از خودکار و کاغذ برای نوشتن استفاده می‌کند، در توجیه استفاده نکردن از رایانه، به شرایط محیطی و اقتصادی اشاره می‌کند: «از آنجا که کار اصلی من روزنامه‌نگاری بوده، مدام باید چرکنویس و پاکنویس کنم و گزارش‌ها را به سرعت تحویل دهم. این موضوع مانع استفاده من از رایانه شده است.»

وی با اذعان به امکانات بهتر رایانه در نوشتن، می‌گوید: «به ویژه موقع شروع داستان، برای من پیش می‌آید که برای نوشتن جمله یا جمله‌های اول، کاغذهای زیادی را میچاله‌کنم، ولی دیده‌ام دوستانی که از رایانه استفاده می‌کنند، این مشکل را ندارند. آنچه رانمی‌خواهند به راحتی حذف می‌کنند و ادامه می‌دهند، در واقع استفاده از رایانه خیلی تمیزتر است.»

سلیمی در پایان، هرگونه تاثیر ذاتی نوع نوشتن را در مضمون نوشته رد می‌کند: «هیچ تاثیری ندارد. کار با رایانه فقط تمیزتر است و وقت کمتری می‌طلبد.»

لحظاتی چند با کتاب شعر «فقط یک لحظه» سروده عزیز ترسه

تنفس در طبیعت مکتوب

آرام نیکو طبیعت‌گرایی از جمله مضامینی است که در شعرهای معاصر به دفعات از آن سخن به میان آمده است. نیما یوشیج، سهراب سپهری و مهدی اخوان ثالث از معروف‌ترین شاعرانی هستند که از عناصر طبیعی در آثارشان بهره برده‌اند و اغلب این مضامین به نمادی در شعرشان تبدیل شده است. عزیز ترسه هم در مجموعه شعر «فقط یک لحظه» تمایلی زیادی به

استفاده از عناصر طبیعی نشان داده است. رسیدن از فصلی به فصلی و از زمانی به زمانی دیگر، شیوه‌ای است که ترسه بارها از آن برای سرودن شعرهایش استفاده کرده است. از جمله می‌توان به این قطعه شعر از ترسه اشاره کرد:

«پس بگذار زمستان‌ها بیایند با آوازهایت به خاموشی / می‌دانم کنار هر هیمه به شعله‌ها تو نشسته‌ای ای دوست / و از گذشته‌ای که اکنون است و فردا که می‌آید در هراس هایت / مرا به شعری از باران به زمزمه‌ای دلفریب صدا می‌کنی، آرتور!»

ترسه از مناقض نما (پارادوکس) هم در سرودن اشعارش استفاده کرده است. استفاده از پارادوکس در سرودن اشعار سابقه‌ای طولانی دارد و شاعران متقدم هم از این شیوه بسیار استفاده کرده‌اند. رساندن مفهومی واحد به ذهن خواننده از دو بیان کاملاً متضاد هر چند در نگاه اول آسان به نظر می‌آید اما شاعر را برای خلق این دوگانگی با دشواری روبه‌رو می‌کند.

کنار هم قرار دادن مفاهیمی ساده و متضاد شیوه‌ای است که ترسه به خوبی از عهده آن برآمده است. برای نمونه می‌توان به شعر زیر اشاره کرد: «همه از تو می‌ترسند، پرند و درخت، سایه و نیمروز / و، تو مهربان نگاهم می‌کنی / همه از تو می‌ترسند که تاریکی» این شاعر گاهی تمایلی زیادی بر استفاده از نمادهای طبیعی و به تصویر کشیدن آن از خود نشان داده است. این تکرار پیاپی، گاهی خواننده را برای دریافت مفاهیم اصلی با دشواری روبه‌رو می‌کند.

به طور مثال می‌توان به این قطعه اشاره کرد: «او که می‌آید نه پنجره بسته می‌ماند، نه گلدان برگ‌هایش سبز / او هراس می‌سراید، آرامش به شب می‌بارد / زمستان طینتی از نفس‌های او است / آتش به خاکستر می‌نشانند چاه به خشکی.»

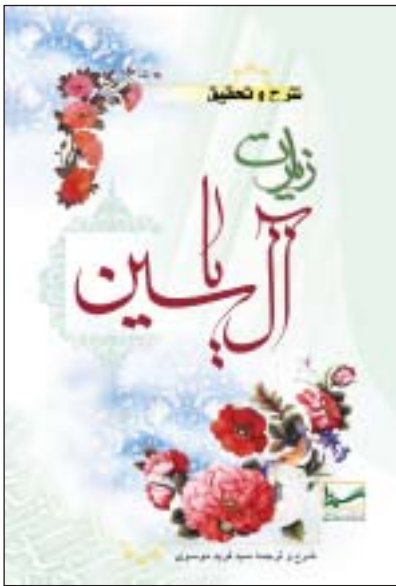
این مجموعه شعر، همان‌طور که از نامش برمی‌آید، مجاللی است برای ثبت لحظه‌هایی از گذر زمان در زندگی این شاعر. ترسه در تلاش است تا این لحظه‌ها را به ثبت برساند.

کتاب «جرعه ای از زلال سرداب مقدس» در گفت و گو با سید فرید موسوی

خورشید پنهان از دریاچه نهج البلاغه

نتیجه تغییراتی در روان نویسی و ادبی نویسی اثر پیشنهاد شد. برخی سوالات نیز در بین مطالب مطرح شده بود. این مطالب را بررسی کردیم و به سوالات پاسخ دادیم در نتیجه برخی مطالب کم و زیاد شدند. مواردی نیز از منظر ویراستاری و جمله بندی پیشنهاد شده بود. در مورد پاورقی هاینز از یکی از صاحب نظران کمک گرفتم و بر غنای پاورقی های کتاب افزودم. در مقدمه کتاب علامه عسکری مطالبی درباره اثر نوشته اند. دلیل توجه ایشان به اثر چه بود؟ بزرگان در تفریط نویسی گاهی به تعریف و تمجید اطرافیان از یک اثر بسنده می کنند، اما علامه عسکری این کتاب را جمله به جمله و کلمه به کلمه می خواندند و طی ۱۰ جلسه خصوصی اشکالاتی را عنوان می کردند. علامه عسکری درباره تعبیر و عناوین نظراتی داشتند که تمام این موارد را رعایت کردم. خوشبختانه اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم هم دو ایراد روی اثر گرفته بودند که در آنها سند ذکر نشده بود. این نشان از لطف، توجه و دقت ویژه آنان داشت. من این احادیث نقل شده را به طور متواتر شنیده بودم اما سند آن را نمی شناختم. همین امر سبب شد تا برای یافتن سند به جست و جو بپردازم و به طور کامل اتفاقی به سند آن دست پیدا کنم. بابت این حسن دقت باید از دوستان تشکر ویژه ای کنم.

ویرایش دوم رسیده است. چه تغییراتی در ویرایش جدید لحاظ کرده اید؟

چاپ اول حدود ۳۰۰ صفحه بود که در این نسخه ۴۰۰ صفحه شده است. برای چاپ جدید حدود یک ماه با سه نفر از استادان فن مباحثه هایی داشتم. در

به نظر می رسد پیرامون زیارت آل یاسین از جنبه لغوی بررسی های خاصی انجام داده اید...

بله. تکیه زیادی روی بحث لغت داشتیم. به همین دلیل بارها به سراغ قرآن و نهج البلاغه رفتم. در برخی موارد نیز به کتاب «المیزان» علامه طباطبایی مراجعه کردم.

زیارت آل یاسین در منابع متعددی از متاخران و بزرگان دین ذکر شده است. کدام یک از این منابع را به عنوان مرجع اصلی خود برگزیدید؟ مهم ترین این منابع، زیارت ذکر شده توسط سید ابن طاووس و همین طور علامه مجلسی است. در مورد زیارت آل یاسین اشکالی که بر برخی احادیث مجموعه «بحار الانوار» وجود دارد وارد نمی شود. علامه مجلسی دو سند قوی از منابع معتبر را در کتاب خود ذکر کرده است و تفاوت اینجاست که ایشان دعای پایانی زیارت آل یاسین را همراه متن آورده است.

این اثر چه مرحله ای را طی کرد تا نهایی شود؟ قسمت شد که پس از یک سال تحقیق و پژوهش، طی ۴۵ شبانه روز کار نگارش کتاب را به پایان برم. بعد از ویراستاری ۱۳ پرنیت از کتاب تهیه شد و در اختیار ۱۳ نفر از استادان حوزه و دانشگاه قرار گرفت. نظرات آنان را جمع کردم و بر اساس آن ویراستاری نهایی و تغییرات لازم را دادم و کتاب چاپ شد. البته این کتاب پس از چاپ فروش عمومی نداشت، زیرا مطالب آن برای استفاده عموم سنگین بود. بنابراین نسخه ها در اختیار استادان حوزه های علمیه، ائمه جمعه و جماعات و طلبه ها قرار گرفت و هم اکنون نیز ویرایش دوم آن در مرحله چاپ است. آیا برای استفاده مخاطبان عادی از شرح زیارت آل یاسین، کتاب دیگری وجود دارد؟

این کار اولین حرکت است. زیارت آل یاسین در مفاتیح الجنان در یک صفحه آمده و شرح داده شده است، اما این که کتابی به صورت مجزا این زیارت را مورد بررسی قرار دهد تاکنون وجود نداشت. برای این که همه افراد بتوانند به راحتی از برکات این دعا بهره مند شوند کتاب مورد بازنگری قرار گرفت و بسیاری از مفاهیم ساده سازی شد. این منظر ۵۰ هزار جلد از آن در قطع جیبی تنظیم، چاپ و بین معتکفان سراسر کشور توزیع شد. اشاره کردید که کتاب اصلی در زمان اندکی به

حجت الاسلام سید فرید موسوی تدوین و نگارش مجموعه کتاب های صدجلدی «ریاض معرفت» را درباره مقامات اهل بیت به زبان امیرالمومنین (ع) در دست دارد.

این مجموعه شامل ۱۰۰ صفحه می شود که جلد اول آن آماده چاپ است و دوره سوم آن نیز توسط استادان مختلف در حال بررسی است. وی آثاری درباره مسائل تربیت عملی و روحی دارد و چنان که خود می گوید در حال نگارش شرح وصیت نامه حضرت علی (ع) به امام حسن (ع) بود که رویایی درباره سرداب مقدس حضرت ولی عصر (عج) در سامرا می بیند و بنا بر تعبیر علامه عسکری ملزم به تدوین کتابی درباره شرح زیارت آل یاسین می شود. به این ترتیب کار نگارش کتاب «جرعه ای از زلال سرداب مقدس» شرح زیارت آل یاسین» را آغاز می کند. کار تحقیق و نگارش این اثر در ۳۱۵ صفحه بیش از یک سال به طول انجامید و طی مدت کوتاهی توسط انتشارات سبظ النبی به چاپ دوم رسید.

برای نگارش کتابی درباره شرح ادعیه و زیارت نامه ها اولین و مهم ترین نکته، مراجعه به منابع معتبر است. شما در این زمینه چه نکاتی را در نظر گرفتید؟

برای تهیه این کتاب بیش از ۵۰۰ بار نهج البلاغه را مطالعه کردم، زیرا عقیده دارم کلام امام زمان (عج) را باید به وسیله خود ائمه (ع) و اولیای خدا شرح داد. به همین منظور از این کتاب عظیم کمک گرفتم. نکته مهمی که باید در نظر داشت این است که نباید در شرح زیارات از ذهنیات و فهم خودمان مایه بگذاریم. همان طور که قرآن «تبیان لکل شیء» است و خود مفسر آیات خود است، اگر کسی به ادبیات عرب مسلط باشد و برخی مسائل دیگر را در حوزه تفسیر و ترجمه بلداند می تواند قرآن را کاملا درک کند اما برای فهم دقیق معانی آن باید تلاش کرد.

چرا نهج البلاغه را برای تطبیق و تحقیق خود انتخاب کردید؟

نکنه بسیار مهم این است که هیچ کس از اهل سنت و امامیه از نظر سند نهج البلاغه شبهه ندارد. ممکن است برای یکی از جملات زیارتی مثل آل یاسین ۱۰ یا ۲۰ حدیث آورده شود اما خواننده ممکن است شبهه بیابورد که از کجا معلوم است این حدیث که زیارت را با آن شرح داده اید صحیح باشد؛ در حالیکه در مورد نهج البلاغه دیگر کسی این صحبت را نمی کند. زیارت آل یاسین از محکم ترین اسناد شیعه است و با نهج البلاغه که از محکومات به حساب می آید شرح داده شده است.

چنان که از کتاب شما برمی آید نهج البلاغه منبع مهم شما بوده است. با این حال می توانستید سراغ منابع دیگر هم بروید.

بله. درست است. اما سند اصلی من نهج البلاغه بود زیرا از نظر مضمون با زیارت آل یاسین تطابق زیادی داشت. ممکن است مفاهیمی از این دست در منبع دیگری نیز باشد اما به استحکام نهج البلاغه نیست. حتی کتاب بحار الانوار مرحوم علامه مجلسی از نظر بعضی احادیث مشکل دارد. از طرف دیگر چون فعالیت من بر نهج البلاغه متمرکز است از غنای موجود در نهج البلاغه آگاهی دارم. معتقدم این کتاب انسان را از مراجعه به سایر منابع بی نیاز می کند. البته قرآن شریف نیز مورد مراجعه دائم بنده بود.

فراخوان
جایزه کتاب فصل

خاتمه کتاب با هدف حمایت از کتاب های برتر و تشویق مولفان، مترجمان و مصححان متعهد و شایسته کشور و برای ارتقاء دانش جامعه اسلامی و پیشبرد فرهنگ کتاب و کتابخوانی در کشور، نخستین جایزه کتاب فصل را برگزار می کند.

موضوع های مورد ارزیابی، تمامی کتاب های چاپ اول منتشر شده در هر فصل از سال است به جز کتابهای کمک درسی و آموزشی.

دبیرخانه کتاب فصل، از تمامی نویسندگان، مترجمان، مصححان و ناشران کشور دعوت می کند برای شرکت در این جایزه، آثار خود را که در فصل تابستان منتشر کرده اند به دبیرخانه کتاب فصل ارسال کنند.

نشانی دبیرخانه: تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان فلسطین و صباوی جنوبی، ساکتان شماره ۱۱۷۸، خانه کتاب، طبقه همکف.
تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۵۲۹۹ و ۰۲۱-۶۶۹۶۶۲۰۳

اکبر ایرانی از کتابشناسی آثار خطی چاپ شده می گوید

همه کتاب های خطی در یک جلد

تصحیح مقرون به موفقیت را شناسایی کند. اطلاع رسانی درباره نسخه های تصحیح و چاپ شده اعم از سنگی و حروفی، به گفته این متن پژوه موجب خواهد شد تا وقت محقق به جای دوباره کاری، صرف تصحیح متونی شود که یا تاکنون چاپ نشده اند. یا تحقیق و تصحیح علمی ندارند.

اما روند کار روی طرح کتابشناسی متون خطی چاپ شده به چه صورت است و اطلاعات کتابشناسی آثار به چه صورت استخراج می شود؟ ایرانی در پاسخ به سوال حاضر از منابعی نظیر کتابخانه ملی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کتابشناسی های خانه کتاب، نشریات علمی و تخصصی نظیر مجله نشر دانش و ... نام می برد که توسط محققان این طرح شناسایی و اطلاعات آثار چاپ شده در کار برگه هایی جهت تکمیل کار فرستاده می شود.

محققان در این کار برگه ها به پرسش هایی چون نام اثر، مولف، سال چاپ، نحوه چاپ، ناشر، مصحح، نوع چاپ (سنگی یا حروفی) و ... پاسخ می دهد. اما آنچه در این میان جای پرسش دارد وضعیت نسخه نویسی آثاری است که توسط مستشرقانی چون نیکلسون، هانری کربن و ... تصحیح و در ایران و غرب منتشر شده اند.

مدیر طرح مذکور مشخصات کتاب هایی را که در ایران منتشر شده اند، جزو آثاری محسوب می کند که در طرح اول مورد توجه هستند و اطلاعات آثاری که در غرب، هندوستان، آمریکا، بین النهرین و ... تصحیح و چاپ شده اند، مصالح بخش دوم این طرح مفصل را تشکیل می دهند.

برای نمونه ناشری هندی به نام منشی نولکشور، تاکنون در طی سده اخیر بیش از هزار متن مربوط به فرهنگ و تمدن ایران و اسلام را منتشر کرده که نیازمند شناسایی و معرفی است.

این آثار جزو مواد پژوهشی بخش دوم طرح کتابشناسی است که هم اکنون توسط دکتر عارف نوشاهی متن پژوهی بر جسته پاکستانی الاصل صورت گرفته و در دست نمایه سازی است.

اما کتاب حاضر به گفته اکبر ایرانی در حجمی بالغ بر چهار مجلد (بیش از هشتصد صفحه) سامان یافته و با پانزده هزار مدخل عنوان کتابشناسی آثار چاپ شده خطی در شبه قاره هند و پاکستان و بین النهرین و ... را بر پیشانی دارد.

به باور مدیر طرح کتابشناسی آثار خطی چاپ شده، چاپ این تعداد اثر در دیگر کشورها نشانگر قوت و قدرت فرهنگ اسلامی است و طرح مذکور نیز سعی در رونمایی این قدرت و قوت دارد.

هم اکنون روزانه آثاری با عنوان کلی «تصحیح» از آثار گذشتگان منتشر می شود و همین نکته طرح را با مشکلاتی نظیر وابسته بودن به زمان مواجه می کند.

ایرانی یادآور می شود برای رفع معضل به روز نبودن برخی اطلاعات قرار است این اطلاعات در یک سایت به روز شوند تا از این رهگذر هر ساله متنی کامل شده از کتابشناسی با اطلاعات جدید و دست اول برای مطالعه و استفاده محققان منتشر شود.

او از پایان هر دو طرح خبر می دهد و یادآور می شود که هر سال تکمله ای بر کتابشناسی ها افزوده می شود و به همراه یک لوح فشرده با امکان جست و جو در اختیار متن پژوهان قرار می گیرد.

رهیافت های این طرح سعی دارد به شکلی ضمنی، پس از معرفی میراث مکتوب مورد اشاره در طرح کتابشناسی متون چاپ شده فارسی و عربی، ساختار طرح را معرفی کند.

او متون خطی مورد اشاره در این طرح را چنین معرفی می کند: میراث مکتوب به آثاری اطلاق می شود که از کهن ترین زمان به قلم درآمده و به ما رسیده است. در بازخوانی تاریخی متون کهن به یادگار مانده ازمنه قدیم به دو دوره کاملاً مشخص زبانی می رسیم. دوره اول دوره ای است که پس از نزول قرآن و ورود اسلام به ایران آغاز می شود؛ در این عصر که زبان علمی و رسمی اهالی فکر و دانشمندان عربی بوده است با آثار ویژه ای در حوزه های حدیث، علم کلام، ادب و لغت مواجه هستیم. البته این متن پژوهی یادآور می شود که در این دوره به دلیل قدرت نفوذ و تاثیر فرهنگ اسلامی، زبان علمی و رسمی دانشمندان ایرانی به عربی مبدل می شود. به گفته مدیر نشر میراث مکتوب، این رسمیت یافتن یک زبان به عنوان زبان علمی هم اکنون نیز ادامه دارد همچنان که در تمامی کشورها، زبان انگلیسی به عنوان زبان علمی سطره ای جدی دارد.

این متن پژوهی از خلیل ابن احمد فرایدی نویسنده کتاب «العلم» - فرهنگ لغت - نام می برد که در ادب و فرهنگ زبان عربی تاثیراتی غیر قابل انکار داشت. سطره زبان عربی به عنوان زبان علمی و رسمی دانشمندان مسلمان ایرانی طی سال های ابتدایی ورود اسلام به ایران تا اواخر قرن سوم ادامه می یابد و با نگارش کتاب هایی نظیر «هدایه المتعلمین» اخوینی یا ترجمه کهن «تاریخ طبری» دوره دیگری آغاز می شود که در آن با آثار فارسی نیز مواجه هستیم. در این دوره با آثار مهم و برجسته ای چون

باید پذیرفت که پس از انقلاب اسلامی، روند تصحیح، تحشیه و نشر کتاب های خطی با رشد قابل ملاحظه ای همراه بوده است به طوری که در طی این سال ها، روزی یا هفته ای نیست که اثری نایاب، کشف و در شکل و صورتی قابل تامل، با مقدمه، تصحیح و تعلیقاتی در جهت ابهام زدایی و فهمی کارآمد از میراث کهن و گرانبهای گذشتگان از سوی یکی از متن پژوهان منتشر نشود.

طبعاً این روند با وجود غبارزدایی از میراث کهن این دیار، با مشکلاتی نظیر دوباره کاری و گاه چندباره کاری و اتلاف وقت و انرژی محققان و متن پژوهان همراه می شود، چرا که متأسفانه با وجود دقت و وسواس در انتخاب آثار، مشاهده می شود که یک متن پژوهی بدون اطلاع از تلاش های پیشین دست به تصحیح یک اثر می زند و پس از انتشار با نمونه ای دیگر از آن اثر به شکلی موجه روبه رو می شود و گاه در صورت اطلاع یافتن از نمونه های پیشین با دلسردی هر چه تمام، دست از کار می شوید.

باری در طی این سال ها نیاز مبرم به ارائه اطلاعاتی جامع و کافی در مورد متن پژوهی بیش از پیش اهمیت خود را به مسئولان فرهنگی و متن پژوهان متذکر می شود تا این که اطلاع یافتیم مرکز پژوهشی میراث مکتوب که در طی سال های گذشته اهتمامی جدی به پژوهش و نشر متون کهن داشته است، با همکاری دفتر توسعه فعالیت های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به تحقیقی جدی و کاربردی در جهت اطلاع رسانی نسخ تصحیح و چاپ شده فارسی و عربی دست زده است. از این حیث، به سراغ اکبر ایرانی، مجری طرح کتابشناسی متون چاپی خطی فارسی و عربی رفتیم تا درباره جزئیات این طرح مهم سوالاتی بپرسیم.

او پیش از هر چیز تلاش می کند به جای لفظ «کتاب چاپی» از واژه «متون چاپی» استفاده شود چرا که به باور ایرانی متون یک اصطلاح فنی است که به کتاب های کلاسیک و کهن اطلاق می شود در حالی که در صورت استفاده از واژه کتاب، می توان هر اثری را ذیل این نام گنجانید. اما وقتی از متون استفاده می شود مراد کتب خطی و کهنی است که از گذشتگان به میراث مانده است.

این متن پژوهی هدف اصلی این طرح را تهیه و تدوین فهرستی از متون تصحیح شده و چاپ شده - اعم از چاپ سنگی و حروفی - می داند تا مگر از این ره یافت تعداد متون چاپ شده از زمان ورود صنعت چاپ به ایران تاکنون مشخص شود. طبعاً این رویکرد پاسخی است به جست و جوی متن پژوهی تا به دنبال آثاری باشد که تاکنون تصحیح نشده اند. البته به گفته ایرانی، این طرح در دو مرحله به انجام رسیده است. مرحله اول حدود ده هزار مدخل دارد و هم اکنون مراحل نهایی خود را از سر می گذراند. حاصل این مرحله دو مجلد است که طی آن به شکلی اختصاصی متونی که در ایران چاپ شده اند معرفی و فهرست نویسی شده اند و به صورتی کاملاً روشمند آثار فارسی و عربی تصحیح و چاپ شده - از قرون ابتدایی تا پایان عصر قاجاریه - شناسایی و با اطلاعاتی مختصر در مورد نحوه چاپ (سنگی یا حروفی)، نام مصحح، تعداد و مشخصات جغرافیایی نسخه های مقابله شده، سال انتشار و ... جهت پیگیری های بعدی متن پژوهی در مدخل ها گنجانده شده است.

ایرانی برای تشریح و روشن کردن سویی

چند و چون کتاب‌های «روش تحقیق» در گفت و گو با کارشناسان

کلیدهای خواندنی

تقریباً هر دانش‌آموخته رشته‌های مختلف علوم (از علوم انسانی گرفته تا علوم طبیعی) درسی را با عنوان روش تحقیق یا روش‌های تحقیق پشت سر می‌گذارد و این مبنایی شده است تا دانشجو در حوزه رشته درسی‌اش ورودی به عالم پژوهش و تحقیق داشته باشد.

طبعاً بازگویی نکته‌هایی از قبیل ملزومات مادی تحقیق یا واکاوی شیوه‌های تحقیق در علوم مختلف نظیر این که تحقیق میدانی چیست و تحقیق کتابخانه‌ای چگونه باید باشد، باری از دوش این گزارش بر نمی‌دارد.

گزارش حاضر شاید تعریضی باشد از روند انتشار کتاب‌هایی موسوم به روش‌های تحقیق در علوم انسانی از جامعه‌شناسی گرفته تا علوم سیاسی و علوم تربیتی.

دکتر ژاله شادی طلب استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران یکی از این منتقدان ضعف تحقیق در حوزه علوم انسانی و به ویژه جامعه‌شناسی است که تلاش می‌کند این موضوع را از منظری دیگر مورد مطالعه قرار دهد. به گفته این جامعه‌شناس ساختار آموزشی در ایران به گونه‌ای است که دانشجو بیشتر به سمت آموختن روش‌های کمی تحقیق و پژوهش می‌رود تا به سوی روش‌های کیفی.

شادی طلب بر این باور است که تکیه به روش‌های تحقیق کمی اساساً امکان‌مانور را برای پژوهش‌های کیفی محدود می‌کند.

او یکی از معضلات اصلی کمبود و ضعف تالیف در عرصه‌های جامعه‌شناسی را همین مسئله می‌داند و بر این اعتقاد است که با وجود انتشار کتاب‌های روش تحقیق، هنوز مبنایی برای کار پژوهش به وجود نیامده تا پژوهشگر بتواند بر اساس آن کاری بایسته و شایسته انجام دهد چرا که اساساً این دسته از آثار به شکلی کاملاً فرمالیته سعی دارند پژوهش کردن را به دانشجو بیاموزانند و پژوهشگر نیز گریزی از این تئوری‌های کمی ندارد.

البته در این سال‌ها گاه به آثار درخوری در حوزه علوم اجتماعی برخورد ایم که جوایزی نیز در عرصه ملی نصیب نویسنده و پژوهشگر کرده‌اند و کم نیستند استادان و پژوهشگرانی که نامشان به واسطه نوشتن آثاری روشمند در حوزه علوم اجتماعی ماندگار شده است.

این دسته از آثار به تعبیر شادی طلب، حاصل خلاقیت نویسنده و پژوهشگر است تا وابستگی به روش‌های فرمالیته تحقیقی که در برخی از آثار نمونه‌های آن را دیده ایم.

به باور وی بخش عمده‌ای از این پژوهش‌ها بر مقیاس‌سازی اصولی مبتنی بر جغرافیای زیستی استوار است. چرا که این دسته از پژوهشگران سعی دارند موضوع مورد بحث خود را به شکلی کاملاً علمی مورد مطالعه میدانی - کتابخانه‌ای قرار دهند.

پوست اندازی روش‌های تحقیق

روش تحقیق در علوم سیاسی از جمله مباحثی است که طی این سال‌ها از سوی پژوهشگران و اساتید علوم سیاسی و روابط بین‌الملل مورد بحث بوده است اما کمتر کتابی را می‌توان به خاطر آورد که با روشی کاملاً علمی توانسته باشد حرف جدیدی در این حوزه داشته باشد.

شادی طلب به برخی از پژوهش‌های میدانی نیز اشاره می‌کند و معتقد است که در بخش عمده‌ای از این پژوهش‌های میدانی، محقق با استناد به داده‌های آماری و پرسشنامه‌های افراد تنها مواد خام پژوهش را فراهم می‌سازند در حالی که داده‌های آماری تنها یک بخش از تحقیق را شامل می‌شوند.

به باور دکتر جلالی پژوهش در حوزه علوم سیاسی نیازمند پوست انداختن است چرا که اساساً به دلیل ساختمان شدن این علم و گستردگی آن، روش‌های تحقیق دیگری می‌طلبد.

روش عامی وجود ندارد

اما آیا می‌توان یک روش خاص را به همه حوزه‌ها تعمیم داد؟

دکتر پرویز فرحزاد عضو انجمن جامعه‌شناسی ایران نیز که بخش عمده‌ای از دغدغه‌هایش آموزش روش‌های تحقیق در جامعه‌شناسی هنر است، در پاسخ به این سوال ضمن اشاره به این گفته ماکس وبر که «نقش یک روش پیش بردن دانش است نه دستیابی به آرمان‌های پیشین» یادآور شد که: «پژوهشگر به عنوان طراح روش بر حسب شرایط آن را طراحی می‌کند چرا که اصولاً هیچ روش عامی وجود ندارد و با وجود همه مشابهت‌ها محقق در انتخاب روش آزادی‌هایی دارد.»

او اصول و روش‌های علمی مورد توافق را به کار بردن نظم در همه تحقیقات علمی، به کار بردن روش‌های منطقی در استدلال و استنتاج، به کار بردن آمار، تدوین فرضیه (در صورت لزوم)، قابلیت تکرار آزمایش و قابلیت تعمیم نتایج دانست و گفت: «در جامعه‌شناسی که به عنوان یکی از پیچیده‌ترین علوم شناخته شده است، قابلیت تکرار در آزمایش وجود ندارد و در مورد قابلیت تعمیم نتایج نیز می‌توان

گفت که فقط تا حدودی امکان پذیر است.»

تعمیم و ویژگی‌های تحقیق علمی

دکتر باقر ساروخانی در مجلد اول کتاب روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، چند ویژگی اساسی برای روش تحقیق علمی می‌شمارد که طبعاً می‌تواند پاسخ بسیاری از پرسش‌های مطرح شده در این حوزه را بدهد.

به باور ساروخانی انتظام، عقلانی بودن، روح علمی، واقعیت‌گرایی و شک دستوری از جمله ویژگی‌های اساسی هر تحقیق علمی است. اما پرسشی که در این میان مطرح می‌شود این است که آیا می‌توان با استناد به این مولفه‌ها پژوهشی درخور ارائه کرد؟

دکتر عبدالله شفیع آبادی استاد علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی معتقد است با وجود اهمیت این مولفه‌ها نمی‌توان آنها را مبنایی برای پژوهش دانست. چرا که اساساً یک وجه عمده پژوهش ریشه در سیستماتیک بودن ذهن پژوهنده دارد.

روشنمندی در تاریخ نگاری

دکتر علیرضا ملایی: سخن گفتن درباره روش تحقیق در تاریخ چندان آسان نیست. ورود به این حوزه به منزله گذر از قلمرو علم و گام نهادن در عرصه فلسفه علم است که به معنای پیوند دو حوزه مهم هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی است. زیرا روش‌شناسی تاریخی راه‌های علمی پژوهش، نقادی، تفسیر و تبیین تاریخ را می‌کاود و در جایگاهی فراتر از علم تاریخ قرار می‌گیرد و در واقع ناظر بر علم تاریخ است.

از این رو هنگامی که به روش تحقیق می‌اندیشیم به میدان گسترده‌ای گام نهاده‌ایم که افق‌های آن بسیار وسیع و دور از دسترس‌اند. افق‌هایی که گشودنشان مستلزم آشنایی کافی با حوزه‌هایی چون شناخت مبانی و مقدمات علم تاریخ، فلسفه نظری تاریخ، فلسفه علم تاریخ، تاریخ نگاری و روش‌های متنوع و متحول پژوهش در گذشته و امروز، منبع‌شناسی و دستاوردهای نظری علوم کمکی تاریخ یا مطالعات بین‌رشته‌ای و مانند آنهاست.

بنابراین پژوهشگران روش تحقیق در تاریخ به قلمروی قدم نهاده‌اند که حدود و دامنه آن به درستی روشن نیست، زیرا موضوعات مورد مطالعه مورخان به همه حوزه‌های متزاید زندگی گذشته بشر جاری شده است؛ بینش و روش تاریخ‌نویسی دگرگون شده و تلقی‌ها و انتظارات جدیدی از علم تاریخ شکل گرفته است. از همین رو در پرتو مکاتب تاریخ‌نگاری و تاریخ نگاری جدید، روش‌شناسی تاریخی متحول شده است.

پژوهشگر این عرصه از خود می‌پرسد که باید از روش تحقیق در تاریخ سخن بگوید یا از روش‌های تحقیق در تاریخ؟ تردیدی نیست که مکاتب گوناگون از روش‌های گوناگون در مطالعات تاریخی سخن گفته‌اند. این روش‌ها از انگاره‌های پوزیتیویستی عهد روشنگری آغاز می‌شود و با روش‌های متنوعی چون همدلی، تبیین‌های فردگرا، جمع‌گرا، ساختارگرا، تبیین‌های تبارشناسانه، روش‌های ویگی، آنالی و هرمنوتیک با شعبات آن از دیلتای تا گادامر و نیز نگرش‌های انکارآمیز پست مدرن در دستیابی به حقیقت تاریخی و مانند آنها تداوم یافته است.

از این حیث گفتن و نوشتن درباره روش‌های تحقیق در علم تاریخ دشوار می‌نماید.

به گفته این عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، اساساً نظریه پردازی در پژوهش‌های بنیادین علوم انسانی با وجودی که اهمیت خود را از دست نداده اما به پشتوانه این مولفه‌ها نمی‌توان پژوهشی کاربردی و تاثیرگذار ارائه کرد. در نظر او پژوهش‌های تاثیرگذار بیشتر منشعب از ذهنیت خلاقه پژوهشگر است تا وابسته به روش‌های تحقیق آموزشی.

گسترده‌گی غیرقابل انکار

درست به همان اندازه که روش تحقیق در رشته‌های جامعه‌شناسی، تاریخ، روان‌شناسی، زبان‌شناسی، علوم سیاسی، علوم تربیتی و ... جزو پرمحصول‌ترین حوزه‌های نشر هستند در رشته فلسفه نمی‌توان کتابی با این مشخصات یافت و همین می‌تواند موضوع بحث و مناقشه باشد.

دکتر محمد ایلخانی استاد فلسفه دانشگاه شهید بهشتی که در روشمندی تحقیق در آثاری که تاکنون به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه نوشته میان اهل تحقیق زبانزد است، معتقد است که اساساً به دلیل گستردگی مباحث فلسفی نمی‌توان روش تحقیق خاصی را به همه حوزه‌ها تعمیم داد.

او از ارزش ساختار شکنانه یا پدیدارشناسانه و ... برخی پژوهشگران یاد می‌کند و معتقد است اگر بخواهیم روش یا روش‌های خاصی را در تحلیل اندیشه‌های فلسفی مورد استفاده قرار دهیم، در کوتاه مدت به این نتیجه خواهیم رسید که تعریف یک روش تحقیق یا ارائه روش‌های مختلف زیر عنوان‌های پدیدارشناسی، ساختار شکنانه، پست مدرن و ... عملاً دست پژوهشگر را در رسیدن به مقصود می‌بندد.

نگاهی مجدد

با وجود همه این مسائل هنوز یک پرسش عمده بدون پاسخ مانده است: دلیل اصلی ناکارآمدی نسبی کتاب‌های روش تحقیق چیست؟ دکتر ژاله شادی طلب به کوتاه ترین بیان سعی می‌کند که ریشه این قضیه را در ساختارهای آموزشی مبتنی بر تحقیق کمی جست و جو کند.

این در حالی است که دکتر شفیع آبادی بر این باور است که بخش عمده‌ای از این کتاب‌ها نه تنها از روش خاصی تبعیت نمی‌کنند، بلکه گاه می‌بینیم هیچ‌گونه روشنمندی در این کتاب‌ها نیست. اما دکتر جلالی معتقد است که پژوهشگران ما بیش از هر چیز نیازمند بازفهمی و تشخیص اهمیت موضوع مورد تحقیق هستند، چرا که معمولاً تحقیق به عنوان یک موضوع و دغدغه مورد توجه نیست.

با سید یونس ادیانی درباره کتاب «پژوهش های حکومتی»

از تالار پرسش تا اتاق فکر

باشم به نوع برخورد شما با تفاسیری که معمولاً بر آرای متفکران غربی و شرقی نوشته می شود، چرا که معمولاً شما به سراغ شرح یا تفسیر نمی روید و مستقیماً از کتاب های اصلی استفاده می کنید. آیا این به روند پژوهش لطمه نمی زند؟

ببینید مجموعه کارهای بنده به دو دسته کلی تقسیم می شوند. دسته اول مفاهیم (چهار کتاب) هستند. در این کتاب ها از منابع اصلی استفاده شده و آثار پیرامونی و شرح و تفسیر تنها به ضرورت مورد اشاره قرار گرفته تا مخاطب بتواند آرای دیگران را نیز مطالعه و درک کند. در مفاهیم های فلسفی مبنای اصلی پژوهش، آثار مفاهیم شونده بوده و هیچ کتابی (بدون ارزش گذاری) به جز آثار اصلی مورد توجه نبوده است. دسته بعد نظیر فلسفه ذهن و معنی، منطق بنیادین فکر، کتاب حاضر (پژوهش های حکومتی) و به ویژه تالار آگاهی و گواهی حاصل تامل در مباحثی بوده که دغدغه اصلی مرا تشکیل می دهند. طبعاً درستی یا نادرستی این نوشته ها در محک نقد و ارزیابی دقیق مشخص می شود، چرا که هیچ اثری حرف اول و آخر را نمی زند و با ناتمامی و مشکلاتی همراه است، اما در این کتاب ها سعی شده تا فرصت تفکر به مخاطب داده شود. البته چنین شیوه ای در گذشته نیز معمول بوده و در «تعلیقات» ابن سینا، «المشاعر» ملاصدرا و «تاملات در فلسفه اولی» اثر دکارت نیز از این شیوه استفاده شده است.

من معمولاً در خواندن به متون اصلی مراجعه می کنم و اگر قصد یادآوری گفتار یا نوشته ای را داشته باشم به کتاب و صفحه ارجاع می دهم اما وقتی قرار است درباره فکر یا نظریه ای سخن گفته شود به اصل کتاب نویسنده ارجاع می دهم چرا که معتقدم فکر یک اندیشمند را نمی توان در یک گزاره یا پاراگراف خلاصه کرد و خواننده باید همه آن اثر را خوانده و درک کند.

به عنوان آخرین سوال می خواهم نیم نگاهی داشته

یک نگاه کاملاً ساده، سایه سنگین این فقر را در سطح وسیعی از مجامع علمی و دانشگاهی مشاهده کنید و شگفت این که کمتر کسی از آن رسته است.

شما ادعای رسته شدن از این مسئله را دارید؟ چنین ادعایی نمی کنم. این مسئله به فرد محدود نمی شود. فراموش نکنید که من نیز پژوهشگری در این جغرافیای فکری هستم و این موضوع یک موضوع فردی نیست. از سوی دیگر نه من و نه هیچ پژوهشگر دیگری نمی تواند چنین ادعایی داشته باشد. بلکه در این وضعیت تنها اثر است که می تواند مدعی باشد، نه پژوهشگر.

در کتاب حاضر ردپایی از رویکردهای پیشین شما در مجموعه مفاهیم های فلسفی دیده می شود. آیا پرسش های بنیادین این کتاب تداوم همان شیوه مفاهیم است؟ اساساً دو اصل پرسش و تفکر در احیای مفاهیم و تعمیق اندیشه های استدلالی - در روش مفاهیم ای - وجود دارد. در این کتاب علاوه بر پرسش هایی که طرح شده، چند مفاهیم سیاسی نیز صورت گرفته که از مهم ترین آنها مفاهیم با جان ولز در پرتو «عدالت به مثابه انصاف» و با نازیک در حوزه «عدالت به مثابه توزیع» است.

اگر بخواهیم رویکردهای شما را در کتاب حاضر به شکلی سامان یافته مورد بازخوانی قرار دهیم، می توان یک شمای کلی از پرسش ها به دست داد به طوری که بنیادهای تفکر حکومتی مشخص شود؟

پژوهش های حکومتی در چند محور کلی طراحی شده است که از آن میان می توان به طرح پرسش از اندیشه، پرسش از سیاست و آزادی در خلال بازخوانی نگرش های موجود اشاره کرد. ضمن این که مباحثی نظیر حکومت برتر، حاکمیت، حکمت و سیاست و علل تئوریزه شدن حکومت، دولت به منزله کانون های تفکر، منطق دولت سازی، تئوری اتاق فکر حکومتی، تفکر نخبه مدار و نخبه گرا و حکومت عقلانی و مباحثی از این دست مورد مطالعه قرار می گیرند.

یکی از مهم ترین مسائلی که در مواجهه با کتاب حاضر جای سوال دارد نوع به کارگیری منابع است به طوری که گاه احساس می شود برخلاف دیگر پژوهشگران عمل می کنید برای مثال به جای ارجاع به یک صفحه، کل یک کتاب را معرفی می کنید و چه توضیحی بر این نقد دارید؟

شاید تفاوت عمده، به دلیل نحوه به کارگیری منابع، تامل و ارائه الگو و سلاقی شخصی در مورد نحوه پژوهش است.

طبعاً در دوره ای که بخش عمده ای از پژوهشگران از ضعف تالیف در حوزه های مختلف علوم انسانی ابراز نگرانی می کنند. انتشار برخی از آثار تالیفی که تلاش عمده خود را بر محور بازاندیشی علوم انسانی در محدوده فرهنگی، اجتماعی و جغرافیایی این سرزمین متمرکز کرده اند غنیمت است.

البته این آثار بسیار اندک هستند و از سویی برخی از اهالی اندیشه نبود دانش و آگاهی در حوزه نظریه پردازی را علت این ضعف می دانند.

باری با وجود این معضلات و مسائلی که از سوی زعمای فکری این جغرافیا مطرح می شود انتشار کتابی که در طی آن تئوری هایی برای درک و فهم سوبیه های فکری، فرهنگی و سیاسی ارائه شود مغتنم به نظر می رسد. کتابی که در این مجال بهانه گفت و گو را برای کتاب هفته فراهم کرده اثری است از سید یونس ادیانی که پیشتر با کتاب «منطق بنیادی فکر» تلاش کرده بود تا الگویی برای اندیشه ورزی روشمند ابداع کند و این الگو بدل به یک تئوری انضمامی به نام اتاق فکر شد.

او در کتاب اخیر خود یعنی «پژوهش های حکومتی» که چندی پیش از سوی انتشارات نقش جهان روانه بازار شد، تلاش می کند تا الگویی برای تعمیق اندیشه در حوزه فلسفه سیاسی ارائه کند.

آقای ادیانی عنوان اثر شما (پژوهش های حکومتی) نیاز به کمی و اشکافی ندارد؟

پژوهش های حکومتی، به تعبیری حاصل یک دهه تحقیق و مطالعه در مفاهیمی است که به شکل زیرساختی با بنیان های حکومتی در ارتباط هستند. البته باید قبل از هر چیز اذعان داشت که این پژوهش ها بر نیازهای زمان ما مبتنا یافته اند و طبعاً به مانند هر اثری ناتمامی ها و به تعبیری ناکامی هایی در آن دیده می شود که این مسئله نیز به شکلی کافی و وافی در اثر بعدی بنده یعنی «تالار آگاهی و گواهی» بیان شده است.

اما در پاسخ به پرسش شما باید بگویم که اساساً رویکرد من در این کتاب ارائه یک راهنمای کاربردی - نظری برای تفکر حکومتی و نیز طرح راهبردهای فکری برای تامل در این تفکر است. از این حیث باید گفت پژوهش حاضر تلاش خود را در معطوف به طرح زیرساختی برای آموزش و اندیشیدن در حوزه مفاهیم بنیادین در حوزه فلسفه سیاسی کرده است.

در این کتاب سعی شده تا روش های موجود برای اندیشیدن در مباحث سیاسی و حکومتی به شکلی کاربردی و نظری ارائه شود و برای حصول به این مقصود تلاش کرده ام تا موضوع اندیشه ای مبتنی بر استدلال را برای تعمیق تفکر حکومتی مطرح کنم. این مباحث از این رو طرح شده اند که به حوزه فلسفه و تفکر حکومتی سیاسی در این جغرافیا که تا حدودی دچار فقر است، کمکی شود.

اولاً باید پذیرفت که بخش عمده ای از این آثار طی سال های گذشته بر سبیل عقاید حزبی و رویکردهای سیاسی مبتنیا یافته اند و بخش دیگری نیز تنها به بازخوانی تاریخ سیاسی پرداخته اند. بگذریم از آثار علمی و کتب دانشگاهی که معمولاً برگرفته یا مبتنی بر آرای متفکران غربی است تا ارائه یک الگو و نظریه جدید.

البته من ادعای کامل بودن یا مهم بودن کتاب حاضر را ندارم. تنها بر این باورم که اساساً امروزه تفکر حکومتی (تفکر در زیرساخت های فلسفی حکومت) به طور کامل از احساس نیاز عمومی رخت بر بسته است و مهم تر این که جامعه علمی نیز این نیاز را به ندرت احساس می کند، به طوری که شما می توانید با

فراخوان

قابل توجه علاقه مندان به ایران زمین

از کلیه اساتید دانشگاه ها، به خصوص رشته های مختلف جغرافیا، اهل قلم، ایران دوستان و دانشجویان دعوت به عمل می آید:

تالیفات و دست نوشته های خود را در زمینه های فرهنگ و آداب و رسوم، مردم شناسی، اقلیم شناسی، محیط زیست، طبیعت گردی، آثار تاریخی، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خود را جهت چاپ و انتشار در اختیار انتشارات ایران شناسی قرار دهید، که پس از بررسی و ویراستاری با عقد قرارداد به چاپ خواهد رسید.

انتشارات ایران شناسی همچنین از ایران دوستان و علاقه مندان، هرگونه عکس و معرفی یکی از آثار تاریخی شهر خود را جهت تکمیل و غنی سازی آرشیو خود که برای همیشه به نام فرستنده ثبت خواهد گردید، دریافت می نماید.

تهران - خیابان طالقانی - خیابان بهار شمالی، کوچه طبا، پلاک ۲۲، واحد ۱
 مستدوق پستی ۱۶۴-۱۵۷۱۵ | تلفن: ۷۷۵۲۹۸۵۹-۷۷۵۲۹۸۵۹ | فکس: ۷۷۲۲۸۶۸۷
 www.iranshenasipublisher.com | E-mail: info@iranshenasipublisher.com

این هفته با مژگان حق به جانب، نویسنده کتاب «خودکار قرمز بابا»

امضا با خودکار سرخ

امروزی ارائه شد. من جمعا حدود دو ماه برای نوشتن این کار وقت صرف کردم. **سطح استقبال از این کار چطور بود؟** واحد انتشارات کنگره سرداران شهید استان فارس به عنوان ناشر این کتاب متأسفانه در کار پخش زیاد فعال نبود اما تا آنجا که می دانم سطح استقبال خوب بوده و خودم هم در مواجهه با دوستانی که کتاب را خوانده اند خوشبختانه با تشویق روبه رو شده ام. نکته جالبی که در این کار وجود دارد این است که شما دغدغه حضور شهیدا بعد از شهادت را مورد توجه قرار داده اید، یعنی نکته ای که تاکنون چندان به آن پرداخته نشده است. بله، من گمان می کنم چنین موضوعاتی درباره شهیدا کم نیست و ما باید با یک کنکاش گسترده آنها را کشف کنیم و به شکلی صحیح به آیندگان منتقل کنیم. اگر شما پای صحبت چند تن از اعضای خانواده شهیدا نشستید شاید در خواهید یافت که همه آنها به گونه ای حضور شهیدشان را بعد از شهادت حس کرده اند.

خود این ماجرا به خودی خود تاثیر مثبتش را در ذهن ها برجای می گذارد. باید درباره شهیدا واقعیات را بنویسیم و سعی نکنیم با دستمایه قرارداد مفاهیم تکراری به سوی آنها برویم. اگر بنا باشد مادر مواجهه با شهیدا طوری بنویسیم که برای مخاطب امروزی قابل پذیرش نباشد، در حق آنها جفا کرده ایم. **ظاهرا شما بر این باورید که شخصیت یک شهید را باید با تمام مختصات و ویژگی های آن به نسل امروز و آینده کاملا معرفی کنیم.** دقیقا همین طور است و این یکی از دغدغه های بزرگ من است. من اعتقاد دارم وقتی می خواهیم درباره زندگی یک شهید بنویسیم باید به همه جوانب توجه داشته باشیم. همان گونه که گفتیم شهیدا نیازی ندارند که ما از آنها قهرمان بسازیم زیرا آنها به خودی خود قهرمان هستند و در جایگاه والایی قرار دارند، من هم در این کار سعی کرده ام هم از مشکلات خانواده یک شهید بگویم و هم از شخصیتش. **نوشتن این داستان چقدر طول کشید؟** من از زمانی که آن تابلو و آن امضا را دیدم به شدت احساس مسئولیت کردم و همان شب شروع به نوشتن کردم. البته همسرم در این کار خیلی کمک کرد و بالاخره بعد از چند بار بازنویسی به شکل

که تازه با موضوع شهادت پدر مواجه شده در یک سیر شهودی و در حالتی میان خواب و بیداری با پدرش ملاقات می کند و امضای او را در زیر برگه امتحانی اش می گیرد. **شما این امضا را دیده اید؟** بله. البته به صورت قاب گرفته. این موضوع برای اولین بار در یکی از کنگره های سرداران شهید عنوان شد و خیلی هم مورد توجه قرار گرفت. **شما این داستان را تماما براساس زندگی شهید صالحی نوشته اید؟** خیر، من سعی کرده ام با رجوع به زندگینامه چند تن از شهیدا از این ماجرا مفهوم عام تری ارائه دهم. یعنی تلاش کرده ام با دستمایه قرار دادن این موضوع کاری کنم که ماندگاری بیشتری داشته باشد. **زاویه دید شما در این اثر چگونه بوده است؟** من معتقدم که شهیدا هیچ نیازی به بیان اغراق آمیز ندارند. یعنی شخصیت آنها هر چه ساده تر بیان شود تاثیر بیشتری دارد. وقتی کسی به درجه ای می رسد که خداوند درهای رحمتش را به روی او می گشاید و از او دعوت می کند که به سویش بشتابد دیگر چه نیازی به بیان اغراق آمیز دارد. من در این کار تلاش کرده ام که اصل واقعیت را مخدوش نکنم. چون

اولین کتاب مژگان حق به جانب نویسنده شیرازی به همت انتشارات کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس و با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس به چاپ رسیده است. نکته جالب اما در این کتاب نوع نگاه این نویسنده به یک ماجرای واقعی درباره یک شهید و خانواده اوست که پیش زمینه گفت و گوی ما با او شده است. **کتاب اول شما یعنی «خودکار قرمز بابا» نگاهی از زاویه دیگر به فرزندان شهید است. برای ما بگویید ماجرای این داستان چه اندازه تخیل و چه اندازه واقعیت است؟** ماجرای کلی این داستان ریشه در واقعیت دارد و من فقط سعی کرده ام کمی به آن پر و بال بدهم. ممکن است کسانی که کتاب شما را نخوانده اند این سوال برایشان پیش بیاید که موضوع کلی چیست؟ اگر مایلید این نکته را برای علاقه مندان روشن کنید. جریان و موضوع کلی این کتاب حکایت یک دختر شهید است که مسئولان مدرسه به او می گویند باید امضای پدرش زیر برگه امتحانش باشد. او هم

گزارش آماری کتاب های منتشر شده به تفکیک موضوع

شنبه ۸۶/۷/۷ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۱۱

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	متوسط صفحه
۱	کلیات	۱۷	۱۲	۵	۶	۱۱	۱۴	۳	۲۵۴۱	۴۲۳
۲	فلسفه و روان شناسی	۲۵	۱۳	۱۲	۱۰	۱۵	۲۵	۰	۲۴۳۲	۲۳۰
۳	دین	۸۸	۷۳	۱۵	۳۵	۵۳	۷۵	۱۳	۸۸۲۳	۳۶۹
۴	علوم اجتماعی	۵۰	۴۲	۸	۱۹	۳۱	۵۰	۰	۲۳۳۰	۲۷۸
۵	زبان	۲۲	۲۲	۰	۱۰	۱۲	۲۱	۱	۳۴۷۵	۳۸۵
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۹	۷	۲	۳	۶	۹	۰	۲۰۵۶	۴۲۰
۷	علوم عملی	۷۶	۴۰	۳۶	۳۱	۴۵	۷۶	۰	۲۲۵۹	۳۳۷
۸	هنر	۲۲	۱۵	۷	۹	۱۳	۲۲	۰	۳۹۱۸	۱۳۰
۹	ادبیات	۷۵	۶۲	۱۳	۳۸	۳۷	۶۹	۶	۱۹۰۹	۲۳۶
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۸	۸	۰	۵	۳	۷	۱	۱۵۵۰	۲۶۷
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۲۱۴	۲۱۳	۱	۲۹	۱۸۵	۲۱۲	۲	۴۷۹۹	۲۱۳
۱۲	کودک و نوجوان	۵۶	۲۷	۲۹	۲۱	۳۵	۵۵	۱	۶۸۷۹	۷۱
	جمع بندی	۶۶۲	۵۳۴	۱۲۸	۲۱۶	۴۴۶	۶۳۵	۲۷	۳۵۸۱	۲۸۰

* منظور از «تالیف» انواع آثار، به جز ترجمه (از جمله: تالیف، گردآوری، تلخیص، تحقیق، تصحیح، تنظیم، شعر و ...) است. **** منظور از موضوع «آموزشی و کمک درسی» کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی مربوط هستند و مخاطبان آنها دانشجویان و دانش آموزان از پیش دبستانی تا دانشگاهی هستند.**

تعداد ناشران	تعداد پدیدآورندگان: ۷۳۰			
	زن	مرد	زن	مرد
۲۵۴	۵۰	۴۲۱	۲۴	۸۳
				۷۲
				۱۵

* منظور از «مؤلف» پدیدآورندگان به جز مترجم (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) است

گزارش آماری

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش اطلاع رسانی خانه کتاب و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات خانه کتاب ارائه می شود. از شنبه ۸۶/۷/۷ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۱۱ تعداد ۶۶۲ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتاب ها در موضوع آموزشی و کمک درسی و سپس دین بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، ادبیات، کودک و نوجوان و سایر موضوعات قرار دارند.

شاخص های آماری کتاب

تعداد کتابهای منتشر شده	۶۶۲ عنوان	
ارزاترین کتاب	۱۰۰۰	ریال
گرانترین کتاب	۲۹۸۰۰۰	ریال
بیشترین نوبت چاپ	۲۱۴	مرتب
بیشترین شمارگان	۱۵۰۰۰۰	نسخه
کمترین شمارگان	۵۰۰	نسخه
بیشترین صفحه	۱۸۲۴	صفحه
کمترین صفحه	۲	صفحه

آلمان، میزبان ۴۰۰ نویسنده و ۵۰۰ هزار کتاب

قطار کتاب در ایستگاه فرانکفورت

پنجاه و نهمین نمایشگاه کتاب فرانکفورت در حالی افتتاح شد که در این دوره بیش از ۴۰۰ نویسنده از سراسر جهان در مراسم افتتاحیه حضور داشتند. تعداد ناشران و نهادهایی که امسال در این نمایشگاه شرکت می کنند، نسبت به سال ۲۰۰۶ افزایش چشمگیری داشته است به گونه ای که رشد ۱۰ درصدی شرکت کنندگان در آن به خوبی مشهود بود.

میهمان افتخاری امسال نمایشگاه، فرهنگ، زبان و ادبیات کاتالونیایی است. کاتالونیا منطقه ای خودمختار در شمال شرقی کشور اسپانیاست و پیش بینی می شود حدود ۲۰۰ نویسنده و فعال ادبی از این منطقه اسپانیا در برنامه های ویژه نمایشگاه کتاب فرانکفورت شرکت کنند.

در مجموع، نمایشگاه امسال در ۱۳ سالن برگزار شده است و حدود ۵۰۰ هزار اثر عرضه و ناشران و نویسندگان از نزدیک با بسیاری از مخاطبان گفت و گو کرده اند.

در طول پنج روز برگزاری نمایشگاه، نشست ها و برنامه های جنبی فراوانی برگزار شد حال آنکه دو روز اول این نمایشگاه مخصوص بازدید افراد کارشناس و صاحب نظر بود. در نمایشگاه کتاب فرانکفورت هر ساله بیش از ۱۰ میلیون یورو کتاب خرید و فروش می شود.

فرهنگ و ادبیات ترکیه میهمان ویژه سال ۲۰۰۸ نمایشگاه بین المللی فرانکفورت خواهد بود و در سال جاری نیز فرهنگ و ادبیات کاتالونیا میهمان ویژه این نمایشگاه است و مسئولان نمایشگاه با معرفی فرهنگ و ادبیات ترکیه به طور همزمان به بازشناسی فرهنگ دو قاره آسیا و اروپا می پردازند. ترکیه در نمایشگاه کتاب امسال آثاری را از ادبیات معاصر خود در بخش های ویژه نمایشگاه قرار داده است. الیف شفک یکی از نویسندگان معاصر ترک در نمایشگاه امسال بخش هایی از آثار خود را برای حاضران قرائت کرد.

نمایشگاه کتاب فرانکفورت هر ساله به منظور بررسی و شناسایی فرهنگ یکی از مناطق مختلف جهان، کشوری را به عنوان میهمان ویژه معرفی می کند.

در این نمایشگاه که بزرگترین رویداد فرهنگی در حوزه کتاب در سطح جهان به شمار می رود امسال ۷۰۰ ناشر و موسسه نشر از ۱۱۰ کشور جهان بیش از ۴۰۰ هزار کتاب و محصول فرهنگی خود را معرفی کردند.

نمایشگاه بین المللی کتاب فرانکفورت امسال از دهم تا چهاردهم اکتبر برابر با ۱۸ تا ۲۲ مهر در شهر فرانکفورت برگزار شد.

راهبرد جامع مسلمانان در فضا

شاید برای شما هم پیش آمده که از خود پرسید یک فضانورد مسلمان چگونه و به کدام سو ممکن است نماز بخواند یا این که چه زمانی باید افطار کند. نگران نباشید. در شرایطی که نخستین فضانورد کشور اسلامی مالزی برای سفر فضایی خود در این هفته آماده می شود، کتابی با عنوان راهنمای جامع آداب دینی برای فضانوردان مسلمان منتشر شده است که به فضانوردان مسلمان می آموزد چگونه وضو گرفته، رو به قبله ایستاده، نمازهای یومیه خود را اقامه کرده و در فضا روزه بگیرند.

این راهبر ۱۸ صفحه ای قرار است به زبان انگلیسی، روسی و عربی برای استفاده فضانوردان مسلمان ترجمه شود.

گراس، سرخورده از آلمان ها

گوئتر گراس نویسنده صاحب سبک و معتبر آلمانی و برنده نوبل ادبیات، در آستانه ۸۰ سالگی و در پاسخ به دعوت مردم لهستان برای سفر به این کشور، همزمان با سالروز تولدش گفته است: این که بتوانم برای تولدم به لهستان بیایم و در جشن تولدم دوستانم را ملاقات کنم، باعث خوشحالی من خواهد بود اما توصیه ام این است که مردم و علاقه مندان به من در انتخابات کشورشان به خوبی مشارکت کنند. گراس سال ۱۹۲۷، در شهر گدانس که آن زمان شهری آزاد به نام دانسیگ بود، متولد شد. این شهر که آن زمان قلمرو آلمانی ها بود، پس از جنگ جهانی دوم

به لهستان هدیه شد.

مردم این شهر که بیشتر آنها به زبان آلمانی صحبت می کنند، تصمیم دارند طی سه روز تولد گراس را جشن بگیرند. این در حالی است که گوئتر گراس معتقد است آن اندازه که در خارج از آلمان برای آثارش احترام قائل هستند، مردم کشورش به آنها توجهی نمی کنند. این نویسنده آلمانی که چند سال پیش به خاطر نوشتن رمان پر حجم 'طبل حلبی' جایزه نوبل ادبی را به دست آورده بود طرفداران خارجی آثارش را بیشتر از خوانندگان آلمانی زبان کشورش می داند.

منتقدان و خوانندگان در آمریکا، برعکس آلمانی ها

روی قفسه ها

'رقابت برای پیتزا' نوشته جان گریشام و 'عصر آشفتنگی: ماجراجویی در دنیای جدید' نوشته آلن گرینسپن، رئیس سابق بانک مرکزی آمریکا، به ترتیب در صدر فهرست آثار پرفروش داستانی و غیر داستانی بازار کتاب انگلیسی زبان ها در هفته گذشته قرار گرفتند.

شکایت از گریشام در پرونده ای مربوط به کتاب قبلی او با عنوان 'مرد بی گناه' باعث افزایش فروش کتاب جدید او شده است. این رمان به زندگی یک فوتبالیست آمریکایی می پردازد.

انتخاب 'اثر نیکولاس اسپارکس در رده دوم قرار گرفته است.

رمان 'به تو اختطار شده' در جایگاه سوم این فهرست قرار گرفته است. این کتاب زندگی عکاسی را روایت می کند که به عنوان پرستار در یک خانه کار می کند و عاشق پدر بچه ها می شود.

به ترتیب آثار زیر در رده های بعدی آثار پرفروش داستانی در هفته قبل قرار گرفته اند: 'بهبش شلیک کن' نوشته استوارت وودز، 'هری پاتر و قديسان مرگ' نوشته جی. کی. رولینگ، 'ماه نو' اثر دیگری از استفنی میر، 'شاه اورک' نوشته آر. ای. سالواتوره و 'پل نگاه' نوشته ریچارد روسو.

بر اساس این فهرست که توسط موسسه وال استریت ژورنال تهیه شده، در بخش آثار غیر داستانی پس از افشاکری های گرینسپن درباره ناکارآمدی های دولت بوش که همچنان در صدر قرار دارد، آثار زیر به ترتیب در رده های دوم تا دهم قرار گرفته اند: 'راز' نوشته روندا بیرن، 'نه نوشته جفری توین، 'رستار از واژگان: تلاش مادری برای درمان او تسم فرزندان' نوشته جنی مک کارتی، 'سردترین زمستان: آمریکایی ها و جنگ کره' نوشته دیوید هالبراستام، 'اگر کار من بود: اعترافات یک قاتل' نوشته خانواده گلدمن، 'خطرات رویاه ماده' نوشته کریین استفانز، 'قدرت تسلط بر مردم' نوشته لورا اینگراهام، 'شیوه های درمان کاهش وزن که کسی نمی خواهد چیزی درباره شان بدانید' نوشته کوین ترودر، و 'جنگ: تاریخ به روایت دوستانه ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۵' اثر مشترک جئوفری سی وارد و کن برنز.

نسبت به آخرین اثر گراس با عنوان 'پوست کندن پیاز' واکنش نشان داده اند و از آن استقبال کرده اند.

جایزه آمازون برای رمان نویسان تازه کار

سایت فروش کتاب آمازون هفته گذشته با اعلام این که: 'برای رمان نویسان تازه کار رقابت ادبی آنلاین برپا می کند' پا به عرصه جدیدی گذاشت.

قضاوت درباره این آثار علاوه بر هیئت داوران حرفه ای، به عهده خوانندگان نیز است. این رقابت به شیوه اینترنتی برگزار می شود و خوانندگان با مطالعه آنلاین متن داستان ها به آنها رأی می دهند.

جایزه این رقابت نیز ۲۵ هزار دلار است در حالی که شرکت در این رقابت های ادبی هزینه ای برای نویسندگان در بر نخواهد داشت. آمازون ۵ هزار اثر اولی را که تا پیش از ۵ نوامبر سال جاری (۱۵ آبان ماه) برای شرکت در این رقابت ارسال شوند می پذیرد.

جایزه ۵ هزار دلاری برای داستان طنز

جویی کونان، طنز نویس صاحب سبک آمریکایی، در حالی به خاطر نگارش کتاب طنز 'ستاره اقبال' برنده جایزه ۵ هزار دلاری سربر آمریکا شد که به خاطر این اثر بارها از سوی خوانندگان مورد تشویق و تحسین قرار گرفته بود. این کتاب طنز که داستان دو هنرپیشه پا به سن گذاشته را روایت می کند بنا به نظر کارشناسان در عین زیبایی بسیار تاثیر گذار است. در این طنزیکی از کاراکترها پیش تر هنرپیشه ای زیبا بوده، اما اکنون پا به سن گذاشته و دیگری یک هنرپیشه مرد است که هنوز نقش های اول را بازی می کند.

مارکو و باب نیوهارت از رقبای جدی کونان در این دوره به شمار می رفتند.

یان استوارت دیوید سدرایس، و کریستوفر باکلی از برنده های پیشین جایزه بوده اند. این جایزه هر سال به بهترین اثر طنز که توسط نویسندگان آمریکایی نوشته شده باشد، تعلق می گیرد و نام خود را از نام جیمز سربر کمترین مشهور دهه ۵۰ میلادی اقتباس کرده است.

شبیه خوانی و تئاتر معاصر

اصغر دشتی

نمایشنامه نویسی و پژوهشگر هنرهای نمایشی

با چند تن از ناشران (از جمله مرکز هنرهای نمایشی) در مورد انتشار پژوهشی با عنوان فعلی «بررسی بازتاب تکنیک های شبیه خوانی در تئاتر معاصر ایران» صحبت هایی کرده ام اما هنوز این مذاکرات جنبه قطعی و اجرایی به خود نگرفته اند. من در این کتاب آثار و جریان هایی را که در تئاتر ایران با استفاده از تکنیک های شبیه خوانی دست به نوآوری زده اند مورد مطالعه قرار داده ام و با تقسیم بندی قراردادهای موجود در شبیه خوانی، آن دسته از قراردادهای را که می توانند کارکرد اجرایی در تئاتر معاصر داشته باشند، معرفی کرده ام.

ترجمه قصه یتیم نظر کرده

دکتر بتول مشکین فام: استاد زبان عربی دانشگاه الزهرا

حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی ظاهراً طی قراردادی با یک ناشر بیروتی - به گمانم مرکز حواره الاسلامیه - قصد دارد رمان «آنک آن یتیم نظر کرده» نوشته محمدرضا سرشار (رضا رهگذر) را که از رمان های برتر سال های گذشته بوده با برگردان من به زبان عربی منتشر کند. برگردان مجلد اول این کتاب با تمام دشواری هایش در حال اتمام است و قصد دارم بلافاصله مجلد دوم این رمان را به عربی ترجمه کنم.

جز این، یک طرح پژوهشی برای دانشگاه الزهرا آماده کرده ام که بخش عمده ای از آن به فرجام و سرانجام رسیده است. این کتاب، عنوان «زن از دیدگاه غاده السمان» را بر روی جلد خواهد داشت. بنده در این طرح پژوهشی ثابت کرده ام که زن در آثار این شاعر ویژگی هایی برگرفته از دین اسلام و سنت دارد و او نیز نگاهی معتدل به زن داشته است.

همچنین با انتشارات سمت درباره کتابی با نام «انشاء و مقاله نویسی در ادبیات عرب» صحبت هایی کرده ام تا شاید بتوان بر اساس سبک های نگارشی زبان عربی، شیوه های موجود و مألوف را با تکیه بر نوآوری هایی که در این حوزه وجود دارد شرح داد. صحبت هایی نیز درباره کتابی با محوریت نقد ادبی در زبان عربی با همین ناشر داشته ام که پرداختن به جزئیات این کتاب را به این دلیل که ممکن است انتشار آن به طول بینجامد به بعد موکول می کنم.

نجات در روز دهم

نصرالله قادری، نمایشنامه نویسی

هم اکنون دو نمایشنامه آماده چاپ دارم که هنوز نه اجرایی از آنها به روی صحنه رفته و نه با ناشری برای انتشار این دو نمایشنامه وارد گفت و گو و مذاکره شده ام. اولین نمایشنامه عنوان بلند بالایی «سرنوشت اندوهبار و باورنکردنی در روز دهم محرم» را بر خود دارد. این نمایشنامه روایت مظلومیت امام حسین (ع) است.

نمایشنامه دوم، اما با عنوان «بسیار نزدیک، هر اندازه دور» روایت نمایشی از زندگی دختر یک جایوید اثر است که برای گرفتن ارثیه پدر می آید و بعد با پیدا شدن پدر تمامی معادلات به هم می ریزد. اما کتابی نیز هم اکنون در انتشارات پرسمان مشغول گذراندن مراحل نهایی چاپ و انتشار است با عنوان «زاویه دید». در این کتاب به بحث تحلیل نمایشنامه پرداخته ام البته با یک بازخوانی ضمنی و بررسی جایگاه این بحث در تئاتر. این موضوع

را از منظر دید یک دراماتور مورد واشکافی قرار داده ام. رمان غم عشق نیز که پیش تر از سوی انتشارات سوره مهر منتشر شده بود هم اکنون مشغول گذراندن مراحل نهایی برای تجدید چاپ است. این رمان روایت زندگی یک بسیجی دربند است که تمام آن هفت بلای ایوب پیامبر بر او نازل می شود تا روز عاشورا که با یک معجزه نجات می یابد.

بازنویسی اثری از علامه نائینی

محسن هجری: نویسنده

چندی است که کار بازنویسی کتاب «تنبیه الامه و تنزیه المله» نوشته علامه نائینی را به اتمام رسانده، تحویل نشر صمدیه داده ام. در بازنویسی این کتاب که از متون فلسفه سیاسی اسلام به شمار می آید سعی کرده ام تا علاوه بر ساده نویسی لغات و زبان دشوار و پیچیده «تنبیه الامه و تنزیه المله» متن اصلی آن را به عنوان یک متن تاریخی بیاورم تا یک آشنایی کلی نیز از زبان خود نویسنده برای مخاطب حاصل شود. این کتاب مجوز نشر دریافت کرده است و در آینده ای نزدیک روانه بازار خواهد شد.

کتاب بعدی بنده با عنوان «مشق نویسندگی» نیز به موضوع هویت نویسنده در نگارش و چگونگی تاثیرگذاری ادبیات بر جامعه و مباحثی از این دست می پردازد. این کتاب را نیز معاونت هنری سازمان فرهنگی - هنری شهرداری منتشر خواهد کرد.

یک مشاوره موفق

دکتر عبدالله شفیق آبادی

استاد روان شناسی دانشگاه علامه طباطبایی

تصور می کنم چاپ دوم کتاب «مورد پژوهی در مشاوره و روان درمانی» این روزها روانه بازار شده باشد. این کتاب برگردانی است از پژوهش جرالند کوری روان شناس برجسته و مطرح آمریکایی که جزو متون درسی دوره کارشناسی ارشد و دکتری رشته روان شناسی است. کار چاپ این کتاب برعهده انتشارات جنگل بوده است.

علاوه بر این هم اکنون مشغول ویرایش و بازبینی نهایی ترجمه کتابی از کار لسون روان شناس معاصر آمریکایی هستم که تا دو ماه دیگر از سوی انتشارات علامه روانه بازار خواهد شد. نویسنده کتاب حاضر سعی دارد در فصول اصلی اثر خود شیوه های برگزاری، اداره و پایان دادن به یک جلسه مشاوره را به مخاطب آموزش دهد.

کتاب، عنوان «فنون مصاحبه بالینی» را بر روی جلد دارد و چنان که از عنوان آن پیداست به تکنیک های مشاوره و روان درمانی بالینی برای رسیدن به نتیجه درست می پردازد.

قصه های مردم شناختی

محمود بدر طالعی: نویسنده

تصور می کنم طی چند روز آینده مجموعه داستان به هم پیوسته بنده با عنوان «ایادداشت های آقای زیابوری» از سوی نشر فرهنگ ایلیا منتشر شود.

این کتاب دربرگیرنده هفت داستان به هم پیوسته در مورد آداب و سنن مردم بلوک زهرا در دوره پیش از انقلاب اسلامی است و از این حیث جزو داستان های مردم شناختی محسوب می شود.

یک رمان نیز دارم که در آن زندگی سی -چهل ساله دو خانواده - یکی سنتی و دیگری مدرن - از شهریور ۱۳۲۰ تا پس از انقلاب اسلامی روایت می شود و در این میان راوی که در متن زندگی این دو خانواده رشد کرده است، تاثیرات تاریخ و نوع برخورد آنها را با مسائل تاریخی به همراه درک و دریافت های شخصی اش به قلم می آورد.

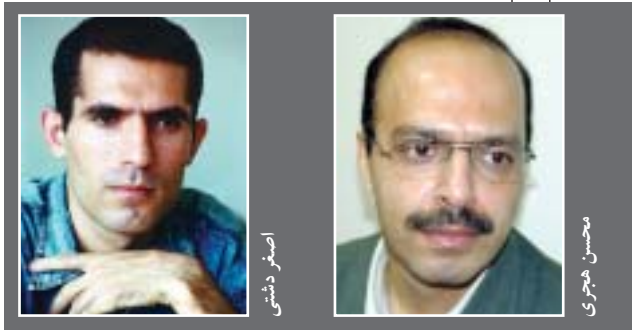
یک مجموعه از هجده داستان طنز نیز برای انتشار دارم که هم اکنون مراحل اولیه چاپ و نشر را طی می کند. این مجموعه داستان عنوان «پستوی زرین» را بر پیشانی دارد و در آن با رویکردی طنز به مسائل اجتماعی نگریسته شده است.

بازخوانی تاریخ اروپا

دکتر عباسقلی غفاری فرد: تاریخ پژوه

کتابی از آلن پالمز تاریخ نگار و پژوهشگر مطرح انگلیسی به فارسی برگردانده ام که قرار است در حجمی بالغ بر ششصد صفحه از سوی انتشارات نگاه روانه بازار شود.

کار تصحیح و حروفچینی این کتاب که عنوان فرهنگ تاریخ معاصر را بر روی جلد خواهد داشت به اتمام رسیده است. پالمز

در این کتاب که به صورت مدخل گونه نوشته شده، شخصیت های برجسته، پدیده های بزرگ و حوادث تاریخی و جغرافیایی را از سال ۱۷۸۹ تا ۱۹۴۵ روایت کرده است.

جز این، یک کتاب برای دوره های کارشناسی ارشد و دکتری تاریخ نوشته ام که توسط انتشارات اطلاعات روانه بازار خواهد شد.

این کتاب، عنوان تاریخ اروپا از آغاز تا پایان قرن بیستم را بر روی جلد خواهد داشت و در آن سعی شده تا بر اساس سرفصل های متون درسی و دانشگاهی، تاریخ یکصد ساله اروپا با استناد به تاریخ، روایت شود.

انتشارات امیرکبیر نیز بر آن است تا مجموعه مقالاتی را که در مورد «داد و گرفت تاریخی زبان» میان زبان فارسی و زبان ترکی در مجارستان توسط ام. ژرمیاس گردآوری شده بود را با برگردان من تحت عنوان «تاریخ پیوستگی های فرهنگ ایران با فرهنگ زبان های ترکی» منتشر کند.

بهشت تماشا

مسعود باباخانی: پژوهشگر هنر و معماری

هم اکنون کار پژوهش روی موضوع «اکسپرسیون یا بیان های خاص در قرآن کریم» را به پایان برده ام و مشغول بازبینی نهایی آن برای انتشار هستم.

در این پژوهش به تصویرسازی و تشریح برخی حالات و سکنات افراد از منظر قرآن کریم در روز محشر پرداخته و رویکردهای متنی و تصویری این مباحث را از لابه لای آیات و سوره های قرآن کریم استخراج و مورد بحث و بررسی قرار داده ام. این اثر، متن تکمیل شده پایان نامه کارشناسی ارشد بنده در رشته هنر و معماری بوده است.

واژگان کلیدی

دکتر کیانوش هاشمیان

استاد روان شناسی دانشگاه الزهرا

نشر دانژه تا چند روز آینده برگردان مرا از کتاب «هنر درمانی بالینی» نوشته هلن لاندگارتن (روان شناس مطرح آمریکایی در حوزه هنر درمانی) روانه بازار نشر خواهد کرد.

گارتن در کتاب حاضر با نگرش خاص خود که منشعب از رویکردهای روانکاوی کلاسیک است، تاثیر نقاشی، مجسمه سازی و کلاژ، دیوارنگاری ها و... را بر تشخیص و درمان بیماران از دوران کودکی تا کهنسالی مورد مطالعه قرار داده و نمونه های بالینی این دسته از روان درمانی ها را نیز نشان می دهد.

کتاب بعدی بنده که با همکاری دکتر افسانه بوستان به فرجام رسیده، برگزیده ای است از واژگان مهم دانشگاهی در حوزه های مختلف علوم از روان شناسی و حقوق گرفته تا تربیت بدنی و علوم فنی و مهندسی.

این کتاب در یک جلد حدود ۲۵۰۰ واژه مهم و کلیدی را به صورت انگلیسی - فارسی در ده حوزه علوم با ریشه ها و تنوع زبانی در خود گرد آورده است.

انتشارات سمت نیز قرار است چاپ یازدهم کتاب متون روان شناسی (Readings in psychology) مرا که یکی از متون درسی دانشگاه در رشته های روان شناسی است منتشر کند.